JUSTITIE-OMBUDSMANNENS

EMBETS-BERÄTTELSE,

afgifven vid lagtima riksmötet år 1883;

samt

Tryckfrihets-Komiténs Berättelse.

STOCKHOLM
IVAR HÆGGSTRÖMS BOKTRYCKERI
1883.

INNEHÅLL.

Redovisning för åtal, anstälda emot — Sid.

1) Domhafvanden i Norra Ångermanlands domsaga, för ofullständiga domböcker m. m. 2
2) En t. f. Ordförande och ledamöter i Rådstufvurätten i Ulricehamn, för dröjsmål med insändande för verkställighet af utslag angående häktad person 4
3) En t. f. Domhafvande i Sundals härad, för dröjsmål med tingsexpeditioners utlemnande 4
4) En t. f. Länsman i Gotlands södra domsaga, för en persons häktande och beläggande med handbojor på misstanke för olofligt tillgrepp af en postväska, som vid närmare efterseende befunnits icke vara stulen 7
5) En Kyrkoherde i Lunds stift, för det han vid uppskrifning till nattvardsgång tillvitat en församlingsbo laster och förbrytelser samt i kyrkoråd, i den tilltalades frånvaro, beslutat tilldela denne varning, hvilken skriftligen utfärdats och tillställts församlingsbon genom en fjerdingsman (forts. från 1882 års embetsberättelse sid. 11) 18
6) Konungens Befallningshafvande i Södermanlands län, för det en person under aderton års ålder straffats med fängelse vid vatten och bröd 18
7) En t. f. Domhafvande i Ångermanlands södra domsaga, för det han förklarat en person, som för bedrägeri ådömts endast fängelsestraff, förlustig medborgerligt förtroende 19
8) En t. f. Domhafvande i Kollings härad, för det han dömt käranden i ett tvistemål, som icke anträffat vederparten med stämning och derföre sjelf uteblifvit från tinget, att plikta för uteblifvandet samt tillika åt honom låtit utskrifva Rättens protokoll i målet och exsekutivt uttaga lösen derför 20
9) Tillsyningsmannen vid Kronohäktet i Haparanda, för det en fånge blifvit ur häktet lösgifven en månad tidigare än enligt utslaget bort ske 23
10) Sekundchefen vid Konungens lifgarde till häst, för det en person under aderton års ålder blifvit straffad med fängelse vid vatten och bröd 24
11) En vice Pastor i Linköpings stift, för utfärdande af förment origtigt prestbetyg 25
12) Domhafvanden i Skellefteå tingslag, för det en person, dömd till fängelse, ehuru bofast blifvit i häkte inmanad m. m. (forts. från 1882 års embetsberättelse sid. 9) 25
13) Domhafvanden i Gamla Norbergs tingslag, för dröjsmål att återställa ett till Häradsrätten för lagfart inlemnadt köpebref 26
14) Rådstufvurätten i Kristinehamn, för försummelse att låta undersöka silfvermynt, som ansetts falska men efter undersökning befunnits rigtiga, för utspridning af hvilka mynt en qvinsperson under tiden hållits häktad 28
15) Landskamreraren i Vesternorrlands län, för det han, som under den tid hans företrädare i embetet var afstängd från tjenstgöring i följd af åtal för embetsfel m. m., uppehållit embetet, vägrat att till samme företrädare redovisa och utgifva under tiden influten expeditionslösen och provision 46

Angående lagskipningens tillstånd 53
Underdånigt utlåtande öfver två i Kongl. Justitiedepartementet utarbetade förslag, det ena till Förordning angående tillsyn å förmyndares förvaltning af omyndigs egendom, det andra till Förordning angående inrättande af förmyndarekassor 53

Anmärkningar vid tillämpningen i vissa afseenden af författningar, tillkomna under de senare åren:
1) K. Kungörelsen om Kronofogdes och Stadsfogdes dagbok i utsökningsmål samt angående hvad vid utsökningslagens tillämpning i vissa andra fall skall iakttagas den 12 Juli 1878 § 18, jemförd med K. Förordningen angående ersättning till förrättningsman vid utmätning i enskilda mål, af samma dag, § 7, i fråga om exekutivt indrifna medels försändande med posten till fordringsegaren ... 68
2) K. Förordningen angående tillägg till gällande föreskrifter om aktiebolag den 30 Maj 1879, i fråga om behandlingen af ingifna anmälanden angående val af styrelseledamöter i dylika bolag ... 71
3) K. Förordningen, innefattande särskilda föreskrifter angående lagfart, inteckning och utmätning af jernväg m. m., den 15 Oktober 1880 § 4 mom. 3, i fråga om Underrätts åtgärder i anledning af anmälan om beviljad lagfart å jernväg och dertill hörande mark, belägen inom Rättens domsområde ... 72
4) Utsökningslagen den 10 Augusti 1877 § 63, i fråga om utmätning af fordran och rättighet, som kan å annan öfverlåtas ... 77
Anmälan att Kongl. Maj:t under den 1 December 1882 utfärdat instruktion för Öfverståthållareembetet ... 81
Årets embetsresa ... 82
Uppgift å antalet af de under år 1882 inkomna klagomål och anstälda åtal ... 82
Anmälan att icke någon lagförklaring blifvit utfärdad under tiden efter början af sistlidne års Riksdag ... 83
Om de från Kongl. Statsdepartementen inkomna uppgifter, som äro intagna i Bilagan ... 83

BILAGA.

Uppgifter från Kongl. Statsdepartementen på de af Riksdagen år 1882 aflåtna underdåniga skrifvelser och i anledning af dem hos Kongl. Maj:t vidtagna åtgärder ... 3
» å de i berörda underdåniga skrifvelser omförmälda ärenden, som ännu icke blifvit afgjorda ... 15
» å de genom förut gångna Riksdagars underdåniga skrifvelser anhängiggjorda ärenden, hvilka i Justitieombudsmannens senast afgifna embetsberättelse finnas upptagna såsom i sin helhet eller till någon del oafgjorda, samt å de åtgärder, som sedermera blifvit med dem vidtagna ... 17
Tabell öfver berörda uppgifter ... 27
Berättelse, afgifven af Komiterade för Tryckfrihetens vård ... 28

Rättelser:

Sid.	19	rad.	3	står:	Johans	läs:	Johansson
»	33	»	28	»	bevillning	»	bevisning
»	51	»	22	»	upprättade	»	upprättande
»	53	»	20	»	inrättade	»	inrättande
»	59	»	32	»	stående	»	stånde
»	65	»	17	»	förordande	»	förande

Dessutom förekomma några bokstafsfel, hvilka såsom icke vållande otydlighet torde af läsaren benäget öfverses.

Till Riksdagen.

Under den tid, som förflutit efter det min senaste embetsberättelse till Riksdagen afgafs, hafva åtminstone *en* domstols utslag meddelats uppå efterföljande åtal, dem jag emot embets- och tjenstemän låtit anhängiggöra:

Vid besök hos ständige Domhafvanden i Norra Ångermanlands domsaga under embetsresan år 1880 anmärkte jag, bland annat, *att* domboken och inteckningsprotokollet för 1876 års hösteting med Nätra tingslag icke blifvit afslutade och med underskrifter försedda;

att domböckerna för 1877 års vinterting med samma tingslag samt för 1878 års hösteting med Nordingrå tingslag icke heller blifvit afslutade och underskrifna;

att sistnämnda domböcker och domboken för 1878 års vinterting med Nordingrå tingslag i öfrigt befunnos ofullständiga i följande hänseenden, nemligen dels att utslagen i de med N:ris 80 och 81 betecknade mål i domboken för 1877 års vinterting med Nätra tingslag icke blifvit i domboken införda, utan allenast på lösa blad uppsatta, dels att i domboken för 1878 års vinterting med Nordingrå ingslag §§ 79—84 och i samma tingslags dombok för 1878 års hösteting §§ 24—37 och §§ 58—72 icke vore uppsatta; dels ock att i sistnämnda dombok med § 77 den förut begagnade paragrafbeteckningen upphörde och derpå förekommo två oskrifna blad, hvarefter ny paragrafföljd började, tecknad med blyertz och fortlöpande från 1 till 29;

att domböckerna för 1879 års hösteting och 1880 års vinterting med Arnäs tingslag vid tiden för mitt besök, den 29 Juli, icke voro ens så uppsatta, att de kunde till granskning företes, ehuru dessa ting afslutats, det förra den 23 Mars 1880 och det senare den 27 Juli samma år;

att i samtliga berörda domböcker saknades de genom Kongl. Kungörelsen den 17 Juni 1862 föreskrifna anteckningar angående extra förrättningar;

att, hvad anginge de af Domhafvanden förvarade, i hans bostad befintliga domböcker och protokoll, dessa icke blifvit inbundna eller på vanligt sätt hopfästa;

att ehuru Kongl. Maj:t, med bifall till ansökning af Domhafvanden, genom skrifvelse den 29 Oktober 1875 förordnat, att i lagfarts- och inteckningsböckerna för Själevads tingslag, så vidt dessa anginge köpingen Örnsköldsvik, ett upplägg skulle göras för hvarje särskild fastighet, ehvad den bestode af ett eller flera hus, tomter, jordlotter eller andra lägenheter eller delar deraf, utan hinder deraf, att fastigheten icke funnes i jordeboken under särskildt nummer uppförd, Domhafvanden likväl underlåtit att i sistnämnda tingslags fastighetsbok göra dylika upplägg för köpingen Örnsköldsvik och ej heller för densamma upprättat särskild fastighetsbok;

att i konkursdiariet saknades anteckning om och när Rättens Ombuds-

män i konkurser, som vid domstolarna vore anhängiga, inkommit med sådana skriftliga uppgifter, som i 127 § Konkurslagen föreskrefves;

och att, hvad anginge förmyndareförteckningarna, i fråga om hvilka jag anmärkte att, enligt dem, högst få utdrag ur förmyndareredovisningarna syntes hafva blifvit, på sätt Kongl. Förordningen den 24 September 1861 stadgade, till Rättens Ordförande ingifna under de före mitt besök senast förflutna sju åren, utan att denna försumlighet tycktes hafva från Rättens sida föranledt sådana åtgärder, som berörda Kongl. Förordning bestämde, Domhafvanden sålunda uraktlåtit att egna den tillsyn öfver förmyndares fullgörande af deras redovisningsskyldighet, som i omförmälda Kongl. Förordning funnes omnämnd.

Om hvad sålunda blifvit anmärkt underrättades Domhafvanden genom skrifvelse den 5 November 1880, i hvilken skrifvelse jag tillika förständigade honom att före sistnämnda års utgång lemna mig besked om de åtgärder, som blifvit vidtagna till de anmärkta bristernas afhjelpande, men då emellertid något sådant besked icke afhördes, anmodade jag Advokatfiskalsembetet i Kongl. Svea Hofrätt att hos Kongl. Hofrätten lagligen tilltala Domhafvanden för de försummelser i embetets utöfning, om hvilka anmärkningar sålunda blifvit framstälda.

Sedan Advokatfiskalsembetet i anledning häraf anstält och utfört åtal mot Domhafvanden, dervid erinrande, bland annat, att denne för likartade embetsfel två gånger förut blifvit till böter fäld, meddelade Kongl. Hofrätten *utslag den 7 Augusti 1882* af innehåll att, som Domhafvanden förklarat sig icke kunna bestrida riktigheten af hvad emot honom blifvit i målet anmärkt, Kongl. Hofrätten pröfvade rättvist, i förmågo af 25 Kapitlet 17 § Strafflagen, döma Domhafvanden för den försumlighet, han låtit komma sig till last, att böta fyrahundra kronor, hvarjemte det förelades Domhafvanden att inom fyra månader med bevis från tillförordnade Domhafvanden eller Konungens Befallningshafvande i länet hos Kongl. Hofrätten styrka, att de anmärkta bristerna, med undantag af hvad anginge underlåtenheten att inbinda eller sammanfästa de domböcker och protokoll, hvilka funnes i Domhafvandens bostad förvarade, blifvit afhjelpta, vid äfventyr, om något deraf försummades, att Domhafvanden blefve under fyra månader från sitt embete skild, hvaremot och då icke ens uppgifvet blifvit, hvilka domböcker och protokoll vid mitt besök funnits i Domhafvandens bostad förvarade, framstäldt yrkande om Domhafvandens förpligtande att låta berörda domböcker och protokoll inbinda eller sammanfästa ej för det dåvarande kunde bifallas.

Ofvan nämnda föreläggande är inom utsatt tid fullgjordt.

Vid granskning af fångförteckningarna från länsfängelset i Wenersborg för år 1879 anmärktes, att Rådstufvurättens i Ulricehamn den 7 April 1879 meddelade utslag, hvarigenom häktade hemmansegaren Johan Magnusson blifvit dömd för förfalskningsbrott, icke förrän den 26 i samma månad kommit Konungens Befallningshafvande i Elfsborgs län för verkställighet till handa; och då sålunda den i lag stadgade tid för expedierande af underrätts i stad utslag angående häktad person i förevarande fall öfverskridits, anmodade jag Advokatfiskalsembetet i Kongl. Göta Hofrätt att mot den tillförordnade Ordföranden i bemälde Rådstufvurätt och en Rådman, hvilka upplystes hafva, jemte en sedermera afliden Rådman, beslutit omförmälda utslag, i laga ordning anställa åtal.

Sedan skriftvexling försiggått, meddelade Kongl. Hofrätten *den 14 November 1882 utslag* af innehåll, att enär omförmälde Ordförande och Rådman, hvilka haft skyldighet att expediera Rådstufvurättens ofvan berörda utslag, medgifvit, att detsamma icke inom den i Kongl. Kungörelsen den 16 September 1873 stadgade tid utan först den 26 April 1879 kommit vederbörande Konungens Befallningshafvande till handa, Kongl. Hofrätten, i förmågo af 25 kapitlet 17 § Strafflagen, pröfvade rättvist döma dem för det dröjsmål, de sålunda låtit komma sig till last, att böta den förre tjugo och den senare tio kronor.

Uti en till mig ingifven skrift hade Pastorsadjunkten A. i Brålanda klagat, förutom i andra afseenden, i hvilka hans klagan till någon min åtgärd ej ansetts föranleda, deröfver, att, då A. den 31 December 1880 genom befullmägtigadt ombud hos den tillförordnade Domhafvande, som förrättat och den 30 December afslutat 1880 års hösteting med Sundals härad, begärt att utfå fyra expeditioner i mål, hvilka A. haft vid tinget anhängiga, bemälde Domhafvande vägrat efterkomma ombudets begäran och i stället lemnat A. hänvisning att söka utfå expeditionerna i Wenersborg, der ständige Domhafvanden hade sin bostad; i följd hvaraf ock A. låtit genom nytt ombud efterhöra protokollen, dels den 3 Januari 1881, då han ej kunnat få lösa mer än en expedition, dels ock den 14 i samma månad, hvarvid ombudet fått tillsägelse ått återkomma påföljande dag, då återstående protokollen ändtligen erhållits; och som den tillförordnade Domhafvanden icke å dagen för tingets afslutande hållit protokollen i fråga tillgängliga för det ombud, åt hvilket A. uppdragit att dem lösa, och icke heller med posten tillsändt honom de samma, utan A. nödgats tvenne gånger skicka ombud till Wenersborg för handlingarnes utfående, ansåge A. sig böra anmäla berörda förhållande till

min embetsåtgärd samt yrka ersättning för ombudets resor till Wenersborg med tillhopa tjugutvå kronor 20 öre; varande vid klagoskriften fogade dels en af klaganden till Ordföranden i Sundals häradsrätt under den 30 December 1880 utfärdad, men ej bevittnad skriftlig anmodan att till innehafvaren deraf utlemna protokollen i fyra särskilda mål, af hvilka klaganden varit kärande i tvenne och svarande i de båda andra, dels ock två vittnesattester, af hvilka inhemtades,

att ena vittnet, med företeende af ofvan berörda skriftliga bemyndigande, den 31 December 1880 hos tillförordnade Domhafvanden, medan denne uppehöll sig å tingsstaden, gjort framställning om utfående af de fyra i fråga varande expeditionerna, men att Domhafvanden till en början dertill nekat, under förevändning, att handlingarne bort utlösas dagen förut, då tinget afslutats, men sedermera, efter erinran af vittnet, att dessa expeditioner ej blifvit uppropade bland dem, som varit för lösen tillgängliga, yttrat, att klaganden finge lösa dem i Wenersborg;

att andra vittnet, på grund af fullmagt från klagandea, den 3 Januari 1881 i Wenersborg hos tillförordnade Domhafvanden begärt att få lösa samtliga nämnda protokoll men endast utfått ett; dock hade Domhafvanden lofvat, att de öfriga expeditionerna skulle kunna erhållas två eller tre dagar derefter; samt

att först nämnda vittne, likaledes på grund af fullmagt från klaganden, den 14 sistnämnda månad infunnit sig hos Domhafvanden och framstält begäran att utbekomma öfriga expeditioner men undfått det besked, att de samma ej kunde erhållas förr än påföljande dag, då vittnet, som under tiden måst qvardröja i staden, utfått protokollen i trenne mål, af hvilka klaganden varit kärande i ett och svarande i de båda öfriga.

Den tillförordnade Domhafvanden, åt hvilken tillfälle lemnats att öfver nämnda klagomål sig yttra, anförde derefter i afgifvet utlåtande hufvudsakligen, att den 30 December år 1880 vid afslutande af lagtima höstetinget med Sundals härad tingsexpeditionerna utlemnats till vederbörande rättssökande dels på derom framstäld begäran och dels efter upprop; att någon anmärkning, det expeditioner blifvit klaganden undanhållna, icke framstälts vid nämnda tillfälle, men att påföljande dag, då Domhafvanden redan nedpackat tingshandlingarne och stått i begrepp att afresa från tingsstaden, en för honom obekant person, som kommit springande efter vägen, anhållit att få lösa en del af klagandens expeditioner; samt att Domhafvanden desto mindre ansett sig skyldig efterkomma en under dylika förhållanden framstäld begäran, som den person, hvilken uppgaf sig gå klagandens ärende, grundat sin anhållan på en fullmagt, som befunnits vara obestyrkt, i följd hvaraf nämnde person erhållit det

besked, att, derest klaganden önskat lösa flera expeditioner, anmälan derom bort göras vid tingslösen.

I skrifvelse till Advokatfiskalsembetet i Kongl. Göta Hofrätt den 11 Mars 1881 yttrade jag, att, då de handlingar, som varit för mig tillgängliga, ej utmärkt, huruvida expeditionerna i de mål, i hvilka klaganden fört talan såsom svarande, blifvit begärda så tidigt, att de å dagen för tingets afslutande bort hållas honom till handa, klagandens gjorda anmälan, så vidt den afsåge försummelse i expedierande af dessa protokoll, icke kunde till någon min vidare åtgärd föranleda.

Hvad åter anginge de båda öfriga protokollen, af hvilka klaganden utfått det ena den 3 och det andra den 15 Januari 1881, så hade Domhafvanden ej afgifvit något bestämdt yttrande, om samma protokoll å dagen för tingets afslutande funnits tillgängliga; men som de i målet företedda vittnesattester, hvilkas rigtighet ej blifvit ifrågasatt, ådagalade, att det sist erhållna protokollet vid tvenne föregående tillfällen varit begärdt men ej erhållits, kunde någon tvekan ej förefinnas derom, att samma protokoll icke blifvit inom föreskrifven tid expedieradt. Enahanda syntes ock förhållandet hafva varit med det protokoll, som klaganden fått utlösa den 3 Januari. Om nemligen expeditionen å dagen för tingets afslutande varit utskrifven men icke blifvit då utlöst, hade väl Domhafvanden skolat, till åtlydnad af stadgandet i 15 § af Kongl. Förordningen angående expeditionslösen den 30 November 1855, innan han afreste från tingsstaden, till vederbörande länsman eller annan i häradet boende person för utlösen aflemnat ifrågavarande expedition. Skulle åter Domhafvanden finnas hafva expedierat den samma inom föreskrifven tid, så innebure den omständigheten, att protokollet ej varit inom häradet för lösen tillgängligt, i allt fall en öfverträdelse af nyss åberopade lagstadgande; och då klaganden genom de försummelser, Domhafvanden sålunda låtit komma sig till last, fått vidkännas särskilda kostnader för utfående af ifrågavarande protokoll, ansåge jag mig ej böra undandraga klaganden det bistånd, som han hade af nöden för att erhålla godtgörelse för berörda kostnad, och uppdrog derföre åt Advokatfiskalsembetet att inför Kongl. Hofrätten lagligen tilltala den tillförordnade Domhafvanden samt å honom yrka ansvar efter lag och sakens utredda beskaffenhet; och borde den ersättningstalan, klaganden i målet hörd kunde framställa, i mån af befogenhet understödjas.

På det åtal, Advokatfiskalsembetet i anledning häraf anstälde, meddelade Kongl. Hofrätten *utslag den 4 April 1882* af innehåll, att, emedan upplyst vore, att ofvan omförmälda, af Pastorsadjunkten A. vid Sundals häradsrätt anhängiggjorda två mål blifvit under 1880 års hösteting med

häradet vid Häradsrätten handlagda samt det, vid sådant förhållande, jemlikt 14 § i Kongl. Förordningen den 30 November 1855 angående expeditionslösen, ålegat Domhafvanden, som förrättat och afslutat nämnda ting, att hålla expeditioner i samma två mål tillgängliga för klaganden eller hans ombud, innan Domhafvanden efter tingets afslutande från tingsstaden afreste, men, enligt hvad Domhafvanden medgifvit, sådant icke skett, blef Domhafvanden, jemlikt 19 § i åberopade Kongl. Förordning samt 24 kap. 5 § Rättegångsbalken, sådan denna § lydde i Kongl. Förordningen den 18 April 1849, för hvar särskild försummelse, han sålunda låtit komma sig till last, fäld att böta tjugufem daler eller tillhopa femtio daler med tjugufem kronor, hvaraf, jemlikt 21 § i förstnämnda Förordning samt Kongl. Kungörelsen den 22 September 1876, två tredjedelar skulle tillfalla Kronan och återstoden klaganden; och blef dennes ersättningstalan af Kongl. Hofrätten på det sätt bifallen, att Domhafvanden förpligtades godtgöra klaganden så väl för två resor till Wenersborg att hemta expeditionerna med femton kronor som för kostnaderna å detta mål med femton kronor jemte hvad som åtginge till stämpel å ett exemplar af Kongl. Hofrättens utslag.

I ingifven klagoskrift anförde Arbetaren Anders Pettersson från Burgsvik, bland annat, att han den 10 November 1880 hos Konungens Befallningshafvande i Gotlands län skriftligen angifvit Länsmannen A. M. E. och t. f. Länsmannen Valter E. för våld, det de skulle hafva emot Pettersson föröfvat, men att Konungens Befallningshafvande icke funnit skäl att med ärendet taga någon befattning, utan hänvisat Pettersson att vid vederbörlig domstol sjelf anställa den talan, hvartill han funne sig befogad; att Pettersson, såsom fattig arbetare, i saknad af de insigter, som erfordrades för utförande af en rättegång, och utan tillgångar att bekosta rättegångsbiträde, vore oförmögen att anställa något åtal; hvarföre han anhölle, att bemälde Länsmän måtte genom min embetsåtgärd varda tilltalade för deras öfverklagade lagstridiga förfaringssätt.

Om beskaffenheten af det våld, hvaröfver Pettersson klagat, innehöll ofvan berörda hos Konungens Befallningshafvande gjorda angifvelse, att Pettersson torsdagen den 4 November 1880 färdats med postskjuts från Burgsvik till Hemse. Under vägen hade Länsmannen E:s postväska blifvit hemtad i dennes vid Alfva belägna bostad. Då posten anländt till Hemse postexpedition, hade Postföraren Jacobsson anmält, att Länmannens postväska förkommit, i anledning hvaraf såväl Pettersson som bemälde

Postförare qvarhållits å postexpeditionen, och Länsmannen E. blifvit efterskickad. Om en stund ankommo ej mindre Länsmannen E. än ock dennes son, tjenstförrättande Länsmannen E., åtföljde af Fjerdingsmannen Wahlberg i Alfva. Vid deras inträde i postexpeditionen hade Länsmannen E. rusat på Postföraren Jacobsson och med ett smädligt tillmäle, som inneburit, att Jacobsson skulle tillgripit väskan, uppmanat honom att genast framtaga densamma; hvarefter han fängslat Jacobsson och påsatt denne handbojor. Derefter hade handbojor påsatts jemväl Pettersson, som också beskylts att hafva tillgripit väskan; och en person vid namn Lundberg, hvilken jemväl såsom resande medföljt postskjutsen, blifvit förbjuden att aflägsna sig. Pettersson hade under sex timmar påhaft handbojorna, hvilka såväl Länsmannen E. som hans son och Fjerdingsmannen under hotelser af häktning hårdt tillskrufvat, för att derigenom pina Pettersson till bekännelse. Då emellertid hvarken Pettersson eller Postföraren haft något att bekänna, hade Länsmannen i samråd med Fjerdingsmannen beslutit att forsla Pettersson jemte Postföraren till länshäktet, hvarför en person anmodats att till Postförarens hem afföra dennes häst och kärra, å hvilken posten skjutsats. Som emellertid någon noggrann undersökning af nämnda kärra ej före våldsgerningen egt rum, hade den person, som skulle om hand taga kärran och hästen, förklarat sig icke villig dertill förr, än noggrannare undersökning af åkdonet skett; och då en sådan företagits, hade den såsom förlorad ansedda postväskan i åkdonet återfunnits; hvaruppå Länsmannen — efter att hafva medelst hot och våldsbragder velat tvinga Pettersson och Postföraren att erkänna en stöld, den de ej föröfvat — funnit för godt att lössläppa de fängslade. Pettersson hade derför yrkat, att Konungens Befallningshafvande måtte vidtaga åtgärder mot såväl Länsmannen E. som hans son, tjenstförrättande Länsmannen Valter E., äfvensom Fjerdingsmannen Wahlberg för deras omförmälda tjenstefel och lagstridiga förfaringssätt.

I anledning af denna angifvelse förordnade Konungens Befallningshafvande t. f. Kronofogden att anställa undersökning rörande de angifna förhållandena.

Af det vid denna undersökning den 17 November 1880 hållna protokoll inhemtades, att, sedan angifvelseskriften blifvit uppläst och angifvaren Pettersson förklarat sig vidkännas och vidhålla densammas innehåll, nedan nämnde personer blifvit hörde och berättat hufvudsakligen:

Länsmannen E., att han den 4 November kl. 5 f. m. till Fjerdingsmannen Wahlberg lemnat sin postväska för att till Postföraren Jacobsson öfverbringas, med tillsägelse, att den samma, som innehölle omkring 800 kronor, borde väl tillvaratagas; att vid pass klockan 7 samma morgon

Postmästaren Lagergren kommit till Länsmannens bostad Gudings och anmält, att en arbetare Pettersson, »Smålands-Pelle» kallad, enligt Postförarens uppgift vid framkomsten stulit den vid Gudings aflemnade, ofvan omnämnda postväskan; att Länsmannen E. tillika med t. f. Länsmannen E. derefter, åtföljde af förrbemälde Fjerdingsman och af Postmästaren Lagergren, begifvit sig till Hemse postkontor, dit de omkring kl. 8 f. m. framkommit; att dessa personer, utom t. f. Länsmannen E., som förde åkdonet, med hvilket de färdats, in på gården, begifvit sig in på postkontoret, der Postföraren Jacobsson, ofvan bemälde Pettersson och deras ressällskap, Garfvaren L., befunnit sig, under bevakning af Kontorsskrifvaren O. Th. Lagergren; att Postföraren, tillspord af Länsmannen E., hvart väskan tagit vägen, uppgifvit den vara på vägen emellan Gudings och Hemse bortstulen af »Smålands-Pelle», som kort före framkomsten till Hemse hoppat af vagnen utan att tillkännagifva, hvart han ämnade sig; att Pettersson, derefter tillfrågad, genmält, att Jacobssons nyss berörda beskyllning vore osann; att, sedan Kontorsskrifvaren Lagergren och Fjerdingsmannen, hvilka på anmodan undersökt Postföraren Jacobssons åkdon, anmält, att de i vagnen icke funnit annat än hö, en grimma och några buteljer, af hvilka somliga voro tomma andra mer och mindre fulla af något fludium, hvilket dock icke undersökts, Länsmannen E., med anledning af hvad som förekommit, och då Jacobsson vore för den förkomna, af honom vid Gudings emottagna väskan ansvarig, samt Pettersson en lös person utan stadigvarande hemvist och dertill känd för våldsamt uppförande, ansett, att såväl Jacobsson som Pettersson borde häktas och med handbojor beläggas, hvilket äfven verkstälts, dock utan att tillskrufningen varit hårdare, än att ett finger beqvämligen kunde komma emellan handbojorna och handleden; och att de begge sålunda häktade, så snart väskan kommit till rätta, blifvit lössläppta;

Postmästaren Ol. Lagergren: att Postföraren Jacobsson vid framkomsten nyss nämnde morgon till postkontoret i Hemse kört förbi det samma in på gården och derefter omkring klockan 6 inkommit på kontoret med posten, hvarvid han anmält, att Länsmannens postväska blifvit under vägen stulen af »Smålands-Pelle», som vid Högby kastat sig af Postförarens åkdon, med hvilket han jemte Jacobsson följaktige Garfvaren L. åkt från Burgsvik; att Lagergren med anledning deraf förständigat Jacobsson att ofördröjligen taga reda på såväl väskan som »Smålands-Pelle», och att, då han sjelf varit upptagen med expedierandet af den post, som skulle åtfölja det till Visby afgående morgontåget, bud till stationen genast afsändts med underrättelse om hvad som beträffande

nyss anmälda förhållande förekommit; att Jacobsson emellertid efter en stund återkommit, åtföljd af ofvan bemälde Pettersson och Garfvaren L., af hvilka dock ingen kunde lemna någon upplysning om, hvart väskan tagit vägen; att Jacobsson, af Lagergren anmodad att genast resa till Länsmannen E. för att anmäla väskans försvinnande, vägrat efterkomma denna tillsägelse, vid hvilket förhållande Lagergren sjelf oförtöfvadt med egen skjuts dit afrest, qvarlemnande på postkontoret, under tillsyn af Kontorsskrifvaren Lagergren, som emellertid tillkommit, Postföraren Jacobsson och hans begge följeslagare, af hvilka Pettersson synts mest och Jacobsson något mindre ankommen af starka drycker — ett förhållande, hvilket Pettersson, hvad honom angick, vid tillfället erkänt — men någon närmare undersökning af Jacobssons åkdon hade icke före Lagergrens afresa till Gudings egt rum;

T. f. Länsmannen Valter E., att han, som af sin fader erhållit underrättelse om den såsom försvunnen anmälda postväskan, derpå, åtföljd af Fjerdingsmannen Wahlberg och i sällskap med sin fader och Postmästaren Lagergren, åkande skyndat till Hemse postkontor, der han, som vid trappan låtit sist nämnda personer afstiga, kört åkdonet in på gården. Vid sitt inträdande kort derefter på postkontoret hade han funnit Postföraren Jacobsson och den så kallade »Smålands-Pelle» häktade och med handbojor belagde, hvarvid han, underrättad om hvad som förekommit, låtit bero. Vid tillfället hörde han Jacobsson yttra: »är väskan stulen, så är det ingen annan än 'Smålands-Pelle' som gjort det». Då väskan af Fjerdingsmannen och Putsaren Svensson, som varit anmodad hemköra den häktade Postförarens åkdon, blifvit funnen instucken i fotsacken, hade de häktade genast vid vid pass klockan 11 f. m. blifvit lössläppta. Beträffande handbojornas tillskrufvande påstod Valter E., att de ingalunda varit hårdt tillskrufvade, men att Pettersson sjelf företagit sig att skrufva på de honom påsatta. Valter E. ansåg såväl de häktade som Garfvaren L. mindre nyktra och hade ej deltagit i någon undersökning af vagnen;

Kontorsskrifvaren O. Th. Lagergren, som derefter hördes, berättade, att han ankommit till Postkontoret klockan ¼ till 7 f. m. nyss nämnde dag och af sin fader, Postmästaren Lagergren, blifvit underrättad om att Jacobsson, som då på kontoret innevarit, anmält, det »Smålands-Pelle» stulit Länsmannen E:s postväska. På Kontorsskrifvaren Lagergrens yttrade förmodan, att väskan blifvit tappad, hade Jacobsson genmält, att sådant vore omöjligt, enär den samma varit ställd mellan Jacobsson och den jemte honom i åkstolen sittande Garfvaren L., samt att väskans försvinnande icke kunde förklaras på annat sätt än genom olofligt tillgrepp,

föröfvadt af »Smålands-Pelle». En stund derefter hade sist bemälde person ankommit till postkontoret, synbarligen öfverlastad, och frågat efter sin nattsäck, förmälande sig hafva ramlat af vagnen vid Högby och derifrån gått till stationen för att efterhöra tågets afgångstid, hvarifrån han, utan att kunna eller vilja uppgifva på hvilken väg, kommit till postkontoret, der han nu tillika med Jacobsson och Garfvaren L. förständigats att qvarstanna. De sålunda qvarhållne hade visat sig oroliga och, särskildt L., upprepade gånger velat aflägsna sig, hvilket Lagergren förhindrat. Då Länsmannen E. med sällskap till postkontoret anländt, häktades efter föregånget förhör Jacobsson och Pettersson, och kunde Kontorsskrifvaren Lagergren vitsorda, att något hårdhändt tillskrufvande af handbojorna alldeles icke egt rum. På anmodan af Länsmannen E. hade Lagergren med tillhjelp af Fjerdingsmannen undersökt Jacobssons vagn, hvarvid fotsacken af Fjerdingsmannen upplyftats och kastats framåt, utan att i vagnen något annat än hö, ett grimmskaft och och några flaskor förmärkts. Då väskan återfunnits och de häktade äfvensom den jemväl qvarhållne L. tillåtits aflägsna sig, hade klockan varit omkring 12 på dagen.

Stationsinspektoren Lokrantz: att omedelbart efter det Lokrantz erhållit underrättelse om den poststöld, som förmodades vara begången af den så kallade »Smålands-Pelle», denne anträffats högljudt talande i väntsalen, hvarifrån han dock snart aflägsnat sig. Sedan tåget afgått, hade Lokrantz begifvit sig till postkontoret, der han funnit Pettersson tillika med Jacobsson och Garfvaren L. qvarhållna af Kontorsskrifvaren Lagergren. De sålunda qvarhållne hade visat sig oroliga att komma ut för att se om hästen m. m. Lokrantz hade stått alldeles invid Pettersson, då vid dennes häktande handbojor honom pålades, och kunde vitsorda, att de alldeles icke blefvo hårdt tillskrufvade. Af de qvarhållne syntes Pettersson mest och Garfvaren L. minst öfverlastad. Före vagnens undersökande hade Lokrantz aflägsnat sig.

Fjerdingsmannen Wahlberg, som derefter hördes, förmälde, att han den 4 November klockan 5 på morgonen af Länsmannen E. mottagit postväskan, hvilken han öfverlemnat till Postföraren Jacobsson med tillsägelse, att väskan skulle väl förvaras, enär hon innehölle öfver 800 kronor. Väskan ställdes af Jacobsson i åkstolen mellan Jacobsson och den bredvid honom sittande Garfvaren L. Längst bak i vagnen satt då den så kallade »Smålands-Pelle», som när vagnen sattes i gång yttrade: »är det så mycket penningar i väskan, så stjäla vi den». Omkring klockan 7 blef Wahlberg af Länsmannen E. efterskickad och underrättad om den anmälda poststölden samt tillsagd att medfölja till post-

kontoret. Vid framkomsten dit funnos der de förut omnämnde personerna, dem han sett vid Gudings, och efter det nyss bemälde Länsman med dem hållit förhör, hvarvid Jacobsson vidhållit att Pettersson stulit väskan, hvilket denne förnekade, häktades af samme Länsman såväl Jacobsson som Pettersson och belades med handbojor. Dessförinnan hade dock Wahlberg- och Kontorsskrifvaren Lagergren, på anmodan af Länsmannen E., undersökt Jacobssons vagn, hvarvid fotsacken upplyftats och kastats framåt, utan att väskan upptäckts. Anmodad af Länsmannen E. att anskaffa någon person, som kunde hemföra Jacobssons häst och åkdon, hade Wahlberg uppsökt Putsaren Svensson, bosatt i närheten, hvilken, efter en stund anländ till postkontoret, började taga vård om hästen. Till täcke på denne hade en rock blifvit lagd, och då denna rock icke varit undersökt, företog sig Wahlberg, ånyo utskickad med ett bref, hvilket Svensson skulle medföra till Jacobssons dotter, att undersöka samma, då i åkstolen lagda rock, hvarvid han, som jemväl af Svensson uppmanades att noga efterse hvad i åkdonet funnes, märkte en öppning å fodret till fotsacken och deruti anträffade den saknade väskan i oskadadt skick. Klockan hade då varit vid pass 11 på förmiddagen. Derefter hade såväl Garfvaren L. och Jacobsson som Pettersson, hvilka samtlige af Wahlberg ansetts vara af starka drycker ankomna, blifvit frigifna.

A. Pettersson, »Smålands-Pelle» kallad, hördes och uppgaf på tillfrågan, att han vore född år 1848 vid Balderö i Vissefjerda socken af Kalmar Län, der han vore mantalsskrifven, ehuru han sedan år 1877 vistats på Gotland på olika ställen sysselsatt med tillfälligt arbete; att han den 4 November klockan 2 på morgonen jemte Garfvaren L. och arbetaren Magnus Johansson åtföljt Jacobssons postskjuts; att samtlige nyss nämnde personer på flera ställen under vägen ur medhafda förråd förtärt bränvin, så att de alla varit mindre nyktra. I Grötlingbo hade Magnus Johansson skilts från sällskapet. Vid Gudings hade Pettersson icke sett, hvem som aflemnade eller emottog postväskan och ej heller, huru den samma blifvit i vagnen förvarad. Pettersson kunde icke erinra sig, att han haft något yttrande om, att han ville stjäla väskan, men om så varit förhållandet, hvilket han icke kunde bestämdt förneka, hade yttrandet endast varit ett skämt. Under vägen hade emellan de resande något samtal rörande postväskan icke egt rum. I närheten af Mührers värdshus vid Högby hade Pettersson fallit af vagnen, hvarvid de öfrige, utan att stanna, fortsatt färden fram emot postkontoret, under det att Pettersson gått till jernvägsstationen. Framkommen dit hade han samtalat med Stationsinspektoren, men mindes icke, om han samtalat med någon annan, emedan han varit sömnig och

gått i bakrus. För att hemta sin nattsäck hade han förfogat sig till postkontoret och på trappan mött Garfvaren L., som för honom omtalat, att Länsmannens postväska bortkommit. När han derefter inkommit på postkontoret, beskyldes han af Jacobsson för stölden af väskan och instängdes derefter tillika med Jacobsson och L. Uppmanad att angifva, på hvilket sätt handbojorna förorsakat honom pina, uppgaf han, att märken af tillskrufningen synts på handlederna, men att han ej för någon visat dessa märken. Enligt Petterssons uppgift hade han med sitt ressällskap varit på postkontoret qvarhållen under tiden från klockan 6 f. m. till ½1 e. m.

Putsaren Svensson hade, såsom ofvan vore nämndt, blifvit vid det ifrågavarande tillfället den 4 November efterskickad för att hemföra häktade Jacobssons häst och vagn, och berättade nu, att, när han skulle påsela hästen, Wahlberg tillstädeskommit och, seende en rock ligga i åkstolen, på Svenssons uppmaning börjat undersöka densamma. Strax derefter hade Wahlberg i fotsacken funnit en väska, som framtagits och befunnits vara den, som ansetts vara stulen. Något vidare hade Svensson ej att meddela.

Vid slutet af förhöret anlände *Postföraren Jacobsson* med posten från Burgsvik, hördes och berättade, att han klockan 3 på morgonen den 4 November i det sällskap, Pettersson förut uppgifvit, rest från Burgsvik och endast en gång under resan förtärt bränvin. Vid Gudings emottog han af Wahlberg Länsmannen E:s postväska med underrättelse, att densamma innehölle öfver 800 kronor i penningar. Då väskan emottogs, ställdes hon i åkstolen mellan Jacobsson och Garfvaren L., och trodde Jacobsson, att han sedermera stoppat ned väskan i fotsacken, ehuru detta vid framkomsten till postkontoret fallit honom ur minnet. Vid affärden från Gudings hade Pettersson yttrat: »är det så mycket penningar i väskan, är det så godt att vi stjäla den», hvilket yttrande ej framkallat något genmäle, ej heller hade under vägen något samtal om väskan egt rum mellan de åkande. När de framkommit till Högby, hade Pettersson hoppat af vagnen och försvunnit, hvarefter Jacobsson och L. med posten kört förbi postkontoret och in på den dervid liggande gården, der hästen inkördes i ett skjul. Då derefter posten skulle införas på kontoret, saknades Länsmannens väska och kunde vid undersökning i vagnen icke återfinnas, ehuru äfven fotsacken upplyftades och kastades framåt. Vid den öfriga postens aflemnande anmälde Jacobsson detta förhållande för Postmästaren Lagergren samt angaf dervid Pettersson såsom den der föröfvat tillgreppet.

Sedan protokollet öfver den undersökning, för hvilken redogörelse

nu blifvit lemnad, till Konungens Befallningshafvande inkommit, hade Konungens Befallningshafvande genom resolution den 1 December 1880 förklarat, på sätt här ofvan nämndes, att Petterssons omförmälda angifvelseskrift icke föranledde vidare åtgärd men tillika lemnat Pettersson öppet att vid domstol anställa den talan i målet, hvartill han kunde finna sig befogad.

Jemte nu anmärkta handlingar hade Anders Pettersson till mig inlemnat, dels två intyg från personer, hos hvilka han varit i arbete anställd, dels vittnesberättelser afgifna af Garfvaren L. och Postiljonen O. N. Engström, och innehållande hufvudsakligen:

1:o) *Garfvaren L:s berättelse af den 6 November 1880:* att, då L. den 4 uti sist nämnde månad omkring klockan 6 på morgonen stadd på resa från Burgsvik i sällskap med Brunnsprängaren Anders Pettersson och Postföraren Jacobsson från Halsarfve i Fardhem kom till postkontoret i Hemse, der posten skulle aflemnas, saknades en postväska, som uppgafs tillhöra Länsmannen E. och innehålla 800 kronor; att Anders Pettersson, hvilken under vägen till postkontoret lemnat sitt ressällskap, strax derefter kommit till postkontoret för att afhemta några saker, då Postmästaren Lagergren, utan vidare förhör eller undersökning om den förkomna postväskan, »tilltalat Pettersson för tjuf och skyldig till stölden af postväskan, för hvars skull han häktat honom och Postföraren Jacobsson samt tagit dem i förvar, intill dess Länsmannen E., som emellertid blifvit efterskickad, skulle hinna ankomma»; att, efter ungefär en timmes förlopp, Länsmannen E. ankommit och genast vidtagit undersökning af de tilltalades kläder, under det han, i närvaro af en nyfiken menniskoskara, kallat dem för tjufvar, på samma gång han belagt Jacobsson och Pettersson med handklofvar, i hvilket tillstånd de förvarades. En af Länsmannens drängar hade dervid hållit den ena af fängsellänkarne på samma sätt som vid förevisning af vilda djur plägade ske. Andra än grofva och hårda ord vexlades ej, hvartill kom att Länsmannen med knuten hand för Petterssons ansigte beklagade förlusten af den gamla goda inqvisitoriska tiden i dessa ord: »jag önskar det vore nu som förr, då jag skulle fått slå dig, din tjuf; då skulle jag fått reda på väskan». På samma sätt fortgick det till klockan ½1 eftermiddagen, då Länsmannen tillsade Putsaren Svensson vid Hemse att taga vara på tilltalade Postförarens häst, hvilket Svensson ej ville åtaga sig på andra vilkor, än att vittnen medföljde till åkdonet för att se hvad der fans, som af Svensson omhändertogs, enär Länsmannen ej derom undersökt eller dermed förut tagit någon befattning. Efterkommande Svenssons önskan, medföljde Länsmannens dräng till åkdonet, der undersökning af

detsamma företogs, dervid den förlorade väskan hittades mellan fotsacken och fotsacksfodret. Då de utskickade återkommit till ransakningsstället med väskan, frågade Pettersson Länsmannen, om han vore fri, hvartill denne svarat: »åh, det är väl icke så brådtom», och lossade ej Petterssons fängsel, från hvilket denne sjelf fick befria sig. Dervid voro tillstädes, förutom L., Putsaren Svensson samt åtskilliga andra personer; och förklarade L. slutligen under edsförpligtelse, att hvad här ofvan blifvit antecknadt vore med sanna förhållandet öfverensstämmande.

Till nu intagna vittnesberättelse hade *L, under den 28 December 1880 fogat ett skriftligt tillägg* af innehåll, att Länsmannen E. satt handbojorna å Pettersson, samt att Pettersson efter en stunds förlopp förklarat, att desamma varit allt för hårdt tillskrufvade och förorsakat honom smärta, hvarföre han velat att skrufven skulle lossas något, och att tjenstförrättande Länsmannan E., under hånande uttryck, i dess ställe tillskrufvat handbojorna ännu hårdare, för att sålunda tvinga Pettersson erkänna sig skyldig till en stöld, som blifvit hvarken af honom ej heller af någon annan begången; och

2:o) *Postiljonen O. N. Engströms*, på begäran af Brunnsprängaren A. Pettersson i Burgsvik, under edlig förpligtelse afgifna berättelse angående det af Länsmannen E. och hans son V. E. samt Fjerdingsmannen Wahlberg mot bemälde Pettersson föröfvade våld, hade följande lydelse:

»Den 4 November sistlidna år, då jag infann mig å Hemse postkontor för aflemnande af den från Visby anlända posten, hvilken med tåget ankommit till Hemse kl. 10 och 30 min. f. m., innevoro der å postkontoret Länsmannen E. m. fl. samt Pettersson, försedd med handbojor. Vid mitt inträde derstädes upplyste Länsmannen E., att Pettersson stulit en postväska, som från Alfva till Hemse postkontor blifvit afsänd med Postföraren Jacobsson. Under min dervaro å postkontoret utfor Länsmannen mot den sålunda häktade i skymfande och hårda ordalag, såsom »posttjuf, du har stulit min väska!» och sökte med hotelser pina den fängslade till bekännelse om stölden af väskan, som sedan återfans i vagnen».

»Såsom bevis på Länsmännens inqvisitoriska förmåga att tillvägagå mot den fängslade får nämna, att då Pettersson, som i följd af den smärta, bojornas hårda tillskrufvande förorsakade honom, ville att skrufven å bojorna skulle lossas något, t. f. Länsmannen E. tillskrufvade ännu hårdare, för att på så sätt visa sin magt och myndighet mot den såsom brottsling ansedde.»

»Äfven får upplysa, att tiden, då Pettersson vardt befriad från fängslandet, var kl. ungefär 12 f. m.»

Med anledning af hvad sålunda förekommit aflät jag den 8 Mars 1882 en skrifvelse till t. f. Landsfiskalen A. Dahlbäck, i hvilken skrifvelse jag, efter att hafva lemnat här ofvan intagna redogörelse för innehållet af de mig tillhandakomna handlingarna, vidare yttrade, att, med afseende å hvad de senast anförda vittnesberättelserna, derest de befunnes grundade, gåfve vid handen, jag funnit klaganden Pettersson hafva varit utsatt för en sådan behandling från ordningsmagtens sida, att hans anspråk på upprättelse, enär han förklarat sig oförmögen att dem å rättslig väg sjelf utföra och dertill begärt mitt bistånd, ej borde af mig lemnas utan åtgärd.

Vid bestämmande åter af de åtgärder, som till Petterssons bispringande kunde af mig vidtagas, borde först i betraktande tagas, att de förnärmelser i ord och handling, hvilka Länsmannen E. tillfogat Pettersson, icke kunde, vid det förhållande, att E. såsom tjenstledig ej finge anses hafva handlat å tjenstens vägnar, utgöra föremål för åtal från min sida, utan tillkomme det målsegaren att för dessa förnärmelser likasom för de ärekränkande beskyllningar, till hvilka Postföraren Jacobsson och andra personer vid tillfället gjort sig skyldiga, sjelf föra den talan, hvartill han funne sig befogad. Men som den vid samma tillfälle tjenstgörande Länsmannen Valter E. låtit bero vid bemälde Länsmannen E:s olagliga åtgärd att för ett brott, hvars verklighet ej var tillförlitligen undersökt, häkta och med handbojor belägga Pettersson samt han dermed iklädt sig laga ansvar för sagda åtgärd, uppdrog jag åt Landsfiskalen Dahlbäck att för detta tjenstefel vid laga domstol tilltala sist bemälde tillförordnade Länsman. Vid detta åtals utförande borde till Rätten inkallas, utom angifvaren, de af denne redan åberopade vittnen och dem, han framdeles kunde uppgifva, samt genom vittnenas och den tilltalades hörande tillförlitligen utredas hela förloppet vid det ifrågavarande tillfället och särskildt, huruvida det varit af nöden att belägga de häktade med handbojor, huru vid dessas påsättande och tillskrufvande förfarits, om anledning vore att antaga, det handbojornas påsättande och tillskrufvande skett i ändamål att förmå den häktade att bekänna det förmenta brottet, orsaken dertill, att den noggrannare forskningen efter den förkomna postväskan icke tidigare företagits, samt huru länge den häktade hållits i fängsligt förvar, hvarom uppgifterna vore särdeles stridiga, m. m. Slutligen anmodade jag Landsfiskalen att, efter fullbordad ransakning, framställa de påståenden om ansvar och ersättningsskyldighet,

till hvilka sakens utredda skick föranledde, samt att efter befogenhet understödja Petterssons ersättningsanspråk.

Sedan t. f. Landsfiskalen Dahlbäck, med föranledande af min ofvannämnda skrifvelse, till Gotlands Södra Häradsrätt instämt t. f. Länsmannen V. E., och såväl klaganden som Postföraren Jacobsson efter stämning till samma Häradsrätt påstått ansvar både å bemälde E. och hans fader Länsmannen E., och saken der genom målsegares och förbemälda samt andra vittnens hörande blifvit omständligen utredd; så har Häradsrätten, der under tiden en skriftlig handling af den 2 Maj 1881 jemväl blifvit företedd, enligt hvilken Pettersson, med förmälan, det han af oförstånd, obetänksamhet och på uppmaning af illvilliga personer låtit sig förledas att underskrifva de till mig och Konungens Befallningshafvande ingifna klagoskrifterna, förklarat sig frikalla såväl Länsmannen E. som t. f. Länsmannen E. från allt ansvar och ersättningsskyldighet, genom *utslag den 14 Mars 1882* sig utlåtit, i hvad anginge den talan jag låtit anhängiggöra, att emedan jemlikt 19 § 11 mom. i Kongl. Förordningen om Strafflagens införande det ålegat t. f. Länsmannen E., att sedan han erhållit underrättelse om att Pettersson och Jacobsson blifvit af Länsmannen E. häktade och belagde med handbojor, pröfva giltigheten af dessa åtgärder, samt t. f. Länsmannen dervid bort finna, ej allenast att misstanken mot Jacobsson icke varit på sannolika skäl grundad utan äfven att säkerheten ej fordrat Petterssons beläggande med särskildt fängsel, men t. f. Länsmanen underlåtit att jemlikt 6 och 8 mom. genast lösgifva Jacobsson och att, jemlikt 21 mom., allt i nyssnämnda § och Kongl. Förordning, från handbojor befria Pettersson, ty blef t. f. Länsmannen E., jemte det han enligt 25 Kap. 17 och 22 §§ Strafflagen fäldes till bötesansvar för det han låtit bero vid Jacobssons häktande och beläggande med handbojor, dömd jemlikt nyss åberopade lagrum att böta sjuttiofem kronor för det han låtit bero vid Anders Petterssons beläggande med handbojor; men att, då vederbörande Postexpeditör uppgifvit, att ifrågavarande postväska blifvit stulen, och Postföraren angifvit Pettersson vara gerningsman, i sammanhang hvarmed förekommit omständigheter, som gjort Pettersson misstänkt, t. f. Länsmannen vid sådant förhållande hvarken haft anledning betvifla verkligheten af det uppgifna brottet eller saknat sannolika skäl för misstanke mot Pettersson, Häradsrätten funne sig böra frikänna t. f. Länsmannen från ansvar för den mot Pettersson vidtagna häktningsåtgärden.

Med afseende å hvad vid målets handläggning inför Häradsrätten förekommit, och då Pettersson, på sätt här ofvan omnämnes, uttryckligen

förklarat sig afstå från all ansvars- och ersättningstalan mot t. f. Länsmannen E., har jag ej funnit skäl att i Häradsrättens utslag söka ändring.

Sedan jag, på sätt i min embetsberättelse till 1882 års Riksdag (sidd. 11 och följande) omförmäles, åt Advokatfiskalsembetet i Kongl. Hofrätten öfver Skåne och Blekinge uppdragit att hos bemälde Kongl. Hofrätt i laga ordning öfverklaga Domkapitlets i Lund den 5 Oktober 1881 meddelade utslag, hvarigenom, uppå ett af mig anställdt åtal, Kyrkoherden i Frillestads och Ekeby församlingar, för att han vid uppskrifning till nattvardsgång offentligen tillvitat en församlingsbo laster och förbrytelser samt i kyrkoråd, der den tilltalade icke varit närvarande, beslutat tilldela samma person varning, hvilken skriftligen utfärdats och tillställts honom genom fjerdingsman, blifvit för visadt oförstånd i sitt embete dömd att böta tjugofem kronor, har Kongl. Hofrätten *genom utslag den 5 Juni 1882*, under åberopande af Kongl. Cirkuläret den 21 Augusti 1786, med ändring af öfverklagade utslaget, dömt Kyrkoherden att för det åtalade felaktiga förfarandet i vederbörlig ordning emottaga tjenlig föreställning med tillagd förmaning.

Vid granskning af fångförteckningarne från länsfängelset i Nyköping för år 1880 anmärktes, att Drängen Johan Alfred Johansson från Göksätter, hvilken befunnits sakna tillgång till gäldande af honom ådömda böter, tillhopa tio kronor, fått, på grund af Konungens Befallningshafvandes i Södermanlands län resolution den 3 Januari 1880, med tre dagars fängelse vid vatten och bröd aftjena omförmälda böter, oaktadt Johan Alfred Johansson, enligt anteckning i fångförteckningarna, varit född den 3 Maj 1862 och sålunda, då bötesförvandlingen verkställes, ej uppnått aderton år, vid hvilket förhållande böterna bort till fängelse förvandlas.

Då till följd af Konungens Befallningshafvandes omförmälda förvandlingsbeslut Johan Alfred Johansson kommit att undergå straff af en svårare art, än som med hänsyn till hans dåvarande ålder kunnat å honom tillämpas, anmodade jag Advokatfiskalsembetet i Kongl. Svea Hofrätt att hos Kongl. Hofrätten lagligen tilltala dem, som utrönte hafva å Konungens Befallningshafvandes vägnar meddelat ofvannämnda beslut, samt för det tjenstefel, som i berörda måtto blifvit begånget, yrka laga ansvar.

Sedan Advokatfiskalsembetet i anledning deraf anstält åtal mot Herr

Landshöfdingen samt Landssekreteraren, som meddelat i fråga varande beslut, afgjordes målet af Kongl. Hofrätten genom *utslag den 28 Februari 1882* af innehåll, att som upplyst vore, att Johan Alfred Johansvore född den 3 Maj 1862 och följaktligen Konungens Befallningshafvande ej emot 2 kapitlet 11 § Strafflagen bort meddela föreskrift om de honom ådömda böters förvandling till fängelse vid vatten och bröd, Kongl. Hofrätten funne, i förmågo af 25 kapitlet 17 § samma lag, skäligt döma Landshöfdingen och Landssekreteraren att för hvad de i i fråga varande hänseende låtit komma sig till last böta hvardera tjugo kronor.

Vid granskning af fångförteckningarna från länsfängelset i Hernösand för år 1880 anmärktes, att Nora tingslags Häradsrätt genom utslag den 8 November samma år dömt Margreta Katrina Åhlin, jemlikt 22 kapitlet 1 och 22 §§ Strafflagen, att för bedrägeri hållas till fängelse i två månader samt tillika förklarat henne förlustig medborgerligt förtroende under ett år utöfver den ådömda strafftiden, men då det af Häradsrätten åberopade lagrum, 22 kapitlet 22 § Strafflagen, innehölle, att »den som gjort sig skyldig till *straffarbete* efter 3 och 4 §§ af samma kapitel skall ock dömas medborgerligt förtroende på viss tid eller för alltid förlustig, och samma påföljd under viss tid ådömas den, som gjort sig förfallen till straffarbete efter 1, 2, 5, 6, 7, 8, 9, 10 eller 19 §§» (men icke 22 §), och Häradsrätten genom omförmälda utslag, enligt hvilket Åhlin, ehuru dömd *endast till fängelsestraff*, ändock förklarats förlustig medborgerligt förtroende, således uppenbarligen handlat i strid mot det till stöd för domslutet åberopade lagrum, anmodade jag Advokatfiskalsembetet i Kongl. Svea Hofrätt att inför Kongl. Hofrätten lagligen tilltala den tillförordnade Domhafvande, som upplystes hafva fört ordet i Häradsrätten vid afkunnandet af i fråga varande utslag och följaktligen för detsamma ensam bure ansvaret, samt dervid å honom yrka ansvar enligt lag och sakens beskaffenhet.

Efter slutad skriftvexling meddelade Kongl. Hofrätten *utslag den 26 April 1882* af innehåll att, enär tillförordnade Domhafvanden, såsom Ordförande i Nora tingslags Häradsrätt då i fråga varande utslag meddelades, uti det af Advokatsfiskalsembetet anmärkta hänseende förfarit i strid med lagens stadgande i 22 kapitlet 22 § Strafflagen, Kongl. Hofrätten, i förmågo af 25 kapitlet 17 och 22 §§ samma lag, pröfvade rättvist döma bemälde Domhafvande, för den vårdslöshet i domareembetets utöfning, han sålunda låtit komma sig till last, att böta tretio kronor.

Vice Konsuln K. i Göteborg klagade uti en till mig ingifven skrift deröfver att, sedan han hos Domhafvanden i Kullings härad erhållit stämning till 1881 års vinterting med häradet å Landtbrukaren W. på Marielund angående åläggande för denne att gälda en på räkning grundad fordran, men W. ej kunnat inom behörig tid med stämningen anträffas, och klaganden i följd deraf lika litet som W. iakttagit inställelse vid tinget, Häradsrätten det oaktadt fält klaganden att böta för sitt uteblifvande och vederbörande Domhafvande derjemte låtit utskrifva protokoll i målet, för hvilket lösen blifvit hos klaganden exsekutivt uttagen; men enär enligt det rättegångsbruk, klaganden erfarit vara vid andra domstolar vedertaget, Rätten plägade i det fall, som nu inträffat, att en uttagen stämning ej visats vara svaranden delgifven, förklara målet förfallet, utan att döma käranden till böter eller betunga honom med expeditionslösen, ansåg klaganden Häradsrätten hafva i angifna hänseende förfarit origtigt, hvarföre han yrkade, att Rättens Ordförande måtte varda ålagdt att till klaganden utgifva ersättning dels för de ådömda böterna, två kronor, dels för expeditionslösen och exsekutionskostnad, fem kronor, dels ock för klagandens utgifter och besvär i detta mål med femtio kronor.

Vid omförmälda skrift hade klaganden fogat utdrag af Kullings Häradsrätts dombok för den 5 Mars 1881, hvaraf inhemtades att, enär vid upprop af det mål, i hvilket klaganden, enligt hvad stämningslistan utvisade, skulle hafva uttagit stämning å bemälde W., ingendera parten låtit sig afhöra, Häradsrätten genom utslag den 30 derpåföljande April förklarat att, som käranden icke under tinget instält sig för fullföljande af sin talan vid domstolen, målet komme att på den ågångna stämningen förfalla, men tillika fält klaganden att för uteblifvande böta två kronor; och hade en exsekutionsbetjent å utdraget, som var å Häradsrättens vägnar underskrifvet af den tillförordnade domaren, som förrättat i fråga varande ting, tecknat intyg derom, att lösen och exsekutionskostnad för protokollet blifvit erlagda med fem kronor.

Vid öfvervägande af hvad sålunda förekommit, fann jag Häradsrättens öfverklagade förfarande, sådant det framträdde i omförmälda domboksutdrag, uppenbarligen vara mot lag stridande. Vid en jemförelse emellan stadgandena i 11 kapitlet Rättegångsbalken framginge det ovägerligen, att en rättstvist ej kunde blifva föremål för domstolens behandling i annat fall, än att behörigen utverkad stämning blifvit i stadgad ordning meddelad den, som söktes. När en sådan delgifning icke egt rum, och Rätten följaktligen varit urståndsatt att taga befattning med målet, funnes icke något skäl att fordra, det käranden skulle

iakttaga inställelse, eftersom det just varit handläggningen af målet, som påkallat hans närvaro, men någon sådan handläggning under det förutsatta fallet icke kunnat i fråga komma. Med denna grundsats stode ock stadgandet i 12 kapitlet 1 § Rättegångsbalken i noggrann öfverensstämmelse. Der föreskrefves nemligen, att parterne skulle, der de icke hade laga förfall, komma till Rätten, så framt saken i fråga blifvit lagligen instämd, hvartill naturligtvis fordrades, att stämningen behörigen delgifvits svaranden.

Om Häradsrätten egnat tillbörlig uppmärksamhet åt nämnda åtgärder, som skolat föregå sakens upptagande till pröfning af domstolen, och den bevisning om verkställigheten af samma åtgärder, som bort företes, skulle Häradsrätten tvifvelsutan hafva funnit, att nu i fråga varande mål, i hvilket saknats all bevisning att den ågångna stämningen verkligen delgifvits svaranden, ej kunnat blifva föremål för handläggning, samt att vid ett så beskaffadt förhållande klaganden ej heller varit skyldig att iakttaga inställelse och än mindre hemfallen till ansvar för sitt uteblifvande.

Hvad slutligen anginge anmärkta förfarandet af Rättens Ordförande att låta utskrifva protokoll i målet och affordra klaganden lösen för det samma, så föreskrefves i Kongl. Brefvet den 16 Augusti 1815, kungjordt genom Svea Hofrätts cirkulär den 28 September samma år, att lag och författningar utan förtydning och missbruk icke gåfve anledning till det förfarande att låta kärande parten utlösa protokoll öfver förlikta mål; och att nämnda påbud vore tillämpligt jemväl i den händelse, att en utverkad stämning ej delgifvits motparten, inhemtades af Kongl. Skrifvelsen till Svea Hofrätt den 13 Juli 1818, som vore afsedd att utgöra en närmare förklaring af 1815 års nådiga Bref, och hvilken tydligen innehölle, att nämnda Bref borde tolkas så vidsträckt, att ingen finge emot sin vilja och begäran förpligtas att lösa protokoll angående anmälan, att en utverkad stämning ej blifvit vederparten tillställd. Denna grundsats, som blifvit ytterligare inskärpt genom hithörande stadganden i Kongl. Förordningen om expeditionslösen den 30 November 1855, följdes ock, såvidt jag varit i tillfälle att iakttaga, allmänneligen af domstolarna, som plägade under ett nummer i domboken anteckna alla de mål, i hvilka ingendera af parterna kommit tillstädes, eller anmälan blifvit gjord, att målet vore förlikt eller att stämning icke blifvit delgifven. Det öfverklagade förfarandet af Rättens Ordförande att uti förevarande mål betunga klaganden med expeditionslösen vore således uppenbarligen stridande ej blott mot gällande lagstiftning, utan äfven mot vedertagen god ordning, och jag ansåg mig desto mindre böra under-

låta att åt denna rättsgrundsats bereda en allmän efterlefnad, som hvarje afvikelse från den samma lätteligen utsatte domaren för misstanken att på de rättssökandes bekostnad vilja tillskansa sig en obehörig vinning.

I en till Advokatfiskalsembetet i Kongl. Göta Hofrätt aflåten skrifvelse af den 6 December 1881, i hvilken jag utvecklade de här ofvan angifna grunderna för min uppfattning af den talan, klaganden hos mig fört, uppdrog jag åt bemälde Advokatfiskalsembete att inför Kongl. Hofrätten lagligen tilltala Häradsrättens tillförordnade Ordförande, hvilken ensam bure ansvaret för Häradsrättens omförmälda beslut i fråga om klagandens fällande till böter samt för åtgärden att sedermera belasta denne med lösen för protokollet i målet, samt att å Domhafvanden yrka ansvar efter lag och sakens beskaffenhet, i sammanhang hvarmed jag jemväl anmodade Advokatfiskalsembetet att bereda klaganden tillfälle att, närmare än som skett, framställa och styrka sin ersättningstalan.

Sedan Advokatfiskalsembetet uti memorial den 19 December 1881 påkallat yttrande af Domhafvanden rörande de mot honom sålunda gjorda anmärkningar och påståenden, och denne yrkat ogillande af åtalet, underåberopande af, bland annat, den i förut nämnda Kongl. Brefvet den 16 Augusti 1815 meddelade föreskriften derom, att kärande part, som läte sin talan förfalla, hade att, för undgående af de i 12 kapitlet Rättegångsbalken stadgade böter, sig vid domstolen inställa och sitt afstående från det instämda käromålet tillkännagifva; så hade klaganden, hvilken lemnats tillfälle att yttra sig i målet, uti ingifven skrift — vid hvilken fogats *dels* utdrag af Kullings Häradsrätts dombok för 1881 års sommarting, utvisande, att klaganden, enligt hvad stämningslistan gifvit vid handen, till berörda ting åter uttagit stämning å W. angående skuldfordran, och att, då vid upprop af målet den 18 Juli icke någon för käromålets fullföljande låtit sig afhöra, Häradsrätten, der samme Domhafvande varit ordförande, genom utslag den 30 derpå följande Augusti, jemte det målet förklarats hafva förfallit, dömt klaganden att för uteblifvande böta två kronor, *dels* ock behöriga bevis, att de klaganden ådömda böter, tillhopa fyra kronor, blifvit erlagda — fullföljt angifvelsen och tillika yrkat åläggande för vederbörande att till klaganden återgälda jemväl de honom genom sistnämnda utslag ådömda böter äfvensom fyra kronor, dem klaganden, enligt qvitto å sistberörda domboksutdrag, i lösen för det samma jemte godtgörelse för exekutionskostnad utbetalt.

Uti slutligt, den 23 Maj 1882 aflåtet memorial hade Advokatfiskalsembetet anfört, att Embetet ansåge de af mig gjorda anmärkningar vara tillämpliga jemväl i afseende på förfarandet i anledning af den till 1881 års sommarting uttagna stämning, samt yrkat, att Domhafvanden måtte

för de honom till last förda åtgärder dömas till bötesansvar enligt 25 kapitlet 17 § Strafflagen samt förpligtas ersätta klaganden hvad af denne blifvit fordradt.

På detta åtal meddelade Kongl. Hofrätten sedermera *utslag den 19 Oktober 1882*, af innehåll, att ehuru af stadgandet i 12 kapitlet 1 § Rättegångsbalken, att då det vore lagligen stämdt, parterne borde för Rätten komma, måste antagas följa, att klaganden uti i fråga varande två mål, deri ej ens uppgifvits, att stämningarna blifvit W. delgifna, icke haft skyldighet att infinna sig vid Rätten och således ej heller bort fällas till ansvar för utevaro; likväl och då Domhafvanden, med afseende å åberopade innehållet i Kongl. Brefvet den 16 Augusti 1815, icke kunde anses hafva genom klagandens bötfällande visat fel i domareembetet, Kongl. Hofrätten funnit honom beträffande denna del af åtalet icke kunna dömas till ansvar eller ersättningsskyldighet; men enär uti 10 § af Kongl. Förordningen om expeditionslösen den 20 November 1855 uttryckligen stadgades, att icke någon vore skyldig att vid underdomstol lösa protokoll i mål, der käranden antingen icke tillstält sin vederpart den utverkade stämningen eller låtit sin talan förfalla innan densamma hos Rätten till handläggning förekommit, om än anmälan skett rörande målets förfallande, samt Domhafvanden i strid deremot låtit mot lösen till klaganden utskrifva protokollen rörande omförmälda två mål, pröfvade Kongl. Hofrätten, i förmågo af 20 § i nämnda Kongl. Förordning samt 25 kapitlet 17 § Strafflagen, rättvist döma Domhafvanden för det han sålunda låtit komma sig till last oförstånd i utöfningen af domareembetet, att böta tio kronor till kronan, hvarjemte Domhafvanden förpligtades att till klaganden utgifva den af honom utbetalda lösen jemte godtgörelse för exsekutionskostnader, tillhopa nio kronor, äfvensom ersättning för klagandens kostnader i följd af angifvelsen med fordrade och utan anmärkning lemnade beloppet femtio kronor.

Vid granskning af den från kronohäktet i Haparanda inkomna fångförteckning för Juni månad 1880 anmärktes, att Lars Erik Larsson Lund från Tallvik, som blifvit af Öfver Kalix tingslags Häradsrätt genom utslag den 14 November 1879 dömd att hållas till straffarbete i åtta månader, och angående hvilken Häradsrätten vidare förordnat, att, derest han, som tillika blifvit fäld att böta trettiofem kronor, dertill saknade tillgång, böterna skulle till straffarbete öfvergå, i hvilket fall Lund borde hållas till straffarbete sammanlagdt i åtta månader nio dagar, frigifvits

redan den 14 Juni 1880, ehuru han först den 15 December 1879 börjat undergå bestraffningen; och sedan jag i anledning deraf från vederbörande infordrat förklaring om orsaken dertill, att Lund, såsom det ville synas, blifvit hållen till bestraffning kortare tid än vederbort, samt upplysning vunnits, att Tillsyningsmannen vid kronohäktet å utslaget tecknat, att bestraffningen skulle börja den 15 November 1879 och verkställas i enrum samt slutas efter stadgadt afdrag den 14 Juni 1880, och då denna anteckning, vid det förhållande att Lund först ofvanberörde den 15 December 1879 börjat undergå bestraffningen, uppenbarligen varit origtig och tillika vållat, att Lund lösgifvits en månad tidigare än vederbort, anmodade jag Advokatfiskalsembetet i Kongl. Svea Hofrätt att för hvad sålunda blifvit anmärkt lagligen tilltala Tillsyningsmannen.

På det åtal, Advokatfiskalsembetet i anledning deraf anställde, meddelade Kongl. Hofrätten *utslag den 22 Juni 1882* af innehåll att, som Tillsyningsmannen vidgått, att ofvan omförmälda anteckning vore origtig, samt, med afseende å hvad i målet förekommit, antagas måste, att derutaf vållats, att Lund blifvit ur häktet lösgifven en månad tidigare än ske bort, Kongl. Hofrätten, i förmågo af 25 kapitlet 17 § Strafflagen, pröfvade rättvist döma Tillsyningsmannen att för hvad han sålunda låtit komma sig till last böta tjugo kronor.

Vid granskning af fångförteckningarne från Kongl. Lifgardets till häst häkte för år 1880 anmärktes, att extra Trumpetaren vid nämnda Lifgarde Frans Oskar Jakobsson, hvilken befunnits sakna tillgång att gälda honom ådömda böter, tjugo kronor, fått, på grund af Sekundchefens vid regementet beslut den 24 September 1880, med fyra dagars fängelse vid vatten och bröd aftjena sagda böter, oaktadt han, enligt hvad fångförteckningarne utmärkte, icke uppnått aderton års ålder.

I anledning häraf uppdrog jag åt Krigsfiskalsembetet vid Kongl. Krigs-Hofrätten att, då till följd af Sekundchefens omförmälda förvandlingsbeslut Frans Oskar Jakobsson kommit att undergå straff af svårare art än det, som med hänsyn till hans ålder lagligen kunnat å honom tillämpas, hos Kongl. Krigs-Hofrätten tilltala Sekundchefen för det tjenstefel, som sålunda blifvit begånget.

Sedan skriftvexling försiggått, meddelade Kongl. Krigs-Hofrätten *utslag den 13 Mars 1882* af innehåll att, enär i målet ingifna handlingar utvisade, hvad ock Sekundchefen vidgått, att vid meddelande af ofvan omförmälda beslut om bötesförvandling förbiseende af lag egt rum,

dömdes, i förmågo af 10 kapitlet 22 § Strafflagen för krigsmagten den 11 Juni 1868, Sekundchefen att, för hvad han sålunda låtit komma sig till last, undergå arrest utan bevakning fyra dagar.

Uti en till mig ingifven skrift anmälde Pigan Mathilda Sofia Westerlund till laga beifran, att vice Pastorn i Åtvids församling uti ett för henne den 4 December 1881 utfärdadt prestbetyg uppgifvit, bland annat, att hon för brott mot sjette budet vore förhindrad att begå Herrans heliga Nattvard; och då detta betyg, som utfärdats till klaganden för att bereda henne inträde å ett lasarett, syntes mig vara stridande emot Kongl. Förordningen angående förändrade stadganden i afseende å frejdbetyg, som af presterskapet meddelas, den 20 Januari 1865, jemförd med Kongl. Förordningen den 28 November 1873, anhängiggjorde jag saken hos Domkapitlet i Linköping under yrkande, att bemälde vice Pastor måtte tilldelas sådan tjenlig varning med tillagd förmaning, som i 1 § Kongl. Cirkulärbrefvet den 21 Augusti 1786 föreskrefves.

Domkapitlet meddelade *utslag den 15 Mars 1882* och fann, vid det förhållande, att betyget utfärdats för intagning å inrättning med särskild själavård samt af sådan beskaffenhet att nattvardsgång derstädes ofta förekomme, i förmågo af Kongl. Cirkuläret den 20 Januari 1865 med deri fastställda formulär till åtskilliga för särskilda ändamål afsedda prestattester, såsom ålders-, frejde- och arbetsbetyg, bevis om ledighet till äktenskaps ingående m. fl., med ogillande af det framstälda ansvarsyrkandet, skäligt förklara vice Pastorn hafva i den öfverklagade åtgärden rätteligen förfarit.

Med detta utslag har jag åtnöjts, sedan upplyst blifvit, hvad vid aflåtande af min skrifvelse till Domkapitlet var mig obekant, att vid det lasarett, der klaganden sökte inträde, särskild själavård förefans och nattvardsgång ofta förekom, så att prestbetyget i fråga var jemförligt med ett sådant, som utfärdas åt person, som flyttar från en till annan församling.

I min embetsberättelse till sistlidna års Riksdag (sidd. 9 och följande) redogjordes för det åtal, som blifvit anställdt mot ständige Domhafvanden i Westerbottens Norra domsaga, för det förre Sågverksförvaltaren S., som dömts till fängelse, blifvit, ehuru bofast, i häkte inmanad.

På de underdåniga besvär, hvilka såväl Domhafvanden som be-

mälde S. anfört mot Kongl. Svea Hofrätts den 28 juni 1881 i målet meddelade utslag, har Kongl. Maj:t genom *utslag den 10 Mars 1882* förklarat skäl ej hafva förekommit att i Hofrättens utslag göra annan ändring, än att det belopp, som Domhafvanden vore skyldig att till S. såsom skadeersättning i målet utgifva, bestämdes till trehundra kronor.

Brukspatronen D. hade i egenskap af disponent för Karmansbo aktiebolag uti en till mig ingifven klagoskrift anfört, att, sedan Gamla Norbergs Bergslags Häradsrätt, der ständige Domhafvanden då fört ordet, under den 30 April 1881 meddelat lagfart å ett af bolaget till Rätten ingifvet köpebref angående Gäsjö bruk med underlydande, så hade bolaget under den 4 derpå följande Augusti fått emottaga lagfartsbevis å fånget tillika med Häradsrättens protokoll i ärendet och åtskilliga i detsamma ingifna handlingar, bland hvilka likväl saknats det nyss omförmälda köpebrefvet; och som Domhafvanden oaktadt trägna påminnelser icke kunnat förmås att utlemna samma köpebref, hvilket vore för bolaget erforderligt, anhölle klaganden, det jag måtte vidtaga sådan åtgärd, att köpebrefvet så fort som möjligt blefve för bolaget tillgängligt; varande vid klagoskriften fogadt ett af Förvaltaren vid Gäsjö bruk den 18 Mars 1882 under edsförpligtelse utfärdadt intyg, som utvisade, bland annat, att denne ingifvit omförmälda köpebref till Rätten den 30 April 1881 tillika med 1,950 kronor i lösen för stämpladt papper, samt sedermera flere gånger och senast den 2 Mars 1882 uppmanat Domhafvanden att utlemna köpebrefvet, men att, oaktadt Domhafvandens löfte att köpebrefvet skulle i medlet af sistnämnde månad tillhandahållas lagfartssökanden, sådant då ännu icke egt rum.

Hörd öfver berörda klagoskrift, yttrade Domhafvanden i afgifvet utlåtande hufvudsakligen, att anledningen till Domhafvandens underlåtenhet att återställa ifrågavarande, i och för lagfart till Häradsrätten inlemnade köpebref vore den, att några af de chartæ sigillatæstämplar, som redan varit sorterade för att biläggas berörda köpebref och några andra handlingar, när de skulle användas, saknats; och då bland dessa stämplar befunnits tvenne sådana, hvardera å 500 kronor, hvilka just skulle användas till meranämnda köpebref, hade Domhafvanden, hvilken sålunda försatts i nödvändighet att anskaffa nya sådana stämplar, vågat dröja med denna något kännbara utgift beträffande köpebrefvet å Gäsjö och upplyst ofvan bemälde Förvaltare om detta förhållande vid omnämnda sammanträffande den 2 Mars 1882 och sedermera skriftligen underrättat Förvaltaren derom, att köpebrefvet icke kunde återställas inom den ut-

lofvade tider, hvarjemte Domhafvanden slutligen tillade, att utgiften för stämplarnes anskaffande vore för honom betydande och dessutom särdeles oläglig, i följd hvaraf köpebrefvet vid afgifvandet af ifrågavarande yttrande ännu icke blifvit återställdt, men att sådant skulle ske inom åtta dagar derefter, hvaröfver bevis skulle till mig insändas.

Den sålunda utsatta tiden tilländagick emellertid, utan att något dylikt bevis kom mig tillhanda; och då Domhafvanden följaktligen måste anses fortfarande hafva försummat att fullgöra en embetspligt, och den förlust af redan inköpta stämplar till den ifrågavarande handlingen, hvilken Domhafvanden uppgifvit, ej kunde rättfärdiga hans nära årslånga uppskof med handlingens återställande till klaganden, ansåg jag mig destomindre kunna lemna den emot Domhafvanden anmärkta, och af honom erkända försummelse obeifrad, som densamma med hänsyn till den långa tid, hvarunder försummelsen fortgått, samt de skäl, med hvilka den velat försvaras, vittnade om en lyckligtvis sällsynt missuppfattning af de enklaste förpligtelser, som domarekallet medförde, och hvilkas åsidosättande kunde hos allmänheten rubba den tillförsigt, med hvilken den hittills ansett sig kunna åt domaren anförtro hvilka värdehandlingar som helst.

I skrifvelse den 20 Maj 1882 uppdrog jag derföre åt Advokatfiskalsembetet i Kongl. Svea Hofrätt att inför Kongl. Hofrätten lagligen talla bemälde Domhafvande samt å honom yrka ansvar, lämpadt efter graden af den försummelse, han låtit komma sig till last, samt derjemte förpligtande vid lämpligt äfventyr att ofördröjligen till klaganden utlemna ifrågavarande köpebref, försedt med behörig stämpel.

Efter föregången skriftvexling och sedan Advokatfiskalsembetet under den 21 Juli anmält, att ifrågavarande köpebref försedt med stämpel till belopp af ett tusen niohundra femtio kronor blifvit den 11 i sistnämnde månad till vederbörande öfverlemnadt, meddelade Kongl. Hofrätten *utslag den 15 September 1882* af innehåll att, som Domhafvanden vidgått att då, efter meddelad lagfart å ifrågavarande fastighet, det derom utfärdade lagfartsbevis med tillhörande protokoll till klaganden utlemnades, omförmälda köpebref icke, på sätt likmätigt 14 § i Kongl. Förordningen angående expeditionslösen den 30 November 1855 ske bort, blifvit till klaganden återställdt, så funne Kongl. Hofrätten skäligt, jemlikt 19 § i berörda Kongl. Förordning samt 24 Kap. 5 § Rättegångsbalken, sådant detta lagrum lydde i Kongl. Förordningen den 18 April 1849, döma Domhafvanden för den försummelse, han sålunda låtit komma sig till last, att böta tjugofem daler silfvermynt med tolf kronor femtio öre, som Kronan tillfölle.

Lotsen Joel Bengtsson å Lakholmen i Wenern påkallade skriftligen min embetsåtgärd, för att på laglig väg erhålla upprättelse för de alldeles oförskylda lidanden, som tillfogats hans hustru Sara Maria Olsdotter och hans svägerska Stina Cajsa Olsdotter af Rådstufvurätten i Kristinehamn. Förloppet dervid framställdes sålunda:

Fredagen den 12 November 1880 afreste bemälda qvinnor till Kristinehamn för att bevista en större torgdag. Stina Cajsa Olsdotter hade några dagar förut varit inne i staden i en handelsbod (Hedin Olsson & C:o), der hon köpt socker och kaffe och vid betalningen fått tillbaka några silfvermynt. Då de begge qvinnorna nu i sällskap gingo vesterut i staden, der Stina Cajsa skulle besöka några bekanta, till hvilka hon varit skyldig mindre penningebelopp, hade hon erinrat sig, att hon behöfde vexla en silfverkrona och två femtioören för att till liqviderna erhålla jemna penningar; och, då hon sjelf hade ärende till Herr Bergstens vid Tegelslagaregatan belägna gård, hade hon uppdragit åt hustrun Bengtsson att verkställa vexlingen i Skräddaren Löngrens butik. Då till vexling företeddes nämnda enkronemynt, hade Löngren påstått, att detsamma vore falskt, samt efterskickat polis, hvilken häktat de begge qvinnorna och fört dem till vaktkontoret, der de underkastats ett förhör, som utmärkt sig för mycken stränghet och hårdhet. Till qvinnornas redogörelse för, hvar de erhållit penningarne, sattes alls ingen tro och något afseende fästes hvarken vid hustru Bengtssons böner att få komma hem till sina tre små barn, ej heller till begge qvinnornas försäkringar om deras oskuld, utan affördes de till stadens häkte. Troende sig vara offer för den olyckan att hafva erhållit verkligen falska mynt, kommo de enfaldiga qvinnorna ej på den tanken att begära myntens undersökning. De hade skenet emot sig och kunde ej tro, att icke ordningsmagten i samhället skulle vara nog upplyst för att kunna skilja mellan sken och verklighet och hafva så mycken erfarenhet, som de fleste simpla metallarbetare, hvilka väl visste, att silfvermynt genom qvicksilfverbegjutning förlorade både klang och glans, och att metallen blott genom att föras i ljuslåga återbekomme sina egenskaper. Denna grofva okunnighet hos polis och domstol i Kristinehamn hade föranledt kränkningen af de begge qvinnornas rättighet att icke i oträngdt mål beröfvas den personliga friheten; och såsom qvinnornas naturlige målsman »påyrkade derför klaganden det strängaste ansvar, lag förmådde».

Hustru Bengtsson hade suttit i fängelset från fredagen den 12 till måndagen den 15 November. Det vore lätt att föreställa sig hennes, mannens och barnens känslor af fruktan och oro under denna tid. Stina Cajsa Olsdotter hade haft ännu svårare pröfningar att utstå. I fjorton

dagars tid satt hon oskyldigt inspärrad. Under ransakningen hördes vittnen, hvilkas vittnesmål ej bort tilläggas någon bevisningskraft. Lätt hade det ock varit att göra en piga från landet förvirrad, synnerligast som Stina Cajsa ej var mycket stark, vare sig i fysiskt eller andligt afseende. Hon led af svimningar, och hennes tal vore ofta osammanhängande. Omsider den 25 November lösgafs hon med befallning att genast lemna staden.

Då klaganden ginge att framställa sina anspråk på ersättningar för lidanden och oförrätt, som tillfogats hans hustru och svägerska, fäste han uppmärksamheten derpå, att Rådstufvurätten, enligt hans åsigt, gjort sig skyldig till synnerlig vårdslöshet i sitt embetes utöfning. Han hade derför ej anledning att frånträda de anspråk, han inför samma Rätt anhängiggjort, ehuru dessa af Rätten alldeles underkänts, nemligen på ersättning af tre hundra kronor till klagandens hustru och fem hundra kronor till hans svägerska, för den långa fängelsetiden, hvarigenom hennes helsa lidit betydligt afbräck, och för de lidanden hon utstått. Att de sålunda begärda ersättningsbeloppen ej vore för högt tilltagna i förhållande till det lidande, obehag och besvär, som förorsakats klaganden, hans hustru och svägerska, trodde klaganden framgå af den omständighet, att klaganden måst göra sex resor till Kristinehamn från sitt två och en half mil derifrån belägna hem samt en resa till Wissnums prestgård, för erhållande af de prestbevis, som vore klagoskriften bilagda, hvilka alla resor han ej kunde värdera till mindre än sextio kronor i ett för allt.

De nyss åberopade prestbevisen vitsordade, att de begge omförmälda qvinnorna voro i åtnjutande af medborgerligt förtroende.

Öfver dessa klagomål lemnade jag Rådstufvurättens i Kristinehamn ordförande och ledamöter tillfälle att sig yttra och infordrade tillika Rådstufvurättens protokoll i målet.

Det af Rådstufvurätten i anledning deraf afgifna yttrande, hvilket Borgmästaren underskrifvit, innehöll allenast, att Rådstufvurätten ansåge det af Lotsen Joel Bengtsson, å hans hustrus vägnar, framställda yrkande om ansvar och ersättning vara obefogadt, och att hvad Joel Bengtsson, å Stina Cajsa Olsdotters vägnar, anfört icke förtjenade afseende såväl derföre, att Joel Bengtsson icke hade uppdrag att föra Stina Cajsa Olsdotters talan, som ock i följd af hvad vid ransakningen mot Stina Cajsa Olsdotter förekommit.

Tillika hade Rådstufvurätten insändt utdrag af domboken i brottmål, hållen hos Rådstufvurätten i Kristinehamn följande dagar år 1880, hvaraf inhemtas att,

den 15 November

Stadsfiskalen J. F. Jakobsson anmält, att han fredagen den 12 i samma månad på eftermiddagen i häkte inmanat Lotsen Joel Bengtssons på Lakholmen hustru, Sara Maria Olsdotter, och hennes syster, förra Pigan Stina Cajsa Olsdotter, senast i tjenst å Kurlanda men derefter i saknad af stadigt hemvist, för det bemälda qvinnor utprånglat falskt mynt;

att vid den derpå företagna ransakningen nämnda tilltalade upphemtats från häktet och Stadsfiskalen uppträdt såsom allmän åklagare;

att åklagaren uppvisat trenne, silfvermynt liknande slantar, nemligen en svensk å en krona af år 1877, en svensk femtioöring af år 1875 och en norsk femtioöring af år 1874, hvilka alla befunnits vara af blågrå färg, synnerligt suddigt och illa gjorda och saknande den klang, som silfverslantar, slagna mot ett hårdt föremål, alltid afgifva, hvarjemte dels i de refflor liknande fördjupningarne i slantarnes kanter qvarsuttit sot och annan orenlighet och dels slantarne synts gjorda af ett ämne, som var löst och lätt gaf vika, då med knif skåror deri gjordes;

att *hustru Bengtsson*, särskildt hörd, på frågor uppgifvit, att hon fredagen den 12 November på morgonen inkommit till staden för att sälja fisk och då på middagen sammanträffat med systern Stina Cajsa, hvilken hon icke på längre tid råkat och som, under förmälan att hon vore skyldig en skomakare i staden 25 öre, dem hon ville betala, uppmanat systern att åt henne vexla de företedda tre slantarne, hvilken begäran hustru Bengtsson icke kunnat uppfylla, utan hänvisat Stina Cajsa att, för att få vexla mynten, ingå i någon af de många vid torget befintliga handelsbodarna, hvilken hänvisning Stina Cajsa dock icke efterkommit;

att, då hustru Bengtsson skolat gå till Vestra Fältet å stadens område för att profva en klädning, Stina Cajsa gjort henne sällskap, hvarvid de gått från södra torget, der de sammanträffat, utefter Vesterlånggatan, hvarest endast en garfvares, en skräddares och en bagares butiker funnos, i nu uppgifna ordning;

att, då de anländt i närheten af garfvareboden, Stina Cajsa lemnat hustrun Bengtsson förut nämnda tre slantar med uppmaning att i garfvareboden vexla dem i tjugufemöringar, hvilket dock icke lyckats, emedan hustrun Bengtsson der fått nekande svar på sin begäran om vexling;

att, då de kommit till skräddarebutiken, som innehades af Skräddaren Löngren, hustrun Bengtsson på systerns förnyade uppmaning och i nyss nämnda afsigt dit ingått, hvarvid Stina Cajsa, såväl som vid besöket i garfvareboden, stannat utanför; att Skräddaren Löngren jakande

besvarat hustrun Bengtssons begäran att få vexla, men att, då hon framlemnat de förut nämnda tre slantarne, Löngren, under förmälan det de vore falska, dels behållit dem dels inkallat Stina Cajsa, som under tiden uppehållit sig i en portgång i närheten, och dels slutligen efterskickat polis; och att hustrun Bengtsson, som medgaf sig vara van att handtera silfvermynt, icke närmare betraktat slantarne och ej iakttagit, att de icke vore äkta, i följd hvaraf hon bestred åtalet;

att *Stina Cajsa Olsdotter*, som derefter infördes och hördes, berättat, på framstälda frågor, att hon under år 1880 tjenat hos Bruksförvaltaren C. på Kurlanda, en åttondedels mil söder om Kristinehamn, från hvilken tjenst hon blifvit ledig fredagen den 5 November samt vore för tillfället utan tjenst eller sysselsättning och utan stadigt hemvist; att, då hon afflyttat från Kurlanda, hon begifvit sig till en enka vid namn Lotta å hemmanet Strand, en fjerdedels mil norr om staden, hos hvilken hon vistats till onsdagen den 10 November, under hvilken tid hon dock gjort ett kort besök hos en svägerska vid namn Johanna Jern i Kristinehamn; att hon nyss nämnde onsdag gått från Strand till en torpare vid namn Jon i Vestanå, der hon vistats till Thorsdagen på eftermiddagen, då hon gått tillbaka till Strand, hvilat der öfver natten och fredagen den 12 på förmiddagen gått in till staden; att, då hon der sammanträffat med sin syster, hon anmodat denna att vexla en af de hos Rätten uppvisade femtioöringarne, hvilket hon ej kunnat, och då de i sällskap gått från södra torget och Vesterlånggatan fram för att begifva sig till Fältet, hade så tilldragit sig som hustrun Bengtsson berättat; att Stina Cajsa, då hon lemnat Kurlanda, utfått sin innestående lön, åtta kronor femtio öre, i tvenne femtioöringar och återstoden i enkronor af silfver; att samma dag detta skedde, eller fredagen den 5 November, hon ingått i handelsbolaget Hedin Olsson & C:is vid Kungsgatan belägna handelsbod för att köpa $^1/_2$ ℔ kaffe, $^1/_2$ ℔ socker och något russin, och då hon skolat betala dessa varor, hvilkas pris hon icke erinrade sig, hade hon framlagt å disken fem stycken enkronor af silfver, hvilka Bodbetjenten mottagit och derefter lemnat henne tillbaka flere slantar, bland hvilka varit de i fråga komna tre slantarne, hvilkas egenskap af falska hon visserligen inför Rätten vidgick, men påstod sig icke förut hafva förmärkt; att hon lördagen den 6 November dels köpt kött för 25 öre och dels betalt en skomakarelärling 37 öre, nemligen en tjugufemöring och resten kopparslantar, hvilka samtliga hon i motgift bekommit vid förut nämnda handel i Hedin Olsson & C:is handelsbod, hvarjemte hon lemnat sin ofvan omförmälda svägerska tre af de enkronemynt hon vid afflyttningen från Kurlanda erhållit; och att hon i öfrigt från nämnda

afflyttning till tiden för häktningen icke haft några utgifter och någon annan inkomst än de af Bruksförvaltaren C. lemnade åtta kronor femtio öre; att, oaktadt anmärkning blifvit gjord, dels att, om hon vid Kurlanda bekommit åtta kronor femtio öre, hon nödvändigt måste fått udda antal femtioöringar eller ock mindre skiljemynt, dels ock att det vore föga troligt, att hon för liqviderande af varor till värde af högst en krona skulle hafva framlemnat fem enkronemynt och att bodbetjenten skulle emottagit alla dessa mynt och lemnat andra i stället, Stina Cajsa ändock envist vidhållit, att alla hennes uppgifter vore till alla delar sanna samt tillika uppgifvit, att hon vid häktningstillfället icke hade andra penningar i behåll, än de falska slantarne.

Vid derefter, på åklagarens begäran, anstäldt förhör med följande vittnen yttrade

1:o) *P. Löngren:* att förut nämnda fredag den 12 November vid middagstiden hustrun Bengtsson inkommit i vittnets butik och en lång stund blifvit stående vid dörren, derunder hon hållit sin hand knuten, såsom om hon i densamma förvarat någonting; att, på vittnets fråga om hennes ärende, hon bedt att få vexla två kronor i smärre skiljemynt, och, då vittnet sagt sig icke vara i besittning af så mycket småmynt, framlemnat meranämnda enkroneslant och anhållit att få vexla honom i tjugufemöringar eller tioöringar; att då vittnet genast iakttagit, att slanten var falsk, vittnet frågat hustrun Bengtsson, om hon hade flere sådana, hvarvid hon framvisat jemväl de begge femtioöringarne; att vittnet då meddelat henne, att penningarne vore falska, hvarpå hon skyndat till dörren, kallat in Stina Cajsa Olsdotter och frågat henne, hvarest hon fått penningarne, hvartill Stina Cajsa svarat, att hon icke kunde erinra sig, i hvilken bod hon fått dem; och att en af systrarna — vittnet erinrade sig icke hvilkendera — derefter visat sig angelägen att få aflägsna sig, men att vitnet qvarhållit dem båda och eferskickat polis;

2:o) *Anton Westerdahl:* att, en tisdag eller fredag, omkring en vecka före den 15 November, Stina Cajsa Olsdotter, hvilken vittnet kände sedan flera år tillbaka, klockan omkring sex eftermiddagen inkommit i Handelsbolaget Hedin Olsson & C:is handelsbod, der vittnet vore anställd såsom bodbetjent, och köpt $^1/_2$ *ℓℓ* socker och $^1/_2$ *ℓℓ* kaffe, hvars pris, 75 öre, hon betalt med ett femtioöres- och ett tjugufemöresmynt; att då hon varit färdig att aflägsna sig, Stina Cajsa begärt att få köpa för tio öre russin, för hvilka hon lemnat en tioöring i silfver; att Stina Cajsas uppgifter om vexling i boden vore till alla delar osanna, så mycket mer som hon icke fått ett enda öre i motgift; att om hon fått de falska slantarne, dem vittnet sett å polisvaktkontoret och hvilkas falska egen-

skap vittnet funnit tydlig för alla, i Hedin Olsson & C:is handelsbod, det varit naturligast, att hon der anmält förhållandet, hvilket dock icke skett; hvarjemte vittnet erinrade derom, dels att Stina Cajsa vid polisförhöret påstått, att hon för betalning af de bekomna varorna lemnat vittnet en sedel å fem kronor och dels att den af Stina Cajsa omnämnda Enkan Lotta i Strand äfvensom en Skomakare derstädes upplyst henne om slantarnes falska egenskap och varnat henne att begagna desamma.

Sedan Stina Cajsa Olsdotter på frågor medgifvit, dels att hon vid det af henne uppgifna tillfället köpt varorna af vittnet Westerdahl och dels att hon, under tiden från det hon flyttade från Kurlanda och till dess hon häktades, icke mer än en gång varit i förr bemälda firmas handelsbod, hördes och berättade:

3:o) *Anders Flodin,* som likaledes var anställd i Hedin Olsson & C:is handelsbod, att han sett Stina Cajsa Olsdotter en tisdag eller fredag köpa varor af vittnet Westerdahl, men om någon vexling af mynt dervid egt rum, visste icke vittnet;

4:o) *P. O. Svensson:* att vittnet, som arbetade hos vittnet Löngren, fredagen före den 15 November hört hustrun Bengtsson begära att få vexla till sig smärre skiljemynt mot en aflemnad enkroneslant, hvars falska egenskap genast fallit vittnet i ögonen; att hustrun Bengtsson då frågat Stina Cajsa Olsdotter, hvar hon fått de falska mynten, och att denna svarat: »i en bod, men jag vet ej hvilken, äfven om jag får se den»; och att vittnet, som på Löngrens tillsägelse gått att tillkalla polis, icke hade vidare att till upplysning i saken meddela.

Derefter företeddes prestbevis för Stina Cajsa Olsdotter, och de tilltalade fingo redogöra för deras vigtigare lefnadsöden, hvaruppå åklagaren, som fullföljde ansvarsyrkandet, anhöll om uppskof med ransakningen för vidare bevillnings förebringande, i anledning hvaraf Rådstufvurätten genom särskildt afsagdt beslut, jemte det hustru Bengtsson försattes å fri fot, uppskjutit målet till den 22 November, då hustru Bengtsson skulle komma tillstädes vid hemtningsäfventyr, samt tillika förklarat, att Stina Cajsa Olsdotter skulle i afvaktan på ransakningens fortsättande förvaras i stadens häkte.

Den 22 November

inställde sig åklagaren jemte hustrun Bengtsson, och Stina Cajsa Olsdotter förehemtades från stadshäktet.

Sedan det vid förra ransakningstillfället förda protokoll blifvit föredraget, vidhöll Stina Cajsa Olsdotter sina då lemnade uppgifter, särskildt i afseende på antalet och beskaffenheten af de vid Kurlanda erhållna

mynten, och tillade att, då hon tisdagen den 9 November gjort ett kort besök hos sin svägerska och der jemväl träffat sin syster hustrun Bengtsson, hon köpt socker och kaffe för 25 öre samt betalt en skuld å 25 öre, hvartill hon användt mynt af dem, som hon vid omförmälda vexling i Hedin Olsson & C:is handelsbod bekommit.

Åklagaren företedde ett hos Stina Cajsa Olsdotter funnet betyg, utfärdadt den 24 näst förutgångna Oktober af hennes förre husbonde, Bruksförvaltaren C., och innehållande, bland annat, att Stina Cajsa tjenat hos honom sedan November 1879 och varit städslad för det följande året, men på egen begäran blifvit från tjensten ledig, sedan hon erkänt sig vara i hafvande tillstånd.

Derefter anställdes förhör med tillstädes varande vittnen, som berättade:

1:o) *Bruksförvaltaren C.:* att Stina Cajsa Olsdotter, som tjenat hos honom ett år, blifvit fri denna tjenst den 5 November, då vittnet lemnat henne sju kronor 50 öre, hvarjemte hon af vittnets hustru fått en krona; att vittnet trodde, det Stina Cajsa bekommit en sedel å fem kronor och resten i silfvermynt, men, som i början af hvarje månad, då mjölkräkningarna betaltes, en större mängd vexelmynt inflöte, kunde det väl hafva händt, att vittnet lemnat hela beloppet i silfver; att vid denna liqvid vittnet likväl ej lemnat mera än ett femtioöresmynt, men om vittnets hustru lemnat ett eller flere sådana mynt, visste ej vittnet; att under Oktobermarknaden i staden Stina Cajsa, under förmälan, att hon vore skyldig penningar till kamrater och en skomakare, begärt åtta kronor, men vittnet hade lemnat henne endast fem kronor; förklarande vittnet, sedan det på begäran fått bese de slantar, för hvilkas utprångling svarandena vore tilltalade, att Stina Cajsa icke af vittnet bekommit någon af dem, hvarjemte vittnet påpekade, att slantarne vore så illa gjorda, att svårligen någon uppmärksam person borde af dem blifva bedragen;

2:o) *Lotta Olsdotter i Strand:* att Stina Cajsa Olsdotter, som uppehållit sig hos vittnet ett par dagar omkring den 8 November, på onsdagen den 10 begifvit sig till torpet Westanå, hvarifrån hon återkommit fredagen den 12 på morgonen; att Stina Cajsa, som då endast en kort stund uppehållit sig hos vittnet, visat vittnet en femtioöring, liknande ett silfvermynt af nämnda valör, och sagt, att hon sökt att vexla bort densamma i det i närheten af Westanå belägna hemmanet Nore, men att detta ej lyckats; att vittnet då för Stina Cajsa påpekat, att slanten uppenbarligen »icke vore rigtig», samt uppmanat henne att hålla noga reda på densamma, men att Stina Cajsa derefter ej talat vidare derom, utan tagit afsked och begifvit sig till staden; och att vittnet, som funnit

den af Stina Cajsa företedda slanten tydligen vara falsk, igenkände densamma i en af de slantar, om hvilka i detta mål vore fråga, och som nu för vittnet uppvisades;

3:o) *Maja Cajsa Olsdotter:* att Stina Cajsa onsdagen den 10 November kommit till Westanå och stannat der öfver torsdagen; att, då vittnet skolat gå till Nore, Stina Cajsa lemnat vittnet en femtioöring, för att få densamma vexlad i två tjugufemöringar, af hvilka Skomakaren Edholm i Westanå skulle hafva den ena såsom betalning för skolagning, men då vittnet visat myntet i Nore, hade det besked lemnats, att myntet icke vore rigtigt och derföre icke borde utlemnas, hvarom vittnet underrättat Stina Cajsa; att vittnet i en af de uppvisade slantarne igenkände den, om hvilken vid förut nämnda tillfälle varit fråga, och som vittnet ansåge nu, liksom då, uppenbarligen vara falsk; att Skomakaren Edholm, som varit tillstädes, jemväl yttrat tvifvel om slantens »rigtighet» samt frågat, hvar Stina Cajsa bekommit densamma, hvarpå hon svarat, att hon vexlat en femkronesedel i en bod i staden, men att hon icke visste, i hvilken bod det varit; och att vittnet ej sett eller hört, att Stina Cajsa vid omvittnade tillfället innehaft andra penningar;

4:o) *Maria Jonsdotter:* att vittnet Maja Cajsa Olsdotter den 11 November kommit till Nore och under uppgift, att hon vore sänd af tilltalade Stina Cajsa Olsdotter, å hennes vägnar anhållit att få vexla ett femtioöresmynt, som framlemnats; att vittnet genast funnit myntet vara egendomligt och visat det för sin far, Hemmansegaren Johan Petter Nilsson, som förklarat, att myntet vore så besynnerligt, att han icke ville hafva något med detsamma att skaffa, hvarom ock vittnet Maja Cajsa Olsdotter underrättats; och att vittnet igenfann det omvittnade myntet bland de tre mynt, som hos de tilltalade anhållits och nu förevisades.

Stina Cajsa Olsdotter hade derpå, vid efterfrågan, dels medgifvit, att de vid detta tillfälle hörda vittnen talat sanning, dels anmärkt, att hon ej skulle anmodat vittnet Maja Cajsa Olsdotter att föranstalta om myntets vexling, derest icke denna i allt fall skolat gå till Nore, och dels påstått, att hon icke underrättat sin syster derom, att möjligen myntets äkthet vore tvifvelaktig; att hustrun Bengtsson, gjord uppmärksam derpå, att hon vid förra ransakningstillfället uppgifvit, att hon ej på lång tid före den 12 November träffat sin syster, då det deremot sedan blifvit upplyst, att de några dagar förut varit tillsammans, erkänt, att denna hennes uppgift varit sanningslös, men icke kunnat nöjaktigt förklara, hvarföre denna osanning framkommit.

För att komma i tillfälle att få Skomakaren Edholm hörd såsom

vittne i målet, begärde åklagaren åtta dagars anstånd med ransakningen; och med bifall till denna begäran utsatte Rådstufvurätten målets vidare behandling till måndagen den 29 November, då åklagaren och hustrun Bengtsson skulle vid förut stadgad påföljd åter komma tillstädes, åklagaren försedd med all den bevisning, hvaraf han ville sig begagna; och skulle Stina Cajsa Olsdotter under tiden i stadens häkte förvaras.

Den 29 November.

Åklagaren och Sara Maria Olsdotters man, Lotsen Joel Bengtsson, voro personligen tillstädes.

Rättens ordförande anmälde, att han under den sist förflutna veckan låtit hos stadens Guldsmed undersöka de i detta mål förekomna och såsom falska ansedda slantar; och som bemälde Guldsmed den 26 November afgifvit det intyg, att slantarne vore af silfver, och att orsaken till deras klanglöshet och besynnerliga utseende varit den, att de kommit i beröring med qvicksilfver, som anlupit hela deras yta, hade Ordföranden, efter åklagarens hörande och då denne förklarat sig nedlägga åtalet, sist nämnda dag försatt Stina Cajsa Olsdotter på fri fot och genom budskickning låtit underrätta Bengtssons hustru, att hon icke vidare behöfde iakttaga inställelse.

Åklagaren tillkännagaf, att han afstode från åtalets fullföljd, och Joel Bengtsson, som vore boende $2^1/_2$ mil från staden, yrkade, att i ersättning för hans hustrus lidande och hans inställelse, måtte i ett för allt varda dem tilldömdt ett belopp af tre hundra kronor.

För att lemna Stina Cajsa Olsdotter, som upplystes vara af sjukdom hindrad att denna dag komma tillstädes, tillfälle att framställa de påståenden, till hvilka hon kunde anse sig hafva skäl, uppskjöt Rådstufvurätten målets slutliga behandling till den 6 December, då slutligt utlåtande öfver nu framstälda ersättningsanspråk skulle meddelas.

Den 6 December.

Åklagaren och Stina Cajsa Olsdotter voro tillstädes.

Den sistnämnda yrkade att blifva tilldömd fem hundra kronor såsom ersättning för lidande m. m., hvaremot åklagaren bestred allt afseende å såväl detta som öfriga i målet framstälda ersättningsanspråk, hvarpå Rådstufvurätten afkunnade det utslag, att Rätten, som lät bero dervid att åklagaren afstått från åtalet, funne honom icke hafva saknat sannolika skäl till detsamma, i följd hvaraf, med tillämpning af stadgandena i

16 kap. 6 § Strafflagen och 21 kap. 3 § Rättegångsbalken, jemförda med 6 kap. 1 § 2 mom. Strafflagen, såväl Lotsen Bengtssons, å egna och hans hustrus vägnar, som Stina Cajsa Olsdotters framstälda yrkande om ersättning af Rådstufvurätten ogillades.

I den skrifvelse af den 18 Februari 1881, genom hvilken jag uppdrog åt Advokatfiskalsembetet i Kongl. Svea Hofrätt att, i anledning af ofvan anförda klagomål, anställa åtal mot Rådstufvurätten i Kristinehamn, yttrades, att genom de nyss återgifna utdrag ur Rådstufvurättens protokoll bekräftades klagandens angifvelse, att två välfrejdade personer blifvit af Stadsfiskalen i nämnde stad i häkte inmanade och under tilltal stälda för ett groft brott, hvars verklighet ej varit på förhand utredd, och att, utan en sådan utredning, Rådstufvurätten i häkte än vidare qvarhållit den ena af bemälda personer under tio dagar eller till dess omsider undersökning verkstälts, som lagt i dagen, att det förmenta brottet icke egt rum. Detta oeftertänksamma förfarande, i sig sjelft oförsvarligt och straffvärdt, blefve det i ännu högre grad, när i betraktande toges, att det förmenta brottet uppdagades på en ort, der tillgång fans på sakkunnig person, som, derest han anlitats, kunnat genast skingra villfarelsen genom att intyga, det något brott ej vore för handen, och de i fråga varande personernas häktande och åtalande följaktligen icke af omständigheterna påkallats.

För den del, han tagit i det öfverklagade olagliga förfarandet hade Stadsfiskalen redan blifvit lagförd medelst den talan, klaganden emot honom anstält hos Rådstufvurätten, på sätt ofvan intagna utdrag ur Rådstufvurättens protokoll visade, och som Rådstufvurätten genom utslag den 6 December 1880 ogillat nämnda talan och detta utslag icke blifvit öfverklagadt utan tagit åt sig laga kraft, kunde någon talan mot Stadsfiskalen icke af mig anhängiggöras.

Deremot ansåg jag, att Rådstufvurättens ledamöter, som deltagit i målets handläggning, borde åtalas för det att Stina Cajsa Olsdotter blifvit för brott, hvars verklighet icke var utrönt, hållen i fängsligt förvar från den 16 till och med den 26 November 1880, eller under tio dagar. Jag antoge nemligen att, derest vederbörlig undersökning af de för falska ansedda silfvermynten — hvilken undersökning bort hafva föregått häktningen, eller åtminstone anstälts, så snart häktningen blifvit hos Rådstufvurättens Ordförande anmäld — först den 15 November, då målet första gången förevar vid Rådstufvurätten, förordnats, densamma hunnit verkställas, om icke samma dag, dock så tidigt den följande, att Stina Cajsa Olsdotter den dagen kunnat å fri fot försättas.

Vidare ansåg jag Rådstufvurätten böra tilltalas för det här ofvan

omförmälda domslut, hvarigenom klagandens och Stina Cajsa Olsdotters mot Stadsfiskalen framstälda ersättningsanspråk blifvit ogillade. Till grund för detta domslut åberopades 16 Kap. 6 § Strafflagen och 21 Kap. 3 § Rättegångsbalken, jemförda med 6 Kap. 1 § 2 mom. Strafflagen. I 16 Kap. 6 § Strafflagen stadgades: »finnes den, som åtal eller angifvelse gjort, hafva sannolika skäl dertill haft, vare för ansvar fri»; i 21 Kap. 3 § Rättegångsbalken hette det: »finnes någon sak hafva varit så mörk och tvifvelaktig, att man till rättegång skälig orsak haft, känne då hvar sin kostnad sjelf;» och 6 Kap. 1 § 2 mom. lydde sålunda: »har den, som skada led, genom eget vållande dertill medverkat, varde skadeståndet jemkadt efter ty som skäligt pröfvas». Men för en så våldsam och ärekränkande åtgärd som två välfrejdade personers inmanande i häkte och dragande inför rätta för groft brott kunde väl »sannolika skäl», »skälig orsak», sakens »mörka och tvifvelaktiga» beskaffenhet ej få gälla såsom laga ursäkter, då ostridigt utväg funnits att få skälens sannolikhet utredd och sakens mörker skingradt, derest denna utväg så gerna först som sist anlitats. Det hade endast behöfts att de misstänkta mynten uppvisats för stadens guldsmed eller annan sakkunnig person, för att den obetänkta åtgärden förekommits. Om, och i hvad måtto de, som lidit skada, genom eget vållande dertill medverkat, läte sig icke af tillgängliga handlingar till fullo utredas, då något protokoll vid det förhör, som föregått häktningen, ej funnes i Rådstufvurättens protokoll ens omnämndt. Af hvad som förekommit under ransakningen inför bemälde Rätt syntes icke någonting i detta afseende hafva kommit hustrun Bengtsson till last; och om äfven Stina Cajsa Olsdotter genom sina emot vittnenas intyg stridande uppgifter i någon måtto gjort sig till en slik medverkan skyldig, bjöde lagen, att skadeståndet skulle *jemkas* efter ty skäligt pröfvades; men Rådstufvurätten hade helt och hållet ogillat ej allenast Stina Olsdotters utan äfven klagandens och hans hustrus anspråk. På detta och öfriga nyss anförda skäl ansåg jag Rådstufvurätten genom i fråga varande utslag hafva gjort sig skyldig till laga ansvar.

Slutligen meddelade jag uti min i fråga varande skrifvelse några föreskrifter om åtalets utförande och deribland särskildt, att Advokatsfiskalsembetet hade att i mån af befogenhet understödja klagandens ersättningstalan.

På det åtal, som Advokatfiskalsembetet i anledning häraf anställde, meddelade Kongl. Hofrätten *utslag den 6 Maj 1882* af innehåll, att som ostridigt vore, att Stina Cajsa Olsdotter såväl då hon i häkte inmanades som under den tid, hon i häkte qvarhölls, varit i saknad af laga försvar samt icke ens uppgifvet än mindre styrkt blifvit, att vederbörlig under-

sökning af i fråga varande mynts beskaffenhet kunnat ega rum inom kortare tid, än som åtgått för den undersökning af mynten, som blifvit föranstaltad, alltså, och med afseende å hvad hustrun Bengtsson och Stina Cajsa Olsdotter inför Rådstufvurätten uppgifvit och vidgått, samt afhörda vittnen berättat, funne Kongl. Hofrätten jemlikt 12 Kap. 17 § Strafflagen samt 19 § 6 mom. i Kongl. Förordningen om samma lags införande och hvad i afseende deråiakttagas skall den 16 Februari 1864, de beslut, för hvilka Advokatfiskalen i förevarande mål tilltalat Rådstufvurätten, icke vara af beskaffenhet att kunna till ansvars- eller ersättningsskyldighet för Rådstufvurätten föranleda; i följd hvaraf åtalet ogillades.

Med denna utgång af åtalet har jag icke kunnat åtnöjas, utan anmodade i skrifvelse den 27 Mars 1882 Advokatfiskalsembetet att mot Hofrättens utslag anföra underdåniga besvär. I berörda skrifvelse yttrades hufvudsakligen, att den omständighet, att Stina Cajsa Olsdotter saknade laga försvar visserligen kunde föranledt häktande men rättfärdigade icke, ensam för sig, Stina Cajsa Olsdotters qvarhållande uti stadshäktet i Kristinehamn och den befattning, Rådstufvurätten tagit med denna fråga. Stina Cajsa Olsdotter skulle nemligen i så fall hafva insändts till länshäktet i Karlstad, och frågan om hennes försvarslöshet behandlats af Konungens Befallningshafvande i länet. Det vore väl således för att rättfärdiga hennes häktande såsom misstänkt för brott, hvilket icke ovilkorligen påkallade häktning, som denna omständighet af Kongl. Hofrätten åberopats. Var det således för brott Stina Cajsa Olsdotter och hennes syster häktades, så hade verkligheten af detta brott bort vara ådagalagd före häktningen eller åtminstone genast derefter, såsom jag i min förra skrifvelse till Advokatfiskalsembetet angående förevarande åtal yttrade, och bemälda embete i sitt memorial till Kongl. Hofrätten upprepade. Det hette i dessa skrifter, att undersökning om det föregifna brottets verklighet bort föregå häktningen eller åtminstone anstälts så snart de oskyldiga personernas häktning blifvit anmäld hos Borgmästaren i staden, hvilket åter troligen skett samma dag häktningen verkställdes, den 12 November 1879, så att undersökningens utgång kunnat vara känd den dag, ransakningen första gången förevar inför Rådstufvurätten eller den 15 November.

Det var således hos Kongl. Hofrätten »*uppgifvet*», att mera nämnda undersökning kunnat och bort ega rum »inom kortare tid, än som åtgått för den undersökning, som blifvit föranstaltad».

Rådstufvurättens protokoll i målet för den 29 November 1879 innehölle, att Rättens ordförande anmält, det han under förut gångna veckan

— således efter den 22 i samma månad — låtit hos stadens guldsmed undersöka de såsom falska ansedda slantarne, och att guldsmeden den 26 i samma månad afgifvit det intyg, att slantarne voro af silfver, och att orsaken till deras klanglöshet och besynnerliga utseende varit den, att de kommit i beröring med qvicksilfver, som anlupit deras yta; och att Ordföranden derefter, sedan allmänna åklagaren blifvit hörd och förklarat sig nedlägga åtalet, försatt Stina Cajsa Olsdotter på fri fot.

Härmed ansåge jag det vara *»visadt»*, att undersökning af myntens beskaffenhet kunnat verkställas »inom kortare tid än som åtgått för den undersökning, som blifvit föranstaltad», om nemligen undersökningen företagits genast och icke först efter det ransakningen två gånger förevarit hos Rådstufvurätten.

Men Kongl. Hofrätten talade om »vederbörlig» undersökning. Kongl. Hofrätten hade med detta uttryck möjligen afsett, att undersökning bort verkställas af Kongl. Mynt- och Kontrollverket i Stockholm. För åstadkommande af en dylik undersökning hade utan tvifvel en längre tid åtgått. Nödvändigheten af en slik åtgärd, hvilken skulle vållat en obestämbar förlängning af ransakningen och den tilltalades hållande i häkte, behöfde dock icke här tagas i betraktande, eftersom Rådstufvurätten ej vidtagit eller syntes hafva tänkt på vare sig denna eller någon annan åtgärd för utredande af den vigtiga frågan, huruvida något brott varit för handen eller icke. För Rådstufvurättens uppfattning — och derpå låge den hufvudsakliga vigten vid bedömande af Rådstufvurättens förfarande — hade den undersökning, som skett, varit »vederbörlig», ty på densamma hade grundats den häktades frigifvande ur häktet och de tilltalades frikännande.

Den grund för domslutet, hvilken Kongl. Hofrätten hemtat från det förhållande, att det icke skulle vara »uppgifvet» och »visadt» att vederbörlig undersökning af myntens beskaffenhet kunnat ega rum »inom kortare tid än som åtgått för den undersökning af mynten, som blifvit föranstaltad», förmodade jag alltså hafva bortfallit.

Såsom hinder för undersökningens verkställande tidigare, lika väl som senare, borde i detta fall ej kunna förebäras saknaden af dertill skicklig och lika behörig person som den, hvilkens intyg i frågan för godt antagits, ty om ock, såsom det ville synas, staden Kristinehamn ej egt mer än en guldsmed, och denne möjligen för tillfället varit bortrest, så funnes i grannstaden Karlstad, dit jernväg ledde, säkerligen guldsmed, i grannstaden Filipstad, dit äfvenledes jernväg ledde, funnes en bergsskola och dessutom funnes i alla dessa städer apotek, der alltid, likasom i bergsskolan, personer vore att tillgå med den kunskap i kemien, som

fordrats för att begripa den förvandling silfvermynt underginge genom beröring med qvicksilfver. Tiden, som den verkställda undersökningen upptagit, kunde väl ej med bestämdhet af handlingarne utrönas, enär Rådstufvurättens Ordförande ej uppgifvit, hvilken dag mellan den 22 och 26 November han aflemnat mynten till guldsmeden, men mer än tre dagar hade icke åtgått. Sakkunnige påstode, att dertill ej erfordrats ens så många timmar.

Det vore bristande omtanke och nitälskan för utredande af det åtalade brottets tillvaro, som enligt min tanke låge såväl Stadsfiskalen som Rådstufvurätten till last och som haft och i framdeles förekommande fall, om de nu lemnades utan ansvar, kunde medföra de betänkligaste följder för rättssäkerheten och den personliga friheten. En hvar som, lik dessa olyckliga qvinnor, utan något sitt vållande råkat få i sin ego silfvermynt, hvilka kommit i beröring med qvicksilfver och deraf erhållit ett misstänkligt utseende, skulle då vara utsatt för att af en okunnig stadsfiskal eller länsman inmanas i häkte och sedermera, sjelf urståndsatt att föranstalta om de för falska ansedda myntens undersökning, till följd af åklagarens och domstolens liknöjdhet om sakens utredning, i häkte qvarhållas flere dagar och veckor, utan att för sitt lidande hafva att vänta vare sig upprättelse eller ersättning.

Denna myndigheternas liknöjdhet och försumlighet kunde ej urskuldas i förevarande fall med »hvad de tilltalade inför Rätten uppgifvit och vidgått samt afhörda vittnen berättat». Att två oerfarna, af de stränga åtgärder, som emot dem vidtagits, uppskrämda qvinnor ej förstått att bestrida myntens uppgifna falska beskaffenhet och derom påfordra undersökning, och att vittnen, som icke innehade eller kunde anses innehafva någon grad af kunskap eller omdöme i dylik sak, låtit af det yttre skenet sig bedragas att hålla mynten för falska, borde väl i alla händelser ej hafva förledt upplyste domare, som, om de än sjelfve saknade insigter i saken, likväl förstodo, att sådana för densammas bedömande erfordrades, att endast på ofvan anförda omständigheter grunda det slutliga utslaget i målet. Och kunde detta ej ske, så måste åtgärder för sakens tillförlitliga utredande hafva vidtagits, och med möjligaste skyndsamhet vidtagits, då den ena tilltalades personliga frihet derpå berodde. Det vore för onödigt dröjsmål med denna utrednings föranstaltande, jag i första rummet åtalat Rådstufvurättens ledamöter.

Vidare gälde åtalet det beslut, hvarigenom Rådstufvurätten ogillat de häktades talan emot Stadsfiskalen för den verkställda häktningen och frikänt Stadsfiskalen från all ersättningsskyldighet. I Kongl. Hofrättens utslag vore denna del af åtalet icke särskildt omförmäld, utan, efter an-

förande af de omständigheter, som här ofvan blifvit vidrörda, och, under åberopande af 12 Kap. 17 § Strafflagen samt 19 § 6 mom. i Kongl. Förordningen om nämnda lags införande den 16 Februari 1864, sammanfattades Kongl. Hofrättens domslut så, att de beslut, för hvilka Advokatfiskalsembetet tilltalat Rådstufvurätten förklarades icke vara af beskaffenhet att kunna till ansvars- eller ersättningsskyldighet för Rådstufvurätten föranleda. Vid detta förhållande inskränkte jag mig till att i denna del af åtalet endast beropa mig på hvad hos Kongl. Hofrätten blifvit anfördt och nu här ofvan vore erinradt, men ville dock i anledning af de nämnda lagrummens åberopande anmärka, att fråga i detta mål ej varit om behörigheten och lagligheten af de begge qvinnornas häktande, derest hänsyn toges endast till brottets beskaffenhet och de omständigheter, som voro för handen, utan frågan gälde här, huruvida häktningen kunde företagas, innan brottets verklighet varit i någon mån utredd och styrkt, samt fortfara i flere dagar, utan att behöriga åtgärder vidtagits för en dylik utrednings åstadkommande.

Uppå dessa underdåniga besvär har Kongl. Maj:t *den 24 November 1882* meddelat *nådigt utslag* af innehåll, att hvad först anginge Rådstufvurättens beslut att Stina Cajsa Olsdotter i afbidan på vidare ransakning skulle fortfarande hållas häktad, så emedan frågan om nämnda besluts laglighet borde bedömas efter de förhållanden, som vid beslutets fattande voro för handen, och icke med hänsyn till omständigheter, hvilka först efteråt kommit i dagen, samt härom förekomme, dels att de mynt, för hvilkas utprångling Stina Cajsa Olsdotter var tilltalad, haft ovanlig färg och saknat klang, så att ej allenast vittnen, åklagaren och Rättens ledamöter utan jemväl de tilltalade sjelfve ansett mynten falska, dels att Stina Cajsa Olsdotter, hvilken lemnat stridiga uppgifter om åtkomsten till mynten, enligt vittnens intyg blifvit varnad för att i rörelsen utsläppa de såsom falska ansedda mynten, men det oaktadt på olika ställen sökt utprångla dem, dels ock att Stina Cajsa Olsdotter varit i saknad af laga försvar; ty och som Rådstufvurätten vid nu anförda förhållanden haft fullt skäl för omförmälda häktningsbeslut, ogillade Kongl. Maj:t den talan Advokatfiskalen i anledning af samma beslut fört.

Beträffande derefter Advokatfiskalens yrkande om ansvar för det Rådstufvurätten frånkänt Sara Maria Olsdotter och Stina Cajsa Olsdotter af dem yrkadt skadestånd; så enär af ransakningen framginge, att redan vid det tillfälle, då Sara Maria Olsdotter och Stina Cajsa Olsdotter af Stadsfiskalen J. häktades, sannolika skäl förefunnos till misstanke att de begått brott, hvarå straffarbete enligt lag följa bort; alltså och då vid sådant förhållande den af J. vidtagna häktningsåtgärd i betraktande

af stadgandet i 19 § 6 mom. i Förordningen den 16 Februari 1864 icke kunnat läggas J. såsom tjenstefel till last och följaktligen ej heller bort föranleda till förpligtelse för honom att gälda det yrkade skadeståndet, blefve jemväl den talan, Advokatfiskalen i denna del af målet fört, af Kongl. Maj:t underkänd.

Från detta beslut voro tre af Högsta Domstolens ledamöter skiljaktige och anförde

En ledamot: att han pröfvade rättvist, jemlikt 25 Kap. 17 § Strafflagen och med ändring af Hofrättens beslut, döma Borgmästaren samt de tre Rådmännen, som i Rådstufvurättens beslut deltagit, för hvad dem i detta mål till last låge, att böta Borgmästaren etthundra kronor samt Rådmännen hvardera femtio kronor, hvilka böter skulle gå till statskassan, hvarförutan dem ålåge ersätta den skada, som genom Rådstufvurättens olagliga förfarande tillskyndats hustru Bengtsson och Stina Cajsa Olsdotter, och i sådant afseende utgifva följande skäligen jemkade belopp, nemligen Borgmästaren till hustru Bengtsson fyratio kronor och till Stina Cajsa Olsdotter etthundra kronor, samt hvar och en af Rådmännen till hustru Bengtsson tjugu kronor och till Stina Cajsa Olsdotter femtio kronor; hvaremot mannen Joel Bengtssons ersättningsanspråk i öfrigt icke kunde af Justitierådet bifallas.

En annan ledamot utlät sig:

»Som, hvad angår åtalet emot Rådstufvurättens ordförande och ledamöter i fråga om handläggning af målet rörande Stina Cajsa Olsdotter, Rådstufvurättens underlåtenhet att förr, än som skett, föranstalta om undersökning af de såsom falska af samtlige parterne då ansedda myntens beskaffenhet samt låta Stina Cajsa Olsdotter från häktet lösgifvas, icke, med afseende å hvad under den då pågående undersökningen emot henne förekommit, enligt min åsigt, är af beskaffenhet att kunna till ansvar för svarandena föranleda; alltså och då Rådstufvurättens bemälde ordförande och ledamöter genom fattande af det beslut, hvarigenom Lotsen Bengtssons och hans hustrus likasom Stina Cajsa Olsdotters yrkande att för lidande och oförtecknade kostnader af åklagaren tillerkännas godtgörelse, äfven om antagas må, att samma beslut, derest detsamma i laga ordning öfverklagats, blifvit af högre domstol ändradt, likväl icke derigenom gjort sig skyldige till sådant fel i domareembetets utöfvande, att ansvar derå lagligen följa må; alltså finner jag ej skäl att i Hofrättens öfverklagade beslut göra ändring».

En tredje ledamot yttrade:

»Som Rådstufvurätten i Kristinehamn, oaktadt upplyst blifvit, att de mynt, för hvilkas utprångling systrarna Olsdotter blifvit häktade och

tilltalade, varit rigtiga, samt att J. häktat systrarna Olsdotter och mot dem anstält åtalet utan att hafva sökt utredning om att det förmenta brottet blifvit begånget, samt ej mindre hustru Olsdotter och hennes man Lotsen Joel Bengtsson, än äfven Stina Cajsa Olsdotter mot J. väckt påståenden om skadeersättning, genom utslag den 6 December 1880 förklarat, att J. icke saknat sannolika skäl till åtalet och att i följd deraf, med tillämpning af stadgandena i 16 Kap. 6 § Strafflagen och 21 Kap. 3 § Rättegångsbalken, jemförda med 6 Kap. 1 § Strafflagen, de omförmälda ersättningspåståendena ogillades; alltså och då Rådstufvurättens berörda beslut utmärker, efter min tanke, oförstånd i domareembetets utöfning, pröfvar jag, i förmågo af 25 Kap. 17 § Strafflagen, rättvist att, med ändring af Hofrättens beslut, döma Borgmästaren samt Rådmännen, af hvilka den förstnämnde såsom ordförande och de tre senare såsom ledamöter i Rådstufvurätten deltagit i beslutet, att straffas hvardera med tjenstens förlust i tre månader och att såsom skadeersättning utgifva till lotsen Bengtsson och hans hustru tvåhundra kronor och till Stina Cajsa Olsdotter trehundra kronor».

Enligt den åsigt, hvarpå ofvan anförda utslag sig grundar, skulle Stina Cajsa Olsdotter kunnat qvarhållas i häkte under hela ransakningen, dömas till det i lagen för det förmenta brottet stadgade stränga straff och derpå undergå detta straff, utan att allt detta skulle medfört någon ansvarspåföljd för åklagaren, som häktat, och domstolen som i häkte qvarhållit och dömt den tilltalade; ty då åklagaren och domstolen icke egt skyldighet att så fort som möjligt utreda frågan om brottets verklighet, hade den omständighet, som efteråt, icke genom någon af domstolen beslutad åtgärd utan af en ren tillfällighet, kom i dagen, kunnat förblifva okänd i månader och år lika väl som under några dagar.

För Rådstufvurättens frikännande från ansvar anföres, utom den grund som redan är vidrörd — eller att domstolens beslut om Stina Cajsa Olsdotters qvarhållande i häkte borde bedömas efter de förhållanden, som vid beslutets fattande voro för handen och icke med hänsyn till omständigheter, som först efteråt kommit i dagen — äfven en annan, nemligen den, att de i fråga varande mynten haft ovanlig färg och saknat klang, så att ej allenast vittnen, åklagare och Rättens ledamöter utan jemväl de tilltalade sjelfva ansett mynten falska. Men att dessa enfaldiga och oerfarna qvinnor låtit sig öfvertygas om myntens falskhet, när det vitsordats af upplystare personer, åklagaren och Rättens ledamöter, hade ej bort räknas dem till last, eller åklagaren och domarena till ursäkt för deras beslut; deremot har med skäl kunnat fordras af dessa upplystare personer, att de skolat inse sin oförmåga, såsom saknande

dertill erforderlig särskild sakkunskap, att med säkerhet bedöma myntens äkthet eller falskhet, och att de derföre bort utan tidsutdrägt hänskjuta denna frågas bedömande, hvarpå två personers väl eller ve så väsentligen berodde, till fullt sakkunnig person. Det är denna underlåtenhet jag tillvitat Rådstufvurättens ledamöter såsom försummelse och fel i tjensten jemte det från samma källa härflutna felet att icke fästa tillbörligt afseende på de olagligen häktades skäliga anspråk på upprättelse och ersättning af åklagaren, som dem häktat.

Att domstolarna ogillat denna min talan kan jag ej förklara annorlunda än såsom ett bevis derpå, att de ansett den i främmande länder vedertagna och i dessas lagar befästade processordning — enligt hvilken rättstvisternas och brottmålens utredning tillhör, i tvistemål, parterna eller deras sakförare, och, i brottmål, åklagaren och den tilltalade, så att för domstolen återstår hufvudsakligen endast sjelfva dömandet — kunna och böra äfven i vårt land tillämpas. Denna processordning har likväl ej, så vidt jag förstår, något stöd i vår beskrifna lag, ej heller i våra rättsbruk, sådana de under tidens lopp utvecklat sig, och för densammas tillämpning fordras dessutom, såsom ett oeftergifligt vilkor, något, som i vårt land ej finnes, nemligen en sådan anordning, att hvarje för brott häktad och tilltalad person har rätt att, på det allmännas bekostnad, erhålla biträde inför Rätten af en lagkunnig försvarare. Utan en sådan anordning innebär nämnda processordning ögonskenligen de största faror för den personliga friheten, såsom af förevarande exempel kan skönjas. En reform eller ny uppfattning af gammal lag, så välgrundad och ändamålsenlig den i och för sig må anses, kan sålunda, när den kommer före sin tid och utan att de för den nödiga förutsättningar förefinnas, medföra följder, som ur mer än en synpunkt kunna vara betänkliga.

I detta afseende tillåter jag mig antyda, att sedan det visat sig, att en domstol ansvarsfritt fått hålla en person i häkte på misstanke för ett brott, hvars verklighet ej var på ett tillfredsställande sätt ådagalagd, utan att göra sig mödan att närmare utreda förhållandet, ehuru sådant med den allra minsta grad af omtanke och besvär kunnat försiggå, anledning är att befara, det andra domstolar skola följa detta exempel och undandraga sig besväret med utredningen af förekommande brottmål, till och med då verkligheten af brott, för hvilka personer beröfvats sin frihet, synes tvifvelaktig; och denna farhåga manar mig att fästa lagstiftarens uppmärksamhet på angelägenheten deraf att, i sammanhang med de flera förändringar i vår rättegångsordning, som af omständigheterna kraftigt påkallas, vara betänkt på anställande af lagkunniga

försvarare att i rättegången biträda för brott häktade och tilltalade personer.

Uti en till mig ingifven skrift hade f. d. Landskamreraren A. anfört, att ehuru, i öfverensstämmelse med Kongl. Kammarkollegii och Kongl. Statskontorets gemensamma hemställan i underdånigt utlåtande den 16 Juli 1880, Kongl. Maj:t, med afslag å Länsstyrelsens i Vesternorrlands län framställning i motsatt syftning, i nådigt bref den 6 Augusti nyssnämnda år bland annat förordnat, att, oafsedt Kammarrättens den 26 Maj 1880 meddelade utslag, hvarigenom A. blifvit dömd förlustig landskamreraretjensten i Vesternorrlands län, tjenstförrättande Landskamreraren, Kronofogden W., enligt bestämmelserna i Kongl. Brefvet den 9 November 1877, hvilka fortfarande vore gällande intill dess A. emot nyss berörda utslag anförda underdåniga besvär blifvit slutligen afgjorda, skulle, som förut af statsmedel såsom vikariatsarfvode endast få uppbära samt följaktligen åtnöjas med det belopp, som motsvarade de landskamrerarebefattningen anslagna tjenstgöringspenningarne, bemälde W. likväl icke allenast, enligt ett vid klagoskriften bilagdt bevis, vägrat till A. utgifva den expeditionslösen, som vid Landskontoret influtit efter den 26 Maj 1880, utan äfven, enligt likaledes bilagdt qvitto, uppburit A. tillkommande provision, 199 kronor 55 öre, af landstingsmedel.

Då A., enligt stadgandena i sist berörda Kongl. Bref, blifvit tillförsäkrad att, intill dess det emot honom väckta åtal om ansvar för tjenstefel blifvit slutligen afgjordt, få uppbära *alla* nämnda landskamreraretjenst åtföljande aflöningsförmåner, men Landskamreraren W., hvilken af nyss åberopade nådiga bref erhållit del, likväl å tjenstens vägnar i strid dermed förfarit, i det han innehållit och uppburit i fråga varande sportler, dem han vägrat till A. utgifva, anhölle A., att jag måtte för detta lagstridiga förfarande ställa Landskamreraren W. under tilltal, på det att A. måtte utbekomma ej mindre ofvan nämnda provision 199 kronor 55 öre än och, såsom förut skett, efter månadtligen afslutade redovisningar, den expeditionslösen, som influtit under tiden från och med den 27 Maj till den 16 September 1881, då Kongl. Kammarrättens förut nämnda utslag blef i hufvudsakliga delar af Högsta Domstolen fastställdt, jemte sex procent ränta å först nämnda belopp från lyftningsdagen, den 10 Maj 1881, samt å i fråga varande expeditionslösen från slutet af hvarje månad, som redovisningen omfattade, allt intill dess betalning skedde.

De i klagoskriften åberopade och vid densamma bilagda handlingar innehöllo

1:o) *Ett af Landskamreraren W. den 18 September 1880 utfärdadt intyg*, att A. gjort framställning om utfående af den expeditionslösen, som influtit vid Landskontoret i Hernösand under Juli och Augusti månader 1880, äfvensom att i fråga varande lösen funnes att lyfta så fort A. styrkte sig dertill vara berättigad.

2:o) *Transsumt af Länsstyrelsens i Vesternorrlands län underdåniga memorial den 21 Juni 1880*, så lydande: — — — — — — — — — — »I sammanhang härmed tillåter sig Ed. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anhålla, att Ed. Kongl. Maj:t täcktes meddela nådig föreskrift om arfvode under tiden för i fråga varande »vikarier» — nemligen då varande Kronofogden W., för bestridande af landskamreraretjensten och Länsmannen D. för uppehållande af W:s kronofogdetjenst. — De af Ed. Kongl. Maj:t den 9 November 1877 meddelade bestämmelser böra likaledes hafva genom Kammarrättens utslag förfallit; och utsigt torde må hända nu mera vara för handen att med afseende å vikariatens långvarighet en med större belopp än hitintills utgående, efter arbetet och ansvaret lämpad ersättning må kunna vikarierna beredas.»

3:o) *Transsumt af Kongl. Kammarkollegii och Statskontorets gemensamma utlåtande den 16 Juli 1880:*

»Vidkommande Ed. Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes hemställan om meddelande af nådig föreskrift om arfvode under tiden till i fråga varande vikarier, få Kollegierna underdånigst anföra, hurusom Ed. Kongl. Maj:t enligt nådigt bref den 9 November 1877 i fråga om bestämmande, huru förhållas skulle med Landskamreraren A:s aflöningsförmåner under det han till följd af ofvan berörda beslut (den 2 September 1877) vore från tjenstgöring skild, förklarat, att A. derunder finge oafkortadt uppbära de hans tjenst åtföljande löneförmåner, intilldess, i anledning af det mot honom väckta åtal, kunde varda annorlunda bestämdt, men att, om A. dömdes förlustig större eller mindre del af löneinkomsten, innehållning deraf i öfverensstämmelse härmed skulle ega rum; samt att, hvad anginge frågan om ersättning under tiden till A:s vikarie, sådan ersättning, beräknad efter de i författningarne stadgade grunder, finge af statsmedel utgå. I enlighet med då gällande grunder har, för tiden till 1878 års utgång, Kronofogden W. egt att såsom arfvode uppbära ett belopp motsvarande en fjerdedel af den för landskamrerarebefattningen i stat beräknade aflöning, mot skyldighet att under tiden afstå lika andel af sin kronofogdelön till den hans tjenst förrättade. I öfverensstämmelse med grunderna för den af Ed. Kongl. Maj:t den 31 Maj 1878 nådigst fastställda löneregleringen för vissa af de till landstaten hörande tjenster, hvilken löneregleringen med år 1879 trädt i verkställighet, har W. såsom

t. f. Landskamrerare från och med nämnda år fått uppbära, jemte innehafvande kronofogdelön, ett belopp motsvarande de landskamrerarebefattningen anslagna tjenstgöringspenningarne 2,000 kronor och W:s vikarie, Länsmannen D., jemte innehafvande länsmanslön de med den bestridda kronofogdetjensten förenade tjenstgöringspenningar och expensmedel; och då Kollegierna icke funnit skäl att för närvarande förorda Ed. Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes framställning af någon från berörde grunder afvikande bestämmelse i fråga om ersättning till W. och D. för nu i fråga varande vikariat, hemställa Kollegierna i underdånighet att samma framställning må lemnas utan nådigt afseende».

4:o) *Transsumt af Kongl. Brefvet den 6 Augusti 1880 till Kongl. Kammarkollegium och Statskontoret.*

»Då Vi låtit detta ärende Oss föredragas, hafve Vi funnit godt dels i nåder förordna — — — — — — — — — — — — — — — — dels ock i öfverensstämmelse med hvad I hemstält, i nåder förklara, att W. och D. dervid skola ega att uppbära, W. jemte innehafvande kronofogdelön de landskamreraretjensten anslagna tjenstgöringspenningar och D. jemte innehafvande länsmanslön de med kronofogdetjensten förenade tjenstgöringspenningar och expensmedel».

5:o) *Transsumt af en uppgift å den vederbörande redogörare m. fl. tillkommande provision af i Landtränteriet levererade landstingsmedel för år 1880,* daterad Hernösand i Landskontoret den 9 Maj 1881 och underskrifven af W., i hvilken uppgift för »Landskamreraren» funnes utförd en provision af 199 kronor 55 öre, hvilket belopp var af W. qvitteradt.

Öfver denna klagoskrift infordrade jag yttrande af numera Landskamreraren W., som anförde, att då A. genom Kongl. Kammarrättens utslag den 26 Maj 1880 blifvit dömd förlustig landskamreraretjensten i Vesternorrlands län, och Kongl. Statskontoret genom telegram den 29 i sagde månad anmodat Konungens Befallningshafvande att innehålla A:s tjenstgöringspenningar från och med den 27 i samma månad och lön från och med den 1 Juni, samt Kongl. Maj:t genom det af A. åberopade nådiga Brefvet den 6 Augusti 1880 förklarat, bland annat, att W. såsom arfvode för bestridande af landskamreraretjensten, från den tid då Kammarrättens utslag meddelades, jemte innehafvande kronofogdelön, egde uppbära de landskamreraretjensten anslagna tjenstgöringspenningar, hvaremot hela landskamrerarelönen under den tid, hvarom här vore fråga, blifvit statsverket *besparad*, så och då en tjensteman tydligen icke kunde ega rätt att uppbära extra löneinkomster för samma tid han vore frådömd lön och tjenstgöringspenningar, hemstälde W. att klagoskriften,

som afsåge utfående af en förment fordran, hvadan ärendet snarast borde betraktas som ett skuldfordringsmål, måtte lemnas utan afseende.

Häremot erinrade A. i afgifna påminnelser, att uti nyss anförda yttrande, W. hemstält, det A:s yrkanden måtte lemnas utan afseende och såsom skäl dertill hufvudsakligen åberopat *dels* den omständighet, att A., sedan Kongl. Kammarrätten den 26 Maj 1880 dömt honom landskamreraretjensten förlustig, desto mindre hade rättighet att derefter uppbära nämnda tjenst åtföljande löneförmåner som Kongl. Maj:t den 6 Augusti 1880 förordnat, att A:s tjenstgöringspenningar skulle tillfalla W. såsom vikarie samt att Kongl. Statskontoret förordnat, det A:s innehållna löneförmåner skulle statsverket besparas; dels ock att A:s framställning borde betraktas såsom utsökningsmål; men att de åberopade besluten, som tillkommit i administrativ väg, icke kunde förringa A:s i fråga varande rättsanspråk, hade A. desto större anledning att antaga som det på A:s yrkande blifvit genom Stockholms Rådstufvurätts utslag den 27 Februari 1882 Kongl. Maj:t och Kronan ålagdt att, jemte ränta och rättegångskostnader, till A. utgifva de lönemedel, som vederbörande velat bespara åt statsverket, och att A:s yrkande om åtal och skadestånd icke kunde hänföras till ett vanligt utsökningsärende syntes A. framgå *dels deraf*, att Landskamreraren W. *å tjenstens vägnar* icke allenast af den Landskontorist, som ombesörjde uppbörden, uttagit A. tillkommande expeditionslösen utan äfven *till sig sjelf* utanordnat samt derefter i Landtränteriet lyftat provisionerna å landstingsmedlen, hvilka rätteligen skolat tillhöra A., *dels ock deraf*, att Kongl. Svea Hofrätt i dom den 17 December 1880 upphäfvit ett Rådstufvurättens i Hernösand utslag angående skyldighet för W. och Herr Landshöfdingen T. att till A. utgifva andra sportler, dem de utanordnat till A:s vikarier; uti hvilken dom Kongl. Hofrätten anfört, att då befogenheten af A:s instämda talan vore beroende derpå, huruvida svarandena i tjensten orätt förfarit, det icke tillkomme Rådstufvurätten att ingå i pröfning af A:s käromål; hvarförutom A. vidare tillade, att då han sjelf icke egde rättighet att kära i detta mål, samt uppenbart vore, att Landskamreraren W. i tjensten orätt förfarit och följaktligen, jemlikt 6 kap. 1 § Strafflagen, måste vara pligtig att hålla A. skadeslös, vore han förvissad, att Justitieombudsmannen, med hänsyn till stadgandet i 40 punkten af Kongl. förklaringen den 23 Mars 1807, skulle så förordna, att A. icke stode *rättslös* gent emot Landskamreraren W. samt ej heller ginge förlustig ett tillgodohafvande, hvilket dessutom blifvit A. tillförsäkradt i Kongl. Brefvet den 9 November 1877.

Då det här ofvan intagna *transsumt af uppgiften å den vederbörande redogörare m. fl. tillkommande provision af i Landtränteriet inlevererade*

landstingsmedel bland dessa vederbörande upptog »Landskamreraren» utan närmare bestämning, ansåg jag nödigt att infordra yttrande från Landträntmästaren, som utbetalt provisionen, på hvilken grund han ansett sig böra verkställa utbetalningen af mera nämnda provisioner till W. i stället för A., och i häröfver afgifvet utlåtande har t. f. Landträntmästaren förmält, att enär just W. haft besväret med de medel, hvarför i fråga varande provision, enligt 53 § af Kongl. Förordningen om landsting den 21 Mars 1862, utgjort ersättning, det förefallit Landträntmästaren, som för öfrigt saknat kännedom om de särskilda föreskrifter, hvilka varit gällande rörande Landskamreraren A:s löneförmåner, uppenbart, att Landskamreraren W. egt utbekomma berörda provision. Någon tvekan härutinnan hade så mycket mindre kunnat uppstå, som det i Landträntеriet varit vanligt, att vikarien fått uppbära de med tjensten förenade extra inkomster, hvartill slutligen kommit det för t. f. Landträntmästaren bestämmande förhållandet, att Landskamreraren W., hvilken sjelf upprättat förteckningen öfver de till provision berättigade, jemväl velat lyfta Landskamrerarens andel i samma provision.

Slutligen hade klaganden ingifvit en samling af redovisningar öfver influten expeditionslösen vid Landskontoret i Hernösand från och med Oktober månad år 1877 till och med April månad år 1880.

Vid öfvervägande af hvad sålunda förekommit, framstälde sig först det förhållande, att Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 9 November 1877, i fråga om bestämmande, huru förhållas skulle med A:s löneförmåner under den tid, han vore från utöfningen af Landskamreraretjensten skild, förklarat, att A. derunder finge oafkortadt uppbära de nämnda tjenst åtföljande löneförmåner intilldess, i anledning af det mot honom väckta åtal, annorlunda kunde varda bestämdt, men att om A. dömdes förlustig större eller mindre del af löneinkomster, innehållning deraf i öfverensstämmelse härmed skulle ega rum; samt att, hvad anginge frågan om ersättning under tiden till A:s vikarie, sådan ersättning, beräknad efter de i författningarne stadgade grunder, finge af statsmedel utgå; i enlighet med hvilka grunder då varande Kronofogden W. i egenskap af tillförordnad Landskamrerare, såsom arfvode uppburit af statsmedel ett belopp motsvarande en fjerdedel af den till Landskamrerarebefattningen i stat beräknade aflöning intill 1878 års slut och derefter, sedan den under den 31 Maj 1878 fastställda nya löneregleringen med år 1879 trädt i verket, utom sin kronofogdelön de till Landskamrerarebefattningen anslagne tjenstgöringspenningar; och att deremot, under hela tiden intill dess Kongl. Kammarrätten genom utslag den 26 Maj 1880 dömt A. förlustig Landskamreraretjensten, W. till A. manadtligen redovisat och utbetalt

den å Landskontoret i Hernösand influtna expeditionslösen, efter afdrag för stämpelpapper och utskrifningskostnad; och inhemtades vidare af Kongl. Brefvet den 6 Augusti 1880 att, efter det Kongl. Kammarrättens merberörda utslag var meddeladt, någon förändring i den tjenstförrättande Landskamrerarens aflöning icke egt rum, utan W. förklarats fortfarande ega uppbära af de till Landskamrerarebefattningen anslagna löneförmåner endast tjenstgöringspenningarne.

Häraf kunde, i min tanke, icke annan slutföljd dragas än den, att då tjenstförrättande Landskamreraren ej fått sig annat eller mera af de till Landskamreraretjensten hörande förmåner tillagdt än tjenstgöringspenningarne, A. obestridligen varit berättigad att fortfarande, äfven efter det Kongl. Kammarrättens utslag fallit och intilldess Kongl. Maj:t genom utslag den 16 September 1881 dömde honom förlustig meranämnda Landskamreraretjenst, uppbära de löneförmåner, om hvilka nu vore fråga, nemligen ej mindre den å Landskontoret influtna, af honom äskade expeditionslösen, efter afdrag för stämpladt papper och utskrifningskostnad, såsom af de här ofvan omförmälda redovisningsräkningarna visats hafva skett från och med Oktober månad 1877 till och med April månad 1880, än äfven den likaledes äskade provisionen å landstingsmedlen för år 1880, om hvilken löneinkomst för Landskamreraren stadgades i 53 § af Kongl. Förordningen om landsting den 21 Mars 1862, att såsom ersättning för såväl upprättade af de i 48 § nämnda handlingar som debitering och uppbörd finge å Landträntеriet innehållas tre procent af inlevererade landstingsmedel, hvaraf skulle beräknas en och en half procent för debiteringen, en procent för uppbörden och en half procent att lika fördelas emellan Landskamreraren och Landträntmästaren.

Som, detta oaktadt, numera Landskamreraren W., såsom tillförordnad Landskamrerare, medan A. varit från denna tjensts utöfvande skild, efter hvad W. lemnat obestridt, under tiden från den 26 Maj 1880 till den 16 September 1881 uppburit ej mindre den å Vesternorrlands läns landskontor influtna expeditionslösen än ock provisionen å 1880 års landstingsmedel, men vägrat att för dessa medel redovisa och dem till A. utbetala, och denna W:s emot gifna föreskrifter stridande, på icke någon uppgifven giltig grund stödda åtgärd egt rum under den tid, han tjenstgjort såsom tillförordnad Landskamrerare och endast i denna hans egenskap kunnat vidtagas, måste såsom fel i denna tjensts utöfning betraktas, till hvilket fel han ensam torde böra anses skyldig, enär han ensam uppburit expeditionslösen och i fråga om provisionen å landstingsmedlen, den anordning å hvilken dessa medel i Landträntеriet lyftats, ehvad densamma varit af Landshöfdingen eller af Landssekreteraren jemte till-

förordnade Landskamreraren utfärdad, lydde å »Landskamreraren» utan att angifva dennes namn, så att felet härutinnan bestått i W:s åtgärd att obehörigen lyfta medlen; fann jag mig icke böra undandraga A. det bistånd, han af mig äskat, för utfående af en rätt, hvilken syntes lagligen tillkomma honom samt anmodade derföre i skrifvelse den 29 April 1882 Advokatfiskalsembetet i Kongl. Svea Hofrätt att hos Kongl. Hofrätten lagligen tilltala Landskamreraren W. för hvad honom i nyssberörda afseenden blifvit fördt till last, dervid, i betraktande af de omständigheter, under hvilka felen vore begångna, annan påföljd å dem dock icke skäligen borde yrkas, än W:s förpligtande att ej allenast redovisa och till A. utbetala hvad efter ofvan sagda afdrag återstode å den expeditionslösen, som vid Landskontoret i Hernösand influtit under tiden från den 1 Maj 1880 till och med den 15 September 1881, utan ock provisionen å 1880 års landstingsmedel för Vesternorrlands län, 199 kronor 55 öre, jemte laga ränta å expeditionslösen från slutdagen af hvarje månad å det belopp, som den blifvande redovisningen för hvarje månad upptoge samt å provisionen från lyftningsdagen den 10 Maj 1881.

Efter föregången skriftvexling meddelade Kongl. Hofrätten *utslag den 29 December 1882*, af innehåll, att enär W. genom att undandraga sig redovisa och till A. utbetala ifrågavarande expeditionslösen och provision icke åsidosatt något, som honom i tjensten ålegat; Kongl. Hofrätten förty funnit W. icke kunna i anledning af den i detta mål förda talan förpligtas att berörda medel till A. utgifva*).

Öfver detta utslag torde underdåniga besvär komma att af mig anföras.

Härmed är redovisningen för anstälde åtal afslutad.

---

*) Ifrån detta beslut var en ledamot skiljaktig och yttrade:

»Som A., hvilken först den 16 September 1881 genom laga kraftegande beslut blifvit skild ifrån innehafvandet af ifrågavarande Landskamrerare-embete, från hvars utöfvande, intill nämnde dag, A. endast genom Landshöfdingens förordnande blifvit afstängd, vid sådant förhållande varit lagligen berättigad, att äfven efter det Kongl. Kammarrätten genom utslag förklarat A. landskamrerareembetet förlustig, intill ofvan förstnämnde dag, åtnjuta de med embetet förenade löneförmåner; alltså och då ostridigt är, att W., såsom tillförordnad Landskamrerare, uppburit under tiden efter Kongl. Kammarrättens utslag samt intill den 16 September 1881 de med landskamrerarebefattningen förenade expenser samt provisionen på 1880 års landstingsmedel, hvilka medel bort A. tillkomma, förpligtar jag W. att till A. genast utgifva ej mindre hvad, efter afdrag af stämpelpapper och renskrifningskostnad, återstår å den expeditionslösen, som vid Landskontoret i Hernösand influtit, under tiden från och med den 1 Maj 1880 till och med den 15 September 1881, än äfven provisionen å 1880 års landstingsmedel för Vesternorrlands län med etthundra nittio kronor 55 öre.»

Angående *lagskipningens tillstånd i Riket*, hvarom, enligt instruktionens föreskrift, en utredning i hvarje af Justitieombudsmannen afgifven embetsberättelse skall förekomma, har jag denna gång ej mycket att anföra. När en berättelse för hvarje år afgifves, är det lätt förklarligt, att någon mera anmärkningsvärd förändring i nämnda tillstånd icke för hvarje år skall vara att omförmäla. I min senast afgifna embetsberättelse hade jag tillfälle att ådagalägga, hurusom de brister i vår rättegångsordning, som jag tid efter annan påpekat, äfven inom Nya Lagberedningen, som för närvarande är sysselsatt med just denna del af lagstiftningsarbetet, varit föremål för uppmärksamheten, vid hvilket förhållande en förnyad framställning af samma brister nu icke synes vara af nöden.

I hvilka afseenden åter lagskipningens tillstånd i märkligare mån lidit till följd af domares samt embets- och tjenstemäns fel och försummelser i lagstadgade skyldigheters fullgörande, för så vidt dessa fel och försummelser kommit till min kunskap, framgår af den redogörelse jag här ofvan lemnat öfver anställda åtal.

Sedan Kongl. Maj:t genom nådigt beslut den 17 Juli 1882 lemnat mig tillfälle att afgifva underdånigt utlåtande öfver de inom Kongl. Justitiedepartementet utarbetade förslag till förordningar angående dels tillsyn å förmyndares förvaltning af omyndiges egendom dels inrättade af förmyndarekassor, har jag under den 13 derpå följande November afgifvit nedan stående utlåtande.

På det att detta utlåtandes innehåll skall kunna fattas och förstås, har jag funnit nödigt att här först återgifva nämnda förslags lydelse:

Förslag

till

Förordning angående tillsyn å förmyndares förvaltning af omyndigs egendom.

Med upphäfvande af förordningen angående tillsyn å förmyndares förvaltning af omyndigs egendom den 24 September 1861 stadgas som följer:

§ 1.

Förmyndare stånde under vårdnad af den Rätt, hvarunder den omyndiges fader, om han är död, vid dödsfallet lydt eller, om han lefver, hafver sitt hemvist: lefver fader, men är annan till förmyndare förordnad, eller är fader okänd, eller har den, som uppnått myndiga år, blifvit ställd under förmyndare; lyde förmynderskapet under den Rätt, som för-

ordnat förmyndare. Finner till följd af gjord framställning Rätten skäl vara för handen, att vårdnaden af förmynderskap öfverflyttas å den Rätt, under hvars domvärjo förmyndare, som af Rätten är förordnad, eller den omyndige har sitt hemvist eller den senare eger fastighet, meddele derom beslut och gifve det den andra Rätten tillkänna. Ej må till följd af förmyndares flyttning eller Rättens beslut, hvarom ofvan sägs, Rättens vårdnad å något förmynderskap upphöra, förr än hos samma Rätt blifvit styrkt, att vårdnaden öfvertagits af annan Rätt.

§ 2.

Rätten i stad och domaren å landet hålle öfver förmynderskap särskild förteckning, utvisande de omyndiges födelseår samt förmyndares namn och hemvist, och skall i denna förteckning anmärkas, då utdrag ur förmyndarräkning ingifvits, äfvensom tiden, då förmynderskapet upphörde, med anledningen dertill. Närmare föreskrifter om förteckningens förande meddelas af Konungen.

§ 3.

Mom. 1. Stad välje gode män, en eller flere, att hafva tillsyn å förmynderskap, och åligge magistraten att om valet besörja. Å landet ege kommun eller flere kommuner gemensamt att gode män utse; sker det ej, vare kommunalnämndens ledamöter gode män för ofvanberörda tillsyn.

Mom. 2. God man väljes för fyra år. Då god man är vald, varde det Rätten eller domaren tillkännagifvet; lag samma vare då kommunalnämnd väljes inom kommun, der ej särskilda gode män utses.

§ 4.

Tillsyn å förmynderskap utöfvas af gode männen i den kommun, der förmyndaren har sitt hemvist. Den Rätt, under hvars vårdnad förmynderskapet står, ege dock förordna, att tillsynen skall utöfvas af gode männen i kommun, der den omyndige har sitt hemvist eller eger fast egendom. Äro förmyndarne flere, och tillhöra de olika kommuner, ege Rätten förordna, af hvilkendera kommunens gode män tillsynen skall utöfvas.

§ 5.

Förmyndare skall för hvart kalenderår afsluta räkning öfver allt det han har om händer, med uppgift af den säkerhet, hvaremot den omyndiges reda penningar äro utsatta, och ingifve vid början af följande år den räkning jemte ett utdrag derur, innehållande summarisk uppgift af den omyndiges behållning så i fast som lös egendom, till vederbörande gode män.

§ 6.

Mom. 1. Öfver de ingifna räkningarna, så vidt de angå förmynderskap lydande under samma underrätt som den kommun, för hvilken gode männen äro utsedda, åligge

det gode männen att upprätta förteckning, som jemte de summariska uppgifterna angående de å förteckningen upptagna förmynderskap skall af gode männen ingifvas i stad till Rättens ordförande eller den, som bör å Rättens vägnar emottaga handlingar, före den 1 September och å landet till domaren före eller senast å första rättegångsdagen af sista tinget året näst efter det, hvilket räkningarna afse, eller, der allenast ett ting om året hålles, före slutet af samma ting. Har någon räkning för det förflutna året icke inkommit, åligge gode männen att inom samma tid sådant anmäla.

Mom. 2. Ingifves, efter det förteckningen eller anmälan för året blifvit af gode männen afgifven, förmyndarräkning hvilken angår förmynderskap lydande under Rätt, som sagd är, åligge gode männen att förse det förmyndarräkningen åtföljande utdrag ur densamma med intyg, att förmyndarräkningen blifvit aflemnad, och att återställa utdraget till förmyndaren, hvarefter det åligger denne att inom den tid, som ofvan för aflemnande af gode männens förteckning är stadgad, ingifva utdraget i stad till Rättens ordförande eller den, som å Rättens vägnar mottager handlingar, och å landet till domhafvanden.

§ 7.

Lyder förmynderskap icke under samma underrätt, som den kommun, för hvilken gode männen äro valde, åligge det gode männen att förse det till dem ingifna utdraget med intyg att räkningen blifvit aflemnad och att återställa utdraget till förmyndaren, hvarefter denne skall, inom tid, som i § 6 är sagd, ingifva utdraget till vederbörande Rätt eller domare. I detta fall skall förmyndaren vid utdraget foga vederbörande magistrats, kronobetjents eller kyrkoherdes bevis, att de gode män, till hvilka räkningen ingifvits, blifvit för den tid räkningen afser behörigen utsedde.

§ 8.

Försummar förmyndare att i rätt tid aflemna förmyndarräkning eller utdrag, eller gode män att i rätt tid aflemna förteckning eller anmälan, hvarom ofvan sägs, förelägge Rätten den försumlige vid lämpligt vite att sin skyldighet fullgöra och förfare i öfrigt efter omständigheterna.

§ 9.

Då myndling aflidit eller omyndig qvinna trädt i gifte, åligge förmyndaren att inom den tid, då förmyndarräkning eljest bort aflemnas, skriftligen anmäla och styrka sådant förhållande hos den Rätt, under hvilken förmynderskapet lyder. Lyder förmynderskapet under samma underrätt, som den kommun, för hvilken de gode män, som senast å förmynderskapet haft tillsyn, äro utsedde, stånde förmyndaren ock fritt att anmäla och styrka förhållandet hos gode männen, så framt sådan anmälan sker förr än gode männen för året afgifvit den förteckning, hvarom i § 6 sägs, och skola gode männen i ty fall om anmälan göra anteckning å förteckningen.

§ 10.

Gode männen åligge att granska inkomna förmyndarräkningar och, om de finna, att förmyndare ej rätteligen förvaltat den omyndiges egendom, derom skyndsamligen göra anmälan hos Rätten, som af omständigheterna pröfvar, huruvida annan förmyndare må förordnas. Rätten ege ock på anmälan af gode männen eller någon af dem efter förmyndarens hörande förordna, att förmyndaren skall anskaffa säkerhet, som af Rätten godkännes, för den omyndiges medel, så ock att den omyndiges värdehandlingar sättas i allmän vård hos myndighet, som, efter hvad särskildt stadgas, är behörig att sådana handlingar mottaga. Rättens beslut i fråga, hvarom i denna § sägs, gånge i verkställighet utan hinder deraf att detsamma i högre Rätt öfverklagas.

§ 11.

Är, enligt hvad här ofvan sägs, genom Rättens beslut vite förelagdt förmyndare eller god man, eller har Rätten eljest förelagt förmyndare att i anledning af anmärkning på grund af denna författning sig förklara, varde beslutet i stad genom magistratens och å landet genom kronobetjentes försorg kostnadsfritt vederbörande tillställdt.

§ 12.

Den omyndiges fränder ege att hos gode männen taga del af förmyndarräkning och ege de i afseende deråsamma rätt, som i § 10 tillägges gode män. Är omyndig till de år kommen, att han sjelf kan finna, att förmyndaren ej väl förvaltar hans egendom, stånde ock honom fritt att det hos Rätten angifva.

§ 13.

Till gode männen varde såsom arfvode af förmyndaren inbetaldt ett för hundrade af den omyndiges räntor eller inkomster.

§ 14.

I afseende å de förmynderskap, som äro under Hofrätts vårdnad, gälle för Hofrätten hvad här ofvan blifvit stadgadt om annan Rätt eller domaren å landet.

§ 15.

Der Förmyndarekammare finnes, lände hvad derom särskildt är stadgadt till efterrättelse.

Det alla etc.

Förslag

till

Förordning angående inrättande af förmyndarekassor.

§ 1.

Landsting äfvensom stadsfullmäktige i stad, som icke deltager i landsting, ege att besluta om inrättande af en för landstingsområdet eller staden afsedd förmyndarekassa.

§ 2.

Förmyndarekassa har till ändamål:

1. att af förmyndare i förvar mottaga omyndiges värdehandlingar, vare sig att domstol derom förordnat, eller att förmyndaren frivilligt öfverlemnar handlingarna i kassans förvar;

2. att af förmyndare, som sådant önskar, till förvaltning mottaga omyndigs kapital i reda penningar.

§ 3.

Har domstol förordnat, att omyndigs värdehandlingar skola af förmyndaren i kassan nedsättas, skall beslutet af domstolen ofördröjligen delgifvas kassans vårdare. Öfverflyttas till annan domstol vårdnaden af förmynderskap, med afseende å hvilket sådant förordnande skett, skall underrättelse derom genast meddelas kassans vårdare genom den domstol, som beslutit öfverflyttningen.

§ 4.

Då värdehandlingar till förmyndarekassan i förvar lemnas, åligge förmyndaren att jemte dem aflemna en noggrann förteckning i två exemplar, hvilken tillika skall innehålla uppgift derom, huruvida nedsättning sker enligt domstols förordnande eller utan sådant förordnande, och skall, då värdehandlingarna mottagas, det ena exemplaret, försedt med förmyndarekassans qvitto, till förmyndaren återställas.

§ 5.

Mom. 1. Räntebetalning å deponerade skuldebref skall mottagas af förmyndarekassan, som har att afskrifva räntebetalningen å skuldebrefvet och till gäldenären utfärda särskildt qvitto. De influtna penningarna tillhandahållas förmyndaren mot qvitto af denne.

Mom. 2. Under året till betalning förfallande räntekuponger utlemnas på anmälan till förmyndaren.

§ 6.

Mom. 1. Hafva värdehandlingar blifvit af förmyndare efter domstols beslut i kassan nedsatta, må handlingarna ej utan förordnande af den domstol, under hvilken för-

mynderskapet lyder, till samma förmyndare utlemnas; dock att, då skuldebref eller obligation förfaller till betalning, eller eljest för indrifning af fordran fordringsbeviset i hufvudskrift måste vara för förmyndaren tillgängligt, denne eger utan sådant förordnande utbekomma detsamma.

Mom. 2. Inom en månad efter förfallotiden skall, i det fall, hvarom mom. 1 handlar, förmyndaren till kassan lemna annan säkerhet i stället för värdehandling, som förfallit till betalning. Är skuldebref utlemnadt för indrifning af fordran, vare förmyndaren pligtig att inom en månad derefter i dess ställe aflemna annan säkerhetshandling eller ock visa, att hinder för indrifningen mött; och skall i förstnämnda fall förmyndaren ej mindre, så länge hinder för indrifningen möter, för hvarje månad derom göra anmälan hos kassan och det uppgifna hindret styrka, än ock inom en månad efter det medlen influtit ingifva annan säkerhet till kassan. Försummar förmyndare hvad i detta mom. blifvit föreskrifvet, skola kassans vårdare derom göra anmälan hos den domstol, under hvilken förmynderskapet lyder.

Mom. 3. Har förmyndare utan förordnande af domstol nedsatt värdehandlingar i förmyndarekassan, ege han att efter anmälan utbekomma dem. Öfvergår förmynderskap till annan person, ege han samma rätt.

§ 7.

Förmyndarekassa är ej ansvarig för behörigt förnyande af deponerade skuldebref eller af inteckning, som för dem meddelats, ej heller för indrifning af förfallna räntor eller kapitalskulder. Äskar förmyndare att deponeradt skuldebref skall för inteckningens förnyande uppvisas vid Rådstufvu-Rätt i den stad, der förmyndarekassan har sitt säte, är förmyndarekassan skyldig att, så fort ske kan och senast inom en månad sedan sådan begäran blifvit framställd, låta skuldebrefvet behörigen uppvisas.

§ 8.

Penningar, som i förmydarekassan för omyndig influtit och ej genast varda af förmyndaren lyftade, skola insättas i riksbanken eller i annan bankinrättning, med afseende å hvilken Konungen förordnat, att sådan nedsättning må ske.

§ 9.

Vill förmyndare till kassans förvaltning öfverlemna omyndigs penningar, skola för dem inköpas svenska statens eller allmänna hypoteksbankens obligationer; börande derefter med dessa obligationer förfaras såsom i denna författning föreskrifves i afseende på värdehandlingar, hvilka lemnats i kassans förvar.

§ 10.

För fullgörande af de förbindelser, som enligt denna författning åligga förmyndarekassa, så ock i motsatt fall för ersättande af uppkommen skada, ansvare den kommun, vare sig landstingsområde eller stad, som inrättat kassan.

§ 11.

Hvarje förmyndarekassa skall hafva ett af Konungen fastställdt reglemente. Förslag dertill upprättas af landsting eller stadsfullmäktige, som beslutit om kassans upprättande, och underställes Konungens pröfning.

Vid upprättande af reglemente skall följande iakttagas:

1. Till vårdare under gemensam ansvarighet af kassans angelägenheter skola Konungens Befallningshafvande och vederbörande kommunala myndighet gemensamt utse minst tre allmänt aktade, redbare och vederhäftige män.

2. Kassan skall årligen granskas af revisorer, utsedde till lika antal af Konungens Befallningshafvande och af vederbörande kommunala myndighet.

3. Någon kostnad för kassans anlitande må icke drabba vare sig förmyndaren eller den omyndige.

4. Deponerade värdehandlingar skola förvaras i brandfritt kassaskåp eller hvalf.

§ 12.

Konungens Befallningshafvande i län, der förmyndarekassa är inrättad, har att till Justitiedepartementet insända uppgift på de personer, som utsetts till kassans vårdare och revisorer, samt årlig berättelse angående kassans ställning och verksamhet.

§ 13.

Denna förordning gälle ej för stad, der förmyndarekammare är inrättad.

Det alle etc.

I mitt underdåniga utlåtande anförde jag, beträffande nedan nämnda §§ i *Förslaget till förordning angående tillsyn å förmyndares förvaltning af omyndiges egendom*, följande:

§ 1. Hade meningen varit, att i denna § föreskrifva, hvilken Rätt i hvarje fall hade behörighet och skyldighet att förordna förmyndare för de omyndige, så hade föreskrifterna i detta afseende bort vara fullständigare och omfatta t. ex. det fall, att fadern vore känd och hans dödsfall bekant, men deremot ej kunnigt, under hvilken domstol han rättsligen lydt, när han afled, likasom det fall, att den omyndige hade hvarken känd fader eller moder o. s. v.; men då paragrafen uppenbarligen icke har detta syftemål, hade 1 mom. af den samma icke behöft innehålla annat eller mera, än den allmänna regeln: *Förmynderskap stående under vårdnad af den Rätt, som förordnat förmyndare.* Det följer väl af sig sjelft, att den Rätt, hvarunder den omyndiges fader, om han är död, vid dödsfallet lydt, eller om han lefver, hafver sitt hemvist, förordnar förmyndare för hans omyndige barn. Är fader eller moder förmyndare för barnen, på

sätt 20 kap. 1 och 2 §§ förutsätta, så är det lika klart att förmynderskapet lyder under den Rätt, der de hafva sitt hemvist.

§ 4. I motiven till lagförslaget heter det: att en bland de betänkligaste bristerna i 1861 års förordning vore saknaden af tydliga föreskrifter i fråga om kompetensförhållandet emellan särskilda kommuners Gode män för granskning af förmynderskap. Men lika betänklig, som bristen är, lika svårt torde det blifva att lyckas på ett lämpligt sätt afhjelpa den samma. 1861 års förordning innehåller endast, att bemälde Gode män skola hafva tillsyn å förmynderskap inom kommunen, men om härmed menas förmyndarens eller myndlingens kommun eller möjligen den kommun, inom hvilken myndlingen har fast egendom, lemnas osagdt. Det är *en* af dessa tre kommuner, som måste sättas främst, när en bestämd allmän föreskrift i detta ämne skall gifvas. Svårigheten af valet ligger deri, att en hvar af nämnda kommuner har sina anspråk på företräde, hvilka anspråk icke sakna sin vigt och betydelse. I förmyndarens kommun äro dennes vederhäftighet för de honom anförtrodda medel och hans förmåga att dem förvalta bäst kända och lättast kontrollerade; då deremot i den kommun, den omyndige tillhör, och i den, der denne har fast egendom, bäst kan bedömas, huru förmyndaren vårdar sin myndling och sköter hans fasta egendom. Hos Gode männen i dessa sist nämnda kommuner torde ock få förutsättas vaksammare och lifligare omtanke om de omyndiges bästa, framkallad af personlig bekantskap med dem och deras bortgångna föräldrar.

Hvad som i icke ringa mån minskat olägenheterna af den hittills rådande ovissheten om de nyss uppräknade olika kommunernas eller deras Gode mäns behörighet att granska förmyndareräkningar och nu äfvenledes minskar vigten af det val, som göres vid stadgandet af en bestämd föreskrift i ämnet, är den omständighet, att den betydligt öfvervägande mängden af omyndige utgöres af den jordbrukande befolkningens barn, och att för dessa, helst när de i arf bekomma fastigheter eller fastighetsandelar, tvifvelsutan i de allra flesta fall förordnas förmyndare, som äro bosatte i den kommun, der fastigheten är belägen. Antalet af öfriga omyndige, för hvilka förmyndare, boende i annan kommun än myndlingarne, blifvit förordnade, är dock tillräckligt stort för att påkalla föreskrifter till ordnande af Gode männens behörighet i fråga om tillsynen å dessa förmynderskap.

I motiven till denna § anföres vidare, att »för att icke onödigtvis besvära förmyndarne, och för att följa det bruk, som hittills torde hafva varit allmännast och som jemväl bör vara mest egnadt att vinna nödig kontroll å förmyndare, lärer vara lämpligast att såsom allmän regel fast-

ställa, att förmyndaren skall aflemna redovisningen till Gode männen i den kommun, till hvilken han sjelf hörer». Dessa äro grunderna till förslagets stadgande, *att tillsyn å förmynderskap utöfvas af Gode männen i den kommun, der förmyndaren har sitt hemvist.* Men om berörda grunder närmare skärskådas, synas de mig icke vara tillräckligt fasta att uppbära det på dem hvilande stadgandet. Hvad först beträffar det uppgifna ändamålet, »att icke onödigtvis besvära förmyndarne» fruktar jag, att det samma är förfeladt i följd af stadgandet i följande 7 § af förslaget. Förmyndare, som har sitt hemvist i kommun, som icke lyder under den Rätt, som har vårdnaden öfver förmynderskapet, åligger det, enligt sist nämnda §, att till Gode männen i *sin* kommun ingifva förmyndareredovisning och utdrag derur. Sedan redovisningen blifvit granskad, meddela Gode männen intyg derom å utdraget, hvilket förmyndaren bör hos dem hemta och sedermera ingifva till behörig Rätt eller domare (d. v. s. den Rätt eller domare, som har vårdnaden å förmynderskapet) och dervid foga vederbörande magistrats, kronobetjents eller kyrkoherdes bevis, att de Gode män, till hvilka räkningen ingifvits, blifvit, för den tid räkningen afser, behörigen utsedde. Allt detta besvär undgår förmyndaren, om honom tillåtes att ingifva sin redovisning till Gode männen i den kommun, hvilken den omyndige tillhör och som lyder under den Rätt, som har vårdnad å förmynderskapet. Der ombesörja Gode männen det omnämnda utdragets inlemnande till Rätten eller domaren, och förmyndaren har icke annat besvär än det att till Gode männen ingifva redovisningen och utdraget. Då kommer ock till fullständigare tillämpning den i 6 § 1 mom. införda välbetänkta föreskriften, att Gode männen skola vid ingifvandet af utdragen ur de till dem inkomna förmyndareredovisningarne hos Rätten eller domaren anmäla den eller de förmyndare, som försummat ingifva redovisning, hvilket annars kan af domaren lätteligen förbises. Vidare är detta förfaringssätt, så vidt jag kunnat erfara, det allmännast brukliga. Min erfarenhet är derutinnan stridande emot den i motiven uttalade. Hvilkendera är den riktiga, torde vara svårt att utröna och bevisa. Lyckligtvis ligger derå mindre vigt, enär det förfaringssätt, som visar sig vara det ändamålsenligaste, bör i lagen föreskrifvas. Hvad kontrollen å förmyndaren beträffar, tror jag mig nyss hafva ådagalagt, att i fråga om redovisningarnes ordentliga ingifvande till granskning — och detta är, när allt kommer omkring, den enda verkliga säkerhet i afseende på förvaltningen af deras egendom, som den nyare lagstiftningen hittills velat beskära de omyndige — det af mig förordade förfaringssättet erbjuder en bättre kontroll än det i förslaget fastställda. Slutligen må påpekas en omständighet, som synes

hafva blifvit förbisedd, den nemligen, att den förmån, man åsyftat att bereda förmyndarne genom att stadga, det de ega redovisa för sina förmynderskap öfver omyndige, bosatta inom andra kommuner och lydande under andra domstolar, inför Gode männen i den kommun förmyndarne sjelfva tillhöra, går förlorad för en stor del af så beskaffade förmyndare, som hafva sitt hemvist i hufvudstaden. Der finnas nemligen icke några Gode män för tillsyn å förmynderskap öfver ofrälse omyndige, endast öfver dem, som tillhöra frälse stånd. Tillsyn å förmynderskap öfver ofrälse omyndige utöfvas af Förmyndarekammaren, och dennes tjenstemän verkställa granskningen af förmyndarnes redovisningar. Förmyndarekammaren har naturligtvis ej skyldighet att öfva tillsyn öfver andra förmynderskap än dem, som höra under kommunens domvärjo. Sålunda saknas i lagförslaget föreskrift, till hvilken kommuns Gode män de i Stockholm bosatte förmyndare skola vända sig med redovisningen för förmynderskap, som de innehafva öfver ofrälse omyndige, bosatta i kommun utom Stockholm och hörande under annan Rätts vårdnad.

§ 5 innehåller en nödig förklaring af motsvarande stadgande i 4 § af 1861 års förordning.

§ 6. Hvad här stadgas om Gode männens skyldighet att upprätta förteckning och den samma jemte de summariska uppgifterna angående de i förteckningen upptagna förmynderskap till Rätten eller domaren ingifva, är en vigtig förbättring i 1861 års förordnings föreskrifter i samma ämne och skall säkert med tacksamhet emottagas ej mindre af domstolar och domare än ock af förmyndarne.

§ 7 torde knappast blifva erforderlig, derest 4 §:s innehåll ändras i den rigtning, jag tillåtit mig att antyda.

§ 9. I Riksdagens skrifvelse, hvilken åberopas i motiven till lagförslaget, anmärktes, att »tillförlitligheten af förmyndareförteckningen måste blifva vanskelig, så länge det icke vore föreskrifvet, att förmyndare skall hos Rätten anmäla, när myndling blifvit myndig eller aflidit eller qvinlig myndling ingått gifte»; men härvid erinras i samma motiv, att då förteckningarne öfver förmynderskapen innehålla uppgift å de omyndiges födelseår, och omyndig förklarad persons återinsättande i myndighetstillstånd alltid måste ske vid den Rätt, i hvars förmynderskapsförteckning han finnes upptagen, det synes icke, på sätt Riksdagen antagit, vara behöfligt, att någon allmän föreskrift meddelas om anmälan till Rätten, då omyndig person blifver myndig»; hvarföre förevarande § föreskrifver dylik anmälan endast för de fall att myndling dött och omyndig qvinna trädt i gifte.

Det är visserligen sannt, att 2 § i 1861 års förordning stadgar, att

förmyndareförteckningen skall utvisa de omyndiges födelseår, men lika sannt är, att många förmyndareförteckningar just i detta stycke äro ofullständiga. Under mina embetsresor, flera gånger om, i alla delar af riket har jag sett alla förmyndareförteckningar, som enligt 1861 års förordnings föreskrift blifvit förda i vårt land och är derföre bättre än någon annan i tillfälle att i denna fråga afgifva vittnesbörd. Orsakerna till förteckningarnes befintliga ofullständighet har jag trott mig finna i följande omständigheter. Under första tiden efter det 1861 års förordning utkom, gjorde sig den origtiga åsigt på många håll gällande, att i den påbudna förmyndareförteckningen icke borde införas andra förmynderskap än de, som tillkomme efter förordningens kungörande. I följd deraf upptogo förteckningarne hvarken namn än mindre födelseår för de omyndige, som före nämnda tid erhållit förmyndare. Innan meranämnda förteckningar påbjödos, upptogo bouppteckningarne — de enda skriftliga urkunder, i hvilka domarena hade att söka upplysning om de omyndiges ålder — sällan annat besked om den aflidnes efterlemnade arfvingar än att de voro myndiga eller omyndiga, ej när dessa senare voro födde. Det var således ett arbete, förenadt med mycket besvär och tidsspillan, de domare hade att utföra, som ifrån början rigtigt uppfattade, att de påbudna förteckningarne borde upptaga alla befintliga förmynderskap, ehvad de tillkommit före eller efter år 1861. Mitt bemödande under de första åren var att så väl muntligen som skriftligen söka hos alla vederbörande göra gällande den rigtiga uppfattningen af 1861 års förordnings påbud om förmyndareförteckningars upprättande; men innan detta lyckats, och innan domarena förmått hos bouppteckningsförättarena i allmänhet inpregla nyttan och nödvändigheten deraf, att i bouppteckningarne infördes de omyndiga arfvingarnes födelseår, förflöt icke så kort tid, och för de förmynderskap, som tillkommo under denna tid, likasom för dem, som funnos före år 1861, är det som förteckningarne allmännast äro ofullständiga uti i fråga varande hänseende. Men äfven för senare tider träffas dylik ofullständighet i förteckningarne på icke få ställen, oaktadt alla bemödanden att genom framstälda anmärkningar söka att få den samma afhulpen. Om saken noggrannare betänkes, bör detta missförhållande ej väcka så stor undran, ty synnerligast i de stora och folkrika domsagorna är arbetet med dessa förteckningars förande och med verkställandet af de anteckningar, som i dem årligen skola göras, särdeles tidsödande och betungande för domarena, hvilka dessutom fått sig ålagda så många andra för deras domareverksamhet främmande bestyr. Dertill kommer den nog allmänna och visserligen icke alldeles ogrundade åsigten, att dessa förteckningar hvarken i och för sig ej heller i förening

med öfriga föreskrifter i 1861 års förordning äro mägtiga att bereda de omyndiga det skydd för deras egendom och rättigheter, hvarpå de kunna hafva giltiga anspråk i ett väl ordnadt samhälle. Dessa omständigheter äro ej egnade att hos de med så många andra, i deras ögon vigtigare, göromål öfverhopade domarena väcka och underhålla något särskildt lifligare intresse för det mödosamma arbete, hvarom här är fråga.

Redan i min embetsberättelse till 1868 års Riksdag fäste jag uppmärksamheten på ofvanberörda ofullständighet i förmyndareförteckningarne, hvilka i min tanke påfordrade det tillägg i 1861 års förordning, att förmyndare skulle förpligtas att hos Rätten anmäla, när myndling uppnått myndig ålder eller aflidit eller qvinlig myndling trädt i gifte, och följaktligen förmynderskapet upphört. Såsom skäl till denna framställning anförde jag, att bristande anteckningar om de omyndiges födelseår öfverklagades ej mindre af domarena än af förmyndarne, af de förre derför, att nämnda brist någon gång förledde dem att utfärda föreläggganden för förmyndarne att inkomma med redovisningar för förmynderskap, hvilka upphört till följd af ofvan uppräknade orsaker, och af de senare derföre, att de besvärats med dylika obefogade föreläggganden och skyldigheten att dem besvara, äfven om de utan någon omväg, i de flesta fall, återfått den för dem utlagda lösen. Denna olägenhet qvarstår ännu der förmyndareförteckningarne äro ofullständiga, och den ökas genom den nya föreskriften, att Gode männen skola hos domaren anmäla, när någon förmyndare uteblifvit med sin redovisning. Om Gode männen icke för nämnda ändamål få sig tillställda utdrag ur förmyndareförteckningen rörande de förmynderskap, som höra under deras granskning — och någon föreskrift härom innehåller icke lagförslaget — kunna de lätteligen begå det felet att sålunda anmäla förmyndare, hvilkas uppdrag till följd af myndlingens uppnådda myndighetsålder upphört, och domarena af dessa anmälanden förledas att utfärda obehöriga föreläggganden.

På nu anförda skäl synes det mig som borde förmyndarne få sig ålagdt, att äfvenledes anmäla hos Gode männen, när deras myndlingar uppnått myndig ålder. Detta åliggande medförer för dem icke något synnerligt besvär, och de hafva derför fått mer än tillräcklig ersättning genom stadgandet om Gode männens skyldighet att till Rätten eller domaren ingifva utdragen ur förmyndareredovisningarne, hvarigenom förmyndarena befriats från den olägenhet och tidsspillan, som äro förenade med förpligtelsen att först till Gode männen ingifva förmyndareredovisningen med utdrag derur, och sedan hos Gode männen uttaga dessa senare och aflemna dem till Rätten eller domaren.

10 § sammanhänger i en väsentlig del med frågan om förmyndarekassor, och gäller derom hvad som vid behandlingen af lagförslaget angående nämnda kassor kommer att anföras. I öfriga delar är den föreslagna ordalydelsen af paragrafen tydligare och tillika egnad att i någon mån bättre betrygga de omyndiges rätt, än innehållet af motsvarande paragraf i 1861 års förordning.

11 §, som är ny, undanrödjer den hittills rådande, domarens handlingskraft förlamande ovissheten derom, hvilken som rätteligen bör besörja eller bekosta delgifningen af de föreläggande, om hvilka paragrafen handlar.

Vid *Förslaget till förordning angående inrättande af förmyndarekassor*, yttrade jag i det underdåniga utlåtandet följande:

Detta förslag har till syftemål att åstadkomma en förbättring i det värnlöshetstillstånd, i hvilket vår gällande lagstiftning lemnar de bemedlade omyndige i afseende på deras tillgångars skyddande emot oredlige förmyndares tilltag; ty hvilka föreskrifter som än stadgas om förmyndareförteckningars upprättande och ordentliga förordande, om förmyndareräkningars uppgörande och ingifvande för hvarje år till Gode männen och utdrag derur till Rätten eller domaren, om desse Gode mäns skyldighet att granska de till dem inlemnade räkningar och, när de finna, att förmyndare den omyndiges egendom ej rätteligen förvaltat, eller när de anse nödigt, att förmyndaren lemnar inteckning eller annan säkerhet för medel, som hos honom innestå, derom hos Rätten göra anmälan, och om Rättens befogenhet att, i följd häraf, förordna annan förmyndare eller föreskrifva att inteckning i förmyndarens fasta egendom skall ske, eller att denne skall lemna annan säkerhet för myndlingens medel, som af honom innehafves; kan det dock inträffa — enär det icke varit i lag bestämdt, hvarest och af hvilken inteckningshandlingen eller den i öfrigt lemnade säkerheten bör emottagas och förvaras — att då den omyndige uppnått myndig ålder och sjelf skall öfvertaga förvaltningen af sina tillgångar, dessa befinnas vara till endast i ordentligt granskade räkenskaper och skuldförbindelser af förmyndaren, hvilken, måhända länge på obestånd, endast med användande af den omyndiges värdepapper lyckats uppehålla sitt anseende för vederhäftighet.

Det ofvan angifna syftemålet fullföljer förslaget dock icke längre, än till förberedande af den inrättning, som ensam kan betrygga det sökta målets fullständiga uppnående, nemligen förmyndarekassor. Skälen till denna varsamhet kunna nog i och för sig vara antagliga, men jag be-

farar icke desto mindre att detta stannande, så att säga, på halfva vägen må hända mera skadat än gagnat den goda saken.

Derigenom, att det lemnats åt landstingens och de större stadssamhällenas fria skön att inrätta eller icke inrätta de föreslagna förmyndarekassorna, genom att tillåta förmyndare, som det önska, men icke förpligta *alla* förmyndare att till kassan inlemna de omyndiges säkerhetshandlingar och för tillfället icke behöfliga reda penningar, så snart Rätten icke, på grund af anmäld och styrkt misshushållning, förordnat, att de omyndiges säkerhetshandlingar skola till kassan inlevereras, och slutligen genom att medgifva förmyndare att, äfven sedan domstol förordnat, att de säkerhetshandlingar, han i nämnda sin egenskap om händer hafver, skola till förmyndarekassan öfverlemnas, få utan domstolens dertill gifna bifall åter uttaga nämnda handlingar, i det fall att skuldebref eller obligationer förfallit till betalning eller eljest då för indrifningen af fordran, fordringsbeviset i hufvudskrift måste vara för förmyndaren tillgängligt; genom alla dessa eftergifter minskas i så betänklig grad den trygghet i bevarandet af de omyndiges rätt, som dessa kassors inrättande skulle medföra, att landstingen icke utan fog kunnat tveka, huruvida hela anordningen komme att åvägabringa det gagn, den verkliga nytta, som motsvarade det besvär och den kostnad, som derå måste nedläggas.

Om ej detta är orsaken till den obenägenhet, flera landsting i sina yttranden öfver förslaget lagt i dagen och som hindrat dem att det omfatta, är de omyndiges ställning i vårt land att beklaga och deras utsigter till förbättring i denna ställning mörka, att ej säga hopplösa. Det skulle då vara försvunnet det nit för skyddandet af dessa värnlösas rätt, hvarom våra äldre lagar bära så vackra vittnesbörd och som senast i 1734 års lag stadfäste den förmånsrätt framför till och med intecknad penningefordran, som var de omyndige förunnad i deras förmyndares fasta gods, när desse försummat att för sig göra redo. Det skulle då erfordras mera upprörande exempel, än dem vi redan haft, på förmyndares icke allenast vanvård af sina myndlingars egendom och rättigheter utan äfven svek och bedrägeri emot dessa myndlingar, för att väcka kallsinnigheten och undanrödja de obotfärdigas förhinder i fråga om befästande i lag af de värnlösas rätt. Och dessa exempel torde ej länge låta vänta på sig i en tid, då bedrägeri och förfalskning så ofta förspörjas hos vårt för ärlighet och redbarhet af ålder frejdade folk.

Då, till följd af nämnda obenägenhet, i fråga varande lagförslag lärer hafva föga utsigt till framgång, torde denna förmodan få utgöra förklaring deröfver, att jag här icke inlåtit mig på en närmare granskning af dess särskilda stadganden.

Förslaget till förordning angående tillsyn å förmyndares förvaltning af omyndigs egendom innehåller deremot sådana förbättringar i 1861 års förordning att det samma, med omarbetning i några delar, dem jag vågat här ofvan påpeka, bör komma till utförande i formlig lag. Men denna lag måste, för att blifva fullständig, ovilkorligen innehålla eller åtföljas af en lag, som bestämmer sättet att förvara de omyndiges säkerhetshandlingar, när domstol förklarat förmyndare olämplig att dem vidare omhänderhafva, men han icke destomindre bibehålles vid förmyndarebefattningen. I annat fall blifver domstolens beslut utan åsyftad verkan.

Skulle icke för ett sådant ändamål de i länen och de större städerna inrättade sparbanker kunna vara till nytta? Deras styrelser kunde förstärkas af en eller två af landstingen eller stadsfullmägtige valde ledamöter, som hade att sköta eller öfvervaka skötandet af dessa angelägenheter. Kan åter någon sådan anordning icke åstadkommas, återstår näppeligen någon annan utväg, än att Landtränterierna anbefallas att emottaga dylika depositioner. Det är att antaga det dessa depositioner icke blifva så talrika, att de i någon väsentlig mån öka arbetet vare sig på det ena eller andra stället, äfven om dessa depositarier, såsom nödigt torde blifva, bemyndigas att vårda och vidmagthålla de deponerade värdehandlingarne, det vill säga att förnya inteckningar, inkassera förfallna obligationer, indrifva fordringar och åter placera de influtna medlen i goda räntebärande obligationer m. m., så att de olämplige befunne förmyndarena icke i något fall finge syssla med de dem fråntagna värdepapperen. Skulle någon ersättning för ett slikt bestyr i fråga sättas och i anseende till den förökning i göromål och ansvar, som bestyret medfört, finnas skälig, bör en sådan af statsmedel utgifvas, emedan de omyndige i allt fall erlägga nog stor procent af sina inkomster dels till förmyndare dels till Gode männen, som hafva tillsyn öfver förvaltningen af deras medel.

Emellertid och intilldess de omyndiges värdepapper och penningar blifvit bragta i allmänt förvar och under offentlig förvaltning i förmyndarekamrar eller andra liknande allmänna inrättningar, kommunens eller statens, är de omyndiges väl eller ve uteslutande beroende derpå, att de lyckas erhålla redbare, förståndige och för deras bästa nitälskande förmyndare, att i annat fall de för tillsyn å förmyndarne tillsatte Gode män med vaksamhet och nit fullgöra sitt förtroendeuppdrag, och att vederbörande domstolar och domare, såsom öfverförmyndare, åt dessa angelägenheter egna all den uppmärksamhet och det nitiska handhafvande, sakens vigt och grannlagenhet påkalla.

Dels genom klagomål, skriftligen ingifna till Justitieombudsmansexpeditionen, dels ock genom iakttagelser, gjorda under embetsresorna, har min uppmärksamhet blifvit fäst derpå, huruledes några under de senare åren utkomna författningar blifvit i särskilda delar, efter min åsigt, origtigt förstådda och tillämpade; och jag har derföre ansett det vara min pligt att, genom en närmare utredning af de omständigheter, under hvilka dessa författningar tillkommit och af deras syftemål söka åstadkomma en rigtig och likformig tillämpning af författningarnas föreskrifter.

Dessa författningar äro:

1:o) *Kongl. Kungörelsen om Kronofogdes och Stadsfogdes dagbok i utsökningsmål samt angående hvad vid utsökningslagens tillämpning i vissa andra fall skall iakttagas, den 12 Juli 1878*, jemförd med

Kongl. Förordningen angående ersättning till förrättningsmän vid utmätning i enskilda mål samt till stämningsmän m. m. den 12 Juli 1878.

I ofvan nämnda kungörelse innehåller 18 § ett så lydande stadgande:

»Då fordringsegare skriftligen begärt att medel, som skola honom till handa hållas, måtte under uppgifven adress med posten öfversändas, åligger det Kronofogde eller Stadsfogde att medlen under assurans enligt adressen afsända; och må fogden dervid göra afdrag för porto och assuransafgift jemte den ersättning, som särskildt är stadgad.

Det assuransbevis, som angående sålunda afsända medel af postanstalt meddelas, eger fogden använda såsom verifikation till dagboken.»

Och ofvan omförmälda Kongl. Förordnings 7 § har denna lydelse:

»Då jemlikt 18 § i nådiga kungörelsen om Kronofogdes och Stadsfogdes dagbok i utsökningsmål samt angående hvad vid utsökningslagens tillämpning i vissa andra fall skall iakttagas, penningar till fordringsegare med posten afsändas, må derför såsom ersättning beräknas . . . 75 öre.»

En person, som haft flera utslag på en gång till utmätnings verkställande hos två Kronofogdar och hos begge begärt, att de å nämnda utslag uttagna medlen skulle tillsändas honom med posten, klagade hos mig deröfver, att den ene Kronofogden öfversändt i *ett* bref redovisning och de influtna medlen för flera utslag men med afdrag af 75 öre för hvart och ett af utslagen; den andre Kronofogden åter hade på en och samma postdag skickat redovisning och medel för flera utslag, men i särskildt bref för hvart utslag; förmenande klaganden, att begge dessa tjenstemän olagligen förfarit, enär klaganden skulle varit berättigad att

erhålla redovisningen och medlen för de flera på samma post sända utslagen i *ett* bref, mot en ersättning i ett för allt af 75 öre. De båda Kronofogdarne hördes öfver klagomålet och förklarade sig samt åberopade till sitt försvar, lika som klaganden för sitt klagomål, hufvudsakligen här ofvan intagna lagparagrafers innehåll.

Vid pröfning af ärendet fann jag den Kronofogden, som skickat redovisning och influtna medel för hvarje utslag i särskildt bref, hafva handlat i enlighet med lagens rätta förstånd; den andre Kronofogden åter, som afsändt redovisning och medel för flera utslag i ett och samma bref, hade visserligen förfarit origtigt, men då klaganden derigenom icke tillskyndats någon skada, lät jag saken bero dervid, att jag i skrifvelse till sist nämnde Kronofogde erinrade honom om rätta förståndet och meningen af lagstiftningen i ämnet. De förhållanden, som föranledt de i fråga varande lagbudens tillkomst, gifva härutinnan den bästa ledning för omdömet.

Dessa förhållanden, på hvilka jag i min embetsberättelse till 1871 års Riksdag fäste uppmärksamheten, voro:

att, vid den granskning, jag under mina embetsresor plägat anställa af de till Konungens Befallningshafvande från vederbörande underexsekutorer inkomna dagböcker, det visat sig, att hos underexsekutorne, särdeles Kronofogdarne, icke sällan innestått under längre tider många och emellanåt icke obetydliga belopp af medel, influtna genom exsekutiva åtgärder, hvilka medel hopats, emedan borgenärerne icke, såsom de äldre exsekutionsförordningarne fordrade, »om utbekommande af betalningen sig anmält»; och att, äfven om borgenärerne anmält sig till medlens utbekommande, underexsekutoren undandragit sig att för de influtna medlen redovisa förr än den tid, inom hvilken redovisning för dylika medel, enligt den lagstiftning, som gälde före utsökningslagen, skulle ega rum, eller tre månader på landet och sex veckor i stad, i det närmaste förlupit.

Som i dessa förhållanden den öfverklagade långsamheten i utsökningsväsendet till icke ringa del hade sin grund, — ehuru skulden dertill icke uteslutande hvilade på exsekutorerne utan ock i sin mån på borgenärerne, hvilka ofta ådagalagt en förvånande liknöjdhet i utkräfvande af sin rätt, — och som dessutom obestridligen en fara låge i frestelsen för underexsekutorn att till sin nytta fruktbargöra de inneliggande medlen och småningom sammanblanda dem med egna medel, hvarigenom vägen till proprie balans blefve kort, ansåg jag det åligga mig att påkalla lagstiftningens mellankomst för att i denna del afhjelpa det öfverklagade onda, och föreslog derföre, att i lag borde stadgas,

det hvar och en, som till underexsekutor inlemnade utslag till verkställighet, skulle uppgifva den adress, under hvilken redovisning och penningar borde med posten försändas, för att komma borgenären till handa; och att underexsekutoren vore förpligtad att i bref under öppen rekommendation, efter nyss nämnda anvisning, öfversända penningarne, så snart de influtit, ehvad den utsatta redovisningstiden gått till ända eller icke; att försändningen skedde på borgenärens bekostnad; samt att underexsekutoren i sitt diarium borde anteckna, hvilken dag penningarne blifvit afskickade och, till bestyrkande deraf, vid diariet såsom verifikation bilägga det vid postanstalten erhållna qvittot å den rekommenderade försändelsen; dock med förbehåll att om borgenären, under tiden före medlens afsändning till deras lyftande anmälde sig hos underexsekutoren, sådan lyftning utan omväg finge ske.

Det vore naturligt, att underexsekutoren ej kunde förpligtas att sända från sig penningarne, utan att erhålla något bevis att afsändningen verkligen egt rum, så att hans säkerhet ej vore beroende på borgenärens beredvillighet att genast skriftligen erkänna den ingångna liqviden. Derföre blefve det nödigt att föreskrifva, det penningarna skulle afsändas under öppen rekommendation, och att det bevis, som derå från postanstalt erhölles, finge tjena såsom verifikation af den skedda liqviden.

Grunderna i nu anförda förslag, endast närmare utvecklade och bestämda, återfinnas i de lagstadganden, som här ofvan äro intagna.

När härtill lägges hvad i först intagna kungörelsen angående kronofogdes och stadsfogdes dagbok i utsökningsmål m. m. är föreskrifvet, att hvarje mål, i hvilket utmätning eller annan Kronofogdens eller Stadsfogdens åtgärd äskas, skall i dagboken införas under särskildt nummer och särskildt för sig redovisas; lärer den fråga, som genom det omförmälda klagomålet hos mig anhängiggjordes, lätteligen i enlighet med de åberopade lagparagraferna kunna lösas.

Det är nemligen klart, att hvart och ett af de flera utslag, klaganden till en hvar af de anklagade Kronofogdarne för verkställighet ingifvit, i Kronofogdarnes dagböcker upptagits såsom ett särskildt mål med sitt nummer, och att det följaktligen, när det var afslutadt, särskildt för sig borde redovisas, samt slutligen att, när de för utslaget influtna medel till fordringsegaren med posten afsändes, detta måste ske i ett särskildt bref, derest å postanstalten skulle erhållas ett assuransbevis, som kunde biläggas dagboken såsom verifikation för målets slutliga redovisning.

Deremot om flera utslag med åtföljande redovisning och medel afsändes i *ett* bref, erhölles ej mer än ett assuransbevis och den deri utsatta summan af penningremissen svarade naturligtvis icke mot summan för

något af de i dagboken särskildt införda utsökningsmålen, som redovisades, och kunde sålunda icke tjena såsom verifikation. Och om fordringsegaren också skriftligen erkände emottagandet af redovisningen och medlen, gjorde han det troligen icke i särskilda qvittenser för hvart mål, så att hans erkännande lämpade sig såsom verifikation till dagboken.

Af allt detta synes mig tydligen följa, att lagstiftarens mening varit, att hvarje utsökningsmål skall redovisas och medlen sändas i *ett* bref, och när så sker, kan icke någon tvist om ersättningens belopp uppkomma.

2:o) *Kongl. Förordningen angående tillägg till gällande föreskrifter om aktiebolag den 30 Maj 1879.*

Denna förordning har följande lydelse:

»Styrelsen för aktiebolag, hvilket enligt Kongl. Förordningen den 6 Oktober 1848 vunnit Konungens stadfästelse å sin bolagsordning, åligger att inom tretio dagar efter hvarje val till styrelse eller styrelseledamot om valets utgång göra skriftlig anmälan hos Rådstufvurätten eller Domhafvanden i den ort, der styrelsen har sitt säte. Försummas hvad sålunda är föreskrifvet, böte en hvar af styrelsens ledamöter, som till sagda försummelse gjort sig skyldig, från och med tio till och med femtio kronor. Rätten eller Domhafvanden anteckne dessa anmälanden i särskild dagbok och hålle dem för allmänheten tillgängliga.»

Dessa så enkla och klara föreskrifter hafva likväl, i hvad de röra Rättens eller Domhafvandens befattning med de inkomna anmälandena, på ett och annat ställe, efter hvad jag under embetsresorna erfarit, blifvit origtigt uppfattade och tillämpade. Sålunda har den, som inlemnat eller insändt dylik anmälan, fått lösa diariibevis deröfver, utan att han sådant begärt; och det har till och med befunnits, att de gjorda anmälandena intagits i domboken och derefter domboksutdrag emot lösen expedierats till anmälaren.

Felaktigheten af ett sådant förfarande inses genast af den, som vet, att orsaken till förordningens tillkomst var det öfverklagade förhållandet att personer, som haft rättstvister med aktiebolag, förhindrats att sin talan behörigen anhängiggöra derigenom, att de ej kunnat erhålla säkert besked, hvilken eller hvilka personer vore de rätta att å bolagets vägnar svara, och hvilka således borde stämmas, helst när bolagen undandragit sig att härom lemna upplysning. För att afhjelpa denna olägenhet blef det nödigt att pålägga bolagen skyldighet att offentligen anmäla, hvilka personer, som utgjorde hvarje bolags styrelse och egde för bo-

laget tala och svara. Men äfven utan kännedom om orsaken till lagens stiftande, bör en hvar, som läser stadgandet, att Rätten eller Domhafvanden skall anteckna de inkomna anmälandena i särskild dagbok och hålla *dem* för allmänheten tillgängliga, finna att för sådant ändamål anmälandenas intagande i domboken icke är af nöden, och att domboksutdrag eller diariibevis icke böra expedieras, när sådant icke af anmälaren begäres.

Hvad vidare den omnämnda dagboken och sättet för den sammas upprättande och förande beträffar, hafva olikheter derutinnan visat sig. En del domare hafva samlat de inkomna anmälandena i ett omslag, hvarå de tecknat hvilka dagar de särskilda anmälandena inkommit, andra hafva i en bok efter tidsföljden ordagrannt infört anmälandena, i den ordning de inkommit o. s. v. Det enklaste och ändamålsenligaste sättet för dessa dagböcker synes dock vara det af några domare begagnade, att i dagboken för hvarje bolag göra ett upplägg med bolagets namn såsom öfverskrift, och deri teckna innehållet af den första anmälan och sedermera för hvarje inkommen ny anmälan teckna ingifningsdagen samt de ändringar, som blifvit gjorda i förut antecknade anmälanden.

Kongl. Förordningen, innefattande särskilda föreskrifter angående lagfart, inteckning och utmätning af jernväg, så ock i fråga om förvaltning af jernväg under konkurs den 15 Oktober 1880 stadgar i 4 § 3 mom.

»Sedan lagfart å jernväg blifvit beviljad, åligge det Rätten, som beviljat lagfarten, att genom transsumt af protokollet sådant genast tillkännagifva för en hvar Underrätt, inom hvilkens domsområde någon till jernvägen hörande mark är belägen, och varde i dessa Underrätters lagfartsprotokoll samt lagfarts- och fastighetsböcker anteckning derom gjord. Efter det sådan anteckning skett, må ansökning om lagfart å den mark, som anteckningen afser, ej vidare vid domstol i orten upptagas».

Kongl. Kungörelsen angående ändring och tillägg till förordningen den 30 November 1855 om expeditionslösen den 19 November 1880 innehåller:

»För det transsumt af lagfartsprotokoll jemte deråt tecknadt utslag af fastighetsbok, som jemlikt 4 § 3 mom. i Kongl. Förordningen den 15 Oktober 1880 skall af lagfartsdomstolen öfversändas till en hvar Underrätt, inom hvilkens domsområde till jernvägen hörande mark är belägen, skall den, som sökt lagfart, erlägga den för utdrag af protokoll och fastighetsbok stadgade lösen».

Vid tillämpningen af ofvan införda § och mom. af 1880 års förordning har olika åsigter visat sig i det afseende, jag nu går att framställa:

Styrelsen för ett enskildt jernvägsbolag har klagat hos mig deröfver, att sedan Stockholms Rådstufvurätt — enligt 3 § i 1880 års förordning äro denna Rådstufvurätt samt Rådstufvurätterna i Jönköping och Christianstad de enda domstolar, som, hvar inom sitt bestämda område, ega att upptaga och pröfva ärenden angående lagfart af jernväg — beviljat lagfart å bolagets jernväg och derom genom protokollsutdrag underrättat Domhafvanden i orten, der jernvägen är belägen, för den anteckning om den skedda lagfarten, som honom författningsenligt ålåg, så hade bemälde Domhafvande verkstält anteckning i så väl lagfartsprotokoll som lagfartsbok under särskild paragraf för hvarje fastighetslott, som blifvit för jernvägen upplåten; och då genom Domhafvandens berörda tillvägagående bolaget betungats med lösen af sextioen expeditioner för tillhopa tvåhundrafyratiosju kronor, men ett sådant expeditionssätt, enligt Styrelsens åsigt, vore stridande så väl emot lag som det förfaringssätt, domstolarne i dylika mål pläga iakttaga, yrkade Styrelsen, som aldrig framstält begäran om utbekommande af nämnda expeditioner men på uppfordran af exsekutor nödgats gälda i fråga varande lösen, att Domhafvanden måtte varda ålagdt, att mot återfående af expeditionerna återbära ofvanberörda två hundrafyratiosju kronor med sex procent ränta derå under den tid, bolaget varit i mistning af penningarne.

Öfver hvad i klagoskriften sålunda blifvit anmärkt, har Domhafvanden blifvit hörd och afgifvit förklaring, innehållande hufvudsakligen, *att* i anledning af den anteckning i Rättens lagfartsprotokoll och lagfartsbok, som på anmälan af Stockholms Rådstufvurätt om den derstädes beviljade lagfarten å i fråga varande jernväg, bort ega rum, hvarje särskildt jordafång blifvit föredraget och handlagdt samt anteckning för hvart och ett sådant skett i lagfartsprotokollet och lagfartsboken; *att* ett sådant förfaringssätt öfverensstämde, så vidt Domhafvanden förstode, med de regler, som in praxi vore vedertagna i fråga om föredragning och handläggning af ärenden hörande till lagfartsprotokollet; *att*, i följd deraf, anteckningar i detta protokoll skolat sammanföras i *en* paragraf eller särskiljas i flera, allt eftersom de afsågo ett och samma eller flera särskilda fång; samt att de fång, som tillkommit genom expropriation, desto mindre borde göra något undantag från dessa allmänna regler som, efter hvad de officiela formulären för förande af lagfartsbok hos Häradsrätten gåfve vid handen, anteckningen af den expropriation, Styrelsen för Statens jernvägsbyggnader, enligt samma formulär, tänktes

hafva gjort från Jöns Larssons hemman i Axnäs, vore införd under § 30 men deremot under § 31 den, som antogs hafva skett från Sven Mårtenssons hemman. Det vore — fortfor Domhafvanden vidare — icke såsom klaganden antydt, fastighetslotternas utan fångens antal, som bestämt paragrafernas, så att om bolaget exproprierat flera lotter eller lägenheter från samma person, anteckningarna om dessa lotter blifvit sammanmanförda i *en* paragraf; och att Domhafvanden i sjelfva verket icke heller skulle egt rätt att till minskning af statsverkets inkomster af stämpelpapper kumulera anteckningarna angående nu i fråga varande fång i färre paragrafer än fången voro. Ett sådant förfaringssätt skulle jemväl vållat, att lagfartsprotokollet i denna del blifvit oredigare och mindre öfverskådligt.

Vid öfvervägande af hvad sålunda förekommit, fann jag mig icke kunna åtnöjas med det yttrande Domhafvanden afgifvit.

Det har af klaganden ej blifvit i fråga satt, att det förfaringssätt, Domhafvanden följt vid verkställande af de erforderliga anteckningarna i följd af Stockholms Rådstufvurätts anmälan om den skedda lagfarten, ej skulle stå i full öfverensstämmelse med Kongl. Förordningen om lagfart den 16 Juni 1875 och de formulär, som utgifvits till vägledning vid fastighetsböckernas förande, och Domhafvanden har således ej haft af nöden att särskildt framhålla denna omständighet, utan deremot att ådagalägga, det han varit behörig att affordra jernvägsbolaget lösen för de expeditioner, han funnit för godt att utskrifva öfver de åtgärder, Häradsrätten på grund af merberörda anmälan vidtagit. Någon särskild grund härtill har emellertid Domhafvanden icke anfört. Det vill dock synas som Domhafvanden föreställt sig att, då det af honom använda förfaringssättet varit likartadt med det, som plägar iakttagas vid handläggning af lagfartsärenden i allmänhet, deraf skulle vara en följd, att den expeditionslösen, som i dylika fall åligger lagfartssökanden att utgifva jemväl borde drabba jernvägsegaren. Men härvid har Domhafvanden förbisett, att en åtgärd af den beskaffenhet, hvarom nu är fråga, icke omförmäles i 1875 års åberopade Kongl. Förordning utan föreskrefs först i Kongl. Förordningen angående lagfart, inteckning och utmätning af jernväg m. m. den 15 Oktober 1880, hvadan frågan om klagandens skyldighet att utgifva den äskade lösen otvifvelaktigt bort bedömas efter sist nämnda förordning och efter de grundsatser i förevarande hänseende, som äro stadgade i Kongl. Förordningen om expeditionslösen den 30 November 1855. De åtgärder, som Häradsrätten på grund af Stockholms Rådstufvurätts anmälan skolat vidtaga finnas föreskrifna i här ofvan införda 4 § 3 mom. af 1880 års nådiga förordning. Ändamålet

med detta lagstadgande åter hade vid förslagets föredragning inför Kongl. Maj:t i Statsrådet den 9 November 1879 blifvit af Chefen för Kongl. Justitiedepartementet uppgifvet vara det, att vederbörande fora rei sitæ genom underrättelser om den lagfart, som beviljats vid de särskilda lagfartsdomstolarne, skulle komma i tillfälle att ur sina lagfarts- och fastighetsböcker afföra de jordlotter, som bildade jernvägsområdet men förut lagfarits i sammanhang med de egendomar, från hvilka de blifvit afsöndrade. — Då med sjelfva beviljandet af lagfart vid den särskilda lagfartsdomstolen jernvägsegaren undfår den lagbefästade eganderätt till jernvägsområde, som i allmänhet afses med lagfart, är deraf en uppenbar följd, att jernvägsegarens rätt icke beröres af ofvan anmärkta lagbestämningar om hvad efter lagfartens beviljande skall iakttagas utan att dessa allenast åsyfta att ur synpunkten af statens intresse meddela vissa ordningsföreskrifter till åstadkommande af reda i fastighetsväsendet. Men om de åtgärder, som framkallats af nämnda lagbestämningar, icke i något afseende inverka på den rätt, jernvägsegaren genom ansökan om lagfart velat förskaffa sig och genom lagfartens beviljande jemväl erhållit, kan denne, vid tidpunkten för anteckningarnas införande i Underrättens lagfartsböcker, ej heller anses såsom vare sig kärande, klagande eller sökande och således icke hänföras till dem, som enligt 10 § i Kongl. Förordningen om expeditionslösen hafva ovilkorlig skyldighet att lösa vederbörande expeditioner.

Vid den särskilda domstol, der den verkliga lagfarten egde rum, hade deremot jernvägsegaren varit sökande, men med denna lagfarts beviljande upphörde hans berörda egenskap. Till stöd för rigtigheten af denna åsigt kan åberopas innehållet af här förut införda Kongl. Kungörelse den 19 November 1880 angående tillägg till Kongl. Förordningen om expeditionslösen, hvilken ålägger jernvägsegaren att lösa det transsumt ur lagfartsprotokollet och fastighetsboken, som från särskilda lagfartsdomstolen bör skickas till de underrätter, inom hvilkas domsområde de inlösta jordlotterna äro belägna. Hade nemligen jernvägsegaren fortfarande betraktats såsom lagfartssökande och lagfartsdomstolens åtgärd att skicka nyss nämnda transsumt till underrätterna såsom hörande till lagfartens fortsättning, så skulle något tillägg till förordningen om expeditionslösen ej varit behöfligt. Jernvägsegarens skyldighet att erlägga lösen för transsumtet hade då följt af hvad redan i sist berörda förordning är stadgadt. Och då det nämnda tillägget stannar vid påbjudandet af lösen för transsumtet, kan deraf slutas, att jernvägsegaren icke har skyldighet att lösa någon ytterligare handling i och för den honom beviljade lagfart.

Den af gammalt omfattade åsigten, att allt hvad som inkommer i vare sig dombok eller de flera andra protokoll, som hållas vid våra domstolar, skall utgå derifrån i form af domboks- eller protokolls-utdrag och af kärande, svarande eller sökande lösas, har fått vika för åtskilliga i senare tider nödiga befunna och utfärdade föreskrifter. Sålunda, för att anföra några exempel, när någon del af en underrätts domsområde blifver lagd under en annan Rätt, måste domaren i den förra Rätten låta utskrifva utdrag ur lagfarts- och inteckningsprotokoll och fastighetsböcker af hvad de innehålla rörande de egendomar, som blifvit förlagda under den andra Rätten, och domaren i sist nämnda Rätt är likaledes förbunden att införa dessa utdrag i sina fastighetsböcker utan att egendomarnes egare derför ålägges någon lösen. Förmynderskap flyttas från en Rätt till en annan, utan att förmyndaren eller den omyndige får vidkännas någon lösen*).

På grund af dessa anmärkningar förordnade jag åtal vid vederbörlig Hofrätt emot Domhafvanden.

Under skriftvexlingen i Kongl. Hofrätten förklarade domaren sig villig att återbära den hos Jernvägsbolaget uttagna lösen, på sätt bolaget yrkat; och som annat påstående ej var emot domaren framstäldt, fick åtalet förfalla. Då jag under tiden förnummit, att äfven hos andra domare ovisshet, huru rätteligen bör förfaras i fall, liknande det här ofvan beskrifna, har jag ansett mig böra på detta sätt framlägga de skäl, jag ansett afgörande för den åsigt, att domaren i dylika fall ej har annat eller mera att göra, än att, i öfverensstämmelse med föreskriften i ofvan anförda 4 § 3 mom. i 1880 års Förordning angående lagfart, inteckning och utmätning af jernväg m. m., i lagfartsprotokollet och fastighetsboken göra anteckning om de tillkännagifvanden, som anlända från de särskilda domstolar, som hafva att handlägga frågor om lagfart å jernväg, och att efter det sådan anteckning skett ej vidare upptaga ansökning om lagfart å den mark, som anteckningen afser.

Begär Jernvägsbolag eller någon annan utdrag ur lagfartsprotokoll och fastighetsbok rörande deri gjorda anteckningar af i fråga varande beskaffenhet, då, men icke eljest, har domaren att sådana utdrag expediera och lösen för expeditionerna uppbära.

---

*) Enahanda är förhållandet, när aktiebolags styrelser till Rätten eller domaren ingifva anmälanden om de ledamöter af hvilka styrelsen utgöres, såsom jag i näst föregående uppsats i denna embetsberättelse sökt ådagalägga.

Genom klagan, som blifvit förd öfver en Stadsfogdes förfarande och föranledt skriftvexling men ej åtal, har följande förhållande blifvit mig kunnigt:

Vid anställd utmätning hos en person, som må benämnas *A.*, befans ej annan tillgång att utmäta, än det fordringsanspråk mot en person, *B.*, på grund af ouppfyldt aftal rörande en husbyggnad, A. anhängiggjort hos stadens domstol, der A. vunnit, men mot hvilket utslag vederparten vädjat.

Redan innan detta anspråk sålunda blifvit utmätt, hade A. öfverlåtit det samma för gäldande af någon sin skuld till en tredje person *C.*

Det utmätta fordringsanspråket, som rörde ett belopp af 1,446 kronor 6 öre med deråupplupen ränta, försåldes derefter på stadsauktion och inropades för sju kronor af en person, som må betecknas med bokstafven *D.*

I Kongl. Hofrätten uppträdde D. såsom svarande part med A. till ombud. Kongl. Hofrätten fastställde Rådstufvurättens utslag, och i följd af ett formfel afslogs B:s ansökning att få Konungens pröfning underställa Kongl. Hofrättens domslut, hvilket alltså vann laga kraft.

Nu vände sig A., såsom D:s ombud, till Stadsfogden och begärde verkställighet af Kongl. Hofrättens dom. Denna beviljades, och utmätning af de 1,446 kronor 6 öre verkställdes hos B. Sedan detta skett, uppträdde ej blott A., såsom D:s ombud, utan ock C., genom ett annat ombud, för att hos Stadsfogden få lyfta det utmätta beloppet. B. hade emellertid redan vid utmätningstillfället företett åtskilliga laga kraft vunna utslag å A. och yrkat, att mot dessa fordringar få qvitta den skuld till A., för hvilken de i fråga varande medlen hos honom blifvit i mät tagna; och som C. och D. ej kunde anses ega bättre rätt till A:s fordran hos B. än A. sjelf haft, när för denna fordran utmätning hos B. verkställdes, beviljades qvittningen.

I den klagan, som på sätt här ofvan är uppgifvet, blifvit hos mig förd, var det A., som på D:s vägnar emot utmätningsförrättaren vände sin talan. Då denna talan icke föranledde någon min åtgärd utan endast det förklarande, att det vore klaganden obetaget att sin talan emot vederbörande sjelf anhängiggöra och utföra, har A. derefter tillkännagifvit, att han hade jäf att anföra emot de fordringar, för hvilka B. fått åtnjuta qvittning; och det är att antaga, det A. kommer att, på sådan grund, anställa rättegång emot Stadsfogden och B. Skulle A., mot förmodan, genom slik rättegång något vinna, så är det all sannolikhet för, att C. och D. skola genom rättegång emot A. och sins emellan söka åtkomma vinsten. Det är således utsigt till att domstolarne, till föga

fromma för rättstillståndet, skola få mycket att sysla med i och för denna sak. Denna utsigt skulle hafva varit ännu vissare, derest icke tillfälligtvis B. haft den qvittningsrätt, hvarom nämndt är. Men den ursprunglige fordringsegaren, för hvilkens räkning »rättigheten» hos A. utmättes, hade deraf ringa fördel.

Ett annat rättsfall af liknande beskaffenhet har icke blifvit hos mig anmäldt men ändock kommit till min kunskap. En person anstälde rättegång emot Kongl. Maj:t och Kronan. Rättsanspråket rörde en fordran på 4- till 5000 kronor. Käranden fick sitt anpråk gilladt af underrätten, men saken drogs under Hofrättens pröfning. Emellertid inkom till Stadsfogden för verkställighet ett utslag rörande en fordran hos käranden på ett betydligt belopp. När utmätning för sist nämnda fordran skulle ske, fans hos käranden icke annan tillgång än nämnda fordringsanspråk, och det togs i mät. Det är ännu icke försåldt på utmätningsauktion, men dermed kan sannolikt ej länge dröja; och då äfventyrar den, hos hvilken anspråket är utmätt, att det samma försäljes för en ringa penning, och när slutlig dom i rättegången faller, möjligen till hans fördel, kommer den, som å auktionen inropat anspråket, att taga ej blott det vunna kapitalet med upplupen ränta utan äfven ersättningen för rättegångskostnader, och den ursprunglige fordringsegaren får mindre än intet, då han ej ens återfår hvad han kostat på rättegången i reda penningar, för att ej tala om möda och tidspillan, som rättegångens utförande haft med sig. Det finnes till och med exempel, efter hvad jag erfarit, att såsom tillgång hos en gäldenär i mät tagits rättsanspråk, stödjande sig endast och allenast på en emot annan person af gäldenären utverkad stämning, hvilken icke ens blifvit af domstol till handläggning upptagen.

Utmätning af omförmälda slags tillgångar hos gäldenär stöder sig på 63 § i Utsökningslagen, som lyder sålunda:

Har gäldenär fordran eller annan rättighet, som kan öfverlåtas; den må ock gå i mät, der annan egendom ej finnes att tillgå eller borgenär och gäldenär om fordringens eller rättighetens utmätande åsämjas.

Utsökningsbalken i 1734 års lag omförmälde ej »rättighet» såsom föremål för utmätning. Först i Lagkomiténs förslag till Utsökningsbalk 4 kap. 4 § inflöt följande stadgande:

»Hafver gäldenär fordran eller annan *rättighet, som öfverlåtas kan*, den må ock till gälds betalning utmätas, der andra lösören ej finnas», hvilket stadgande sedermera, såsom här ofvan synes, med obetydlig ändring ingått i vår nu gällande Utsökningslag. I motiven till det föreslagna nya stadgandet, yttrar Lagkomitén: »Af gäldenärens skyldighet

att med all sin egendom svara till sin skuld, synes väl ovilkorligen följa, att honom tillhörande fordringar eller andra rättigheter af den egenskap, att de kunna öfverlåtas, må lika med annan lösegendom utmätas och säljas; men då tvekan härom, i anseende till lagens stillatigande, egt rum, har man funnit uttrycklig föreskrift i denna omständighet böra meddelas. Af den anledning, att sådana fordringar och rättigheter, om de ej äro förfallna, eller genast kunna begagnas, eller till sitt värde bero af eventuela omständigheter, kunna till gäldenärs skada för underpris säljas, och således ej heller utgöra någon säker tillgång för borgenärs förnöjande; är dock stadgadt, att de ej må utmätas, så länge andra lösören finnes att tillgå.»

Efter denna beskrifning öfver beskaffenheten af den nya tillgång vid utmätning, som det föreslagna nya lagstadgandet hade för ändamål att bereda, och hvilken beskrifning i det väsentligaste är återgifven i Nya Lagberedningens motiv, till nyss anförda 63 § i gällande Utsökningslag, kan det verkligen sättas i fråga, huruvida denna tillgång varit förtjent att bland föremålen för utmätning upptagas.

De nämada olägenheterna äro genom här ofvan anförda exempel ur verkligheten med all erforderlig tydlighet bekräftade; och dertill kommer den olägenheten, att detta den exsekutiva magtens ingripande i otid störande inverkar på rättsskipningen, ty, utom det att deraf alstras en mängd onödiga rättegångar, förryckes rättegångarnes utveckling och laggilla fortgång. De tvistande personerna ombytas, må hända redan vid första domstolen, och när saken går vidare, blifva parterna icke alltid de samma i högre som i lägre Rätt, så att det till slut blifver svårt att urskilja, hvilka de rätta parterna äro, och hvem, som har nytta eller skada af sakens utgång.

När så är, torde det förtjena att tagas i öfvervägande, huruvida det på ofvan beskrifna sätt införda nya föremålet för utmätning bör bibehållas eller, med återgående till hvad af ålder varit lag, utgallras ur antalet af utmätningsbara tillgångar. Någon verklig förlust för fordringsegaren skulle näppeligen uppstå derigenom, att han finge vänta till dess den i fråga varande »rättigheten» blifvit så befästad, att den kunde till något värde uppskattas, till dess en tilltänkt eller redan anhängiggjord rättegång, för att få rättigheten fastställd, blifvit till slut bragt. Härmed åsyftas naturligtvis icke någon inskränkning i enskilda personers rätt att öfverlåta sins emellan hvilka lofliga rättigheter som helst, utan endast, att den exsekutiva myndigheten i samhället icke skulle ingripa för att med den goda afsigten att skaffa en fordringsegare rätt emot hans gäldenär utföra en tvångsåtgärd, som utan säker utsigt

att bereda fordringsegaren någon fördel, kunde tillskynda gäldenären en alltid säker, stundom oberäknelig skada.

Men om öfvervägande skäl skulle finnas för bibehållande af i fråga varande lagstadgande, visa dock ofvan anförda exempel nödvändigheten af att söka åstadkomma en tillämpning af lagstadgandet, som bättre än merberörda exempel, tillfredsställer rättskänslan. Att för detta ändamål ändra eller tillägga något i lagbudets lydelse torde icke, åtminstone i första rummet, vara af nöden, enär nämnde lydelse icke tyckes hafva blifvit af lagens tillämpare med tillbörlig noggrannhet iakttagen och begrundad.

Sålunda vill det synas som begreppen *rättighet* och *fordran* icke blifvit rätt uppfattade. Ett anspråk, rigtadt emot en annan, till exempel en uttagen stämning till rättegång, innan den dermed åsyftade rättegången blifvit af vederbörande domstol till behandling upptagen, kan väl ej betraktas såsom en *rättighet*. Det är på sin höjd ett rättsanspråk, som först när det till rigtigheten erkänts af den eller de personer, mot hvilka det är rigtadt, kan få namn af rättighet. Bestrides rättsanspråket af nyss bemälda person eller personer och förthy i stadgad ordning anhängiggöres hos domstol, kan det väl icke derföre få namn af rättighet förr, än domstolen funnit anspråket rättsligen grundadt, och detta domstolens utslag enligt lag kan till verkställighet befordras, om ock detta icke kan ske utan att den vinnande parten ställer borgen för hvad han derigenom får lyfta.

Dessa vilkor böra ock gälla i fråga om *fordran,* som i samma 63 § af Utsökningslagen omtalas. Fordran måste vara erkänd af den eller dem, emot hvilka den är rigtad, såsom förhållandet är med fordran på grund af skriftligt, i laga ordning upprättadt skuldebref, eller ock af domstol fastställd genom utslag, som kan på nyss berörda sätt till verkställighet befordras.

Vidare synes ordet *må* i lagbudet vara förbisedt, i följd hvaraf utmätningsmannen i de anförda exemplen handlat så som hade det varit hans ovilkorliga skyldighet att taga i mät t. ex. den rättighet eller fordran, som grundade sig på en af gäldenären å annan person uttagen stämning. I nämnda ord ligger dock, så vidt jag förstår, tillåtelse för utmätningsmannen att pröfva, huruvida en rättighet eller fordran är sådan att den bör utmätas, det vill säga att den har något värde och att den nytta, utmätningen kan medföra för fordringsegaren ej är allt för ringa i förhållande till den skada, som dermed ögonskenligen tillskyndas gäldenären.

Det kan visserligen sägas, att utmätningen af en omtvistelig rättig-

het eller fordran i och för sig ej kan vara så farlig eller skadlig för gäldenären, men deremot bereda fordringsegaren en förmånsrätt till samma rättighet eller fordran, när den möjligen blifvit ostridig och fått ett bestämdt värde, och att faran och skadan äro förenade uteslutande med försäljningen af rättigheten eller fordran; men dessa båda förrättningar, utmätningen och försäljningen, hafva med hvarandra ett oskiljaktigt sammanhang, som icke kan upphäfvas eller rubbas utan märklig olägenhet för utsökningsväsendet i allmänhet. Lagen derom stadgar nemligen en viss kortare tid, inom hvilken utmätningsmannen skall redovisa för hvarje till honom för verkställighet lemnadt utslag. Hvarje sådant skall ock i utmätningsmannens dagbok, som qvartalsvis afslutas, införas, och, om verkställigheten icke medhinnes eller för laga hinder ej kan ega rum inom det qvartal, hvarunder utslaget inkommit, balanseras från qvartal till qvartal, intill dess redovisning derför egt rum. Redovisningen åter måste ske medelst reda penningar — der utmätningen ej äskats för uttagande af en viss bestämd sak — inom förut nämnda, i lagen bestämda tid, och förty måste det utmätta godsets försäljning ske i så god tid att penningarna hinna inflyta till redovisningsdagen, derest icke gäldenären under tiden med penningar infriar det utmätta godset eller fordringsegaren lemnar anstånd, i hvilka två fall något tal om fara eller skada af utmätningen icke kan uppstå.

Med dessa betraktelser har jag åsyftat att fästa deras uppmärksamhet, som med utsökningsväsendet hafva befattning, på omständigheter, som icke sakna sin vigt och betydelse, och detta i förhoppning, att derest min sålunda uttalade åsigt befinnes välgrundad, redan under första tiden af Utsökningslagens tillämpning en praxis i behandlingen af de ärenden, 63 § i Utsökningslagen omförmäler, må utbilda sig, som bättre tillfredsställer rättskänslan än den, hvarpå några exempel här förut blifvit anförda.

Uti underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t den 28 April 1866, för hvars innehåll närmare redogöres i min embetsberättelse till 1867 års Riksdag, fäste jag Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet på behofvet af en omarbetning utaf instruktionen för Öfverståthållaren äfven i hvad den rörde Underståthållaren, Fogaten och Polismästaren; och under den 1 December 1882 har Kongl. Majt för Öfverståthållare-embetet utfärdat nådig instruktion, som är kungjord i Svensk Författningssamling för år 1882 under N:o 57.

Det sist förflutna årets embetsresa omfattade Nerike, en del af Vestmanland, Vermland, Dalsland, Bohuslän samt delar af Vestergötland. Läns- och Stiftsstyrelserna, stadsdomstolarna och domarena på landet och deras arkiv besöktes äfvensom fängelserna.

Hvad derunder befans anmärkningsvärdt var ej af synnerlig betydenhet och föranledde icke vidare åtgärder, än en eller annan muntlig eller skriftlig erinran. En hugnelig företeelse var, att de allraflesta arkivens handlingar numera befunnos inbundna, eller ock pågick arbetet dermed.

Det under resan hållna diarium kommer att jemte Justitieombudsmans-expeditionens diarier och registratur till Riksdagens Lag-Utskott öfverlemnas.

Vid 1882 års början voro af förut inkomna klagomål fortfarande under handläggning i Justitieombudsmans-expeditionen	4
År 1882 inkommo klagomål till ett antal af	81
Summa klagomål under handläggning år 1882	85.
Af dessa hafva	
Utan åtgärd lemnats	36
Efter vederbörandes hörande fått förfalla	37
Till Justitiekanslern hänvisats	2
Till åtal	7
Vid 1882 års slut, såsom fortfarande under handläggning, balanserats	3
Summa	85.
Dessutom har till följd af anmärkning vid fångförteckningarnes granskning, förordnats	1
åtal, så att, tillsammans med ofvan stående	7
Hela summan af åtal blifver	8.

I föregående embetsberättelse har meddelats utdrag ur den Minnesbok, som, med anledning af Kongl. Stadgan den 21 April 1876 hos Högsta Domstolen föres.

Vid efterseende i nämnda Minnesbok, har det märkliga förhållandet yppat sig, att under år 1882 något mål, för hvars afgörande sammanträde af Domstolens båda afdelningar skolat, enligt nämnda Stadgas före-

skrift, ega rum, icke synes hafva förekommit, ej heller något præjudikat, som af Domstolens ena eller andra Afdelning ansetts förtjent att i denna bok intagas.

Från Herr Statsrådet och Chefen för Kongl. Justitiedepartementet har, uppå derom framställd fråga, det svar erhållits, att någon förklaring öfver lagen, i den ordning 19 § Regeringsformen utstakar, icke blifvit meddelad under den tid, som efter början af sistlidna års Riksdag förflutit.

Till fullgörande af den i § 14 af instruktionen för Justitieombudsmannen lemnade föreskrift om afgifvande af redogörelse för behandlingen af Riksdagens hos Kongl. Maj:t anmälda beslut och i underdånighet gjorda hemställningar, har jag från Kongl. Statsdepartementen förskaffat mig uppgifter:

dels om de af Riksdagen år 1882 aflåtna underdåniga skrifvelser, samt om de åtgärder, som i anledning af dem blifvit vidtagna; varande, i enlighet med dessa uppgifter, en förteckning jemväl upprättad öfver de genom nyssnämnda skrifvelse anhängiggjorda ärenden, som icke hos Kongl. Maj:t förevarit till slutligt afgörande;

dels ock rörande sådana genom de senaste Riksdagarnes till Kongl. Maj:t aflåtna underdåniga skrifvelser anhängiggjorda ärenden, hvilka i min till nästlidna års Riksdag afgifna embetsberättelse upptogos såsom i sin helhet eller till någon del oafgjorda; varande angående dessa ärenden uppgifter meddelade om de åtgärder, som med dem blifvit vidtagna under tiden efter afgifvande af min senaste embetsberättelse.

Omförmälda uppgifter, tillika med en tabell öfver de underdåniga skrifvelser, nästlidna års Riksdag till Kongl. Maj:t aflät, finnas intagna i bilagan till denna berättelse.

Stockholm i Januari 1883.

N. A. FRÖMAN.

D. G. Restadius.

BILAGA

till

RIKSDAGENS JUSTITIE-OMBUDSMANS EMBETS-BERÄTTELSE

till 1883 års Riksdag.

I.

Uppgifter från de särskilda Kongl. Stats-Departementen på de af Riksdagen år 1882 aflåtna underdåniga skrifvelser jemte anteckningar om de åtgärder, som i anledning deraf blifvit vidtagna.)*

1:o. Kongl. Justitie-departementet.

1:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 24 Februari 1882, rörande af Kongl. Maj:t i nåder föreslagna och af Riksdagen antagna ändringar i Rikets Grundlagar. (1.)

1882 den 16 Maj emottagen å Rikssalen; hvarefter ändringarne blifvit i vederbörlig ordning genom författningssamlingen promulgerade.

2:o af den 24 Februari, angående af Riksdagen beslutade ändringar i Rikets Grundlagar. (2.)

1882 den 16 Maj meddelades nådigt svar å Rikssalen.

3:o af den 4 Mars, angående verkställd omröstning öfver Högsta Domstolens ledamöter. (3.)

1882 den 17 Mars i Statsrådet anmäld; och lagd till handlingarne.

4:o af den 4 Mars, angående val af Justitie-Ombudsman och hans suppleant. (5.)

1882 den 17 Mars i Statsrådet anmäld; och lagd till handlingarne.

5:o af den 1 Mars, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till förordning angående upphörande af skyldighet för den, som emot Hofrätts dom vill Konungen söka, att i visst fall träda i fängelse till sakens slut. (9.)

1882 den 17 Mars förordning utfärdad.

6:o af den 1 Mars, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till förordning angående tillämpning å frälsemän af förordningen den 8 November 1872, om ändring i lagens stadganden angående giftomannarätt. (10.)

1882 den 17 Mars förordning utfärdad.

7:o af den 29 Mars, med förslag till förordning angående tillägg till och ändring i 23 kap. Strafflagen den 16 Februari 1864. (24.)

---

*) De vid slutet af hvarje rubrik utsatta siffertal visa skrifvelsens nummer i tionde samlingen af bihanget till Riksdagens protokoll.

Efter Högsta Domstolens hörande har Kongl. Maj:t låtit under den 6 sistlidne Oktober utfärda förordning i ämnet.

8:o af den 29 Mars, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till förordning angående böter för svarandeparts uteblifvande från underrätt. (25.)

Sedan Högsta Domstolens yttrande öfver förslaget blifvit inhemtadt, blef förordning i ämnet under den 6 sistlidne Oktober utfärdad.

9:o af den 29 Mars, om förändrad lydelse af 30 § Konkurslagen. (26.)

Sedan Högsta Domstolens yttrande öfver förslaget blifvit inhemtadt, blef förordning i ämnet utfärdad den 6 sistlidne Oktober.

10:o af den 15 April, angående ändring i § 4 i lagen för Rikets Ständers Bank. (30.)

Efter det Högsta Domstolen afgifvit infordradt utlåtande i frågan, blef förordning i ämnet den 8 sistlidne September utfärdad.

11:o af den 26 April, om lagbestämmelser angående de rättsförhållanden, som uppstå genom samegendom i stadsfastighet samt beträffande delning af sådan fastighet. (31.)

Ärendet beroende på Kongl. Maj:ts nådiga pröfning.

12:o af den 26 April, angående förändrad lydelse af 23 § i förordningen angående inteckning i fast egendom den 16 Juni 1875. (32.)

Kongl. Maj:t har, sedan Högsta Domstolen blifvit hörd, låtit i enlighet med Riksdagens förslag, den 6 sistlidne Oktober utfärda författning i ämnet.

13:o af den 17 Maj, med förslag till förordning angående förändrad lydelse af 3, 10 och 21 §§ i lagen angående eganderätt till skrift den 10 Augusti 1877. (38.)

Högsta Domstolen har öfver förslaget inkommit med infordradt underdånigt utlåtande.

14:o af den 17 Maj, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till förordning angående förlagsinteckning och i sammanhang dermed erforderliga författningar. (39.)

1882 den 3 November i Statsrådet anmäld och lagd till handlingarne.

15:o af den 17 Maj, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag rörande Lapparne i de förenade konungarikena Sverige—Norge. (41.)

Ärendet ännu icke för Kongl. Maj:t anmäldt.

16:o af den 19 Maj, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Andra Hufvudtitel. (56.)

1882 den 2 Juni i Statsrådet anmäld; och föreskrifter i ämnet vederbörande meddelade.

Ex officio

Carl Boheman.

2:o. Kongl. Utrikes-departementet.

17:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 22 Mars 1882, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående med Frankrike afslutade nya handels- och sjöfartstraktater. (21.)

1882 den 28 April i underdånighet föredragen och befordrad till verkställighet.

18:o af den 19 Maj, angående reglering af utgifterna under Riksstatens Tredje Hufvudtitel. (57.)

1882 den 27 Juni i underdånighet föredragen och befordrad till verkställighet.

Stockholm den 30 December 1882.

Alfr. Lagerheim.
Kabinettssekreterare.

3:o. Kongl. Landtförsvars-departementet.

19:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 19 Maj 1882, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Fjerde Hufvudtitel. (58.)

I underdånighet föredragen den 26 Maj och skrifvelsens innehåll vederbörande till kännedom och efterrättelse meddeladt.

20:o af den 20 Maj, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Nionde Hufvudtitel. (63.)

I underdånighet anmäld genom Finansdepartementet den 2 Juni och transsumt af skrifvelsen, i hvad den tillhörde Landtförsvarsdepartementets handläggning, detta departement meddeladt.

Föredrogs genom Landtförsvarsdepartementet den 12 Juni och meddelades vederbörande underrättelse om hvad Riksdagen beslutit, hvarjemte utfärdades dels resolution å en af Riksdagen beviljad pension och dels cirkulär till Länsstyrelserna angående det för år 1883 anvisade anslag till gratifikationer åt de från 1808 och 1809 års krig qvarlefvande landtvärnsmän, som sig derom anmäla.

Stockholm den 30 December 1882.

J. E. Elliot.

4:o. Kongl. Sjöförsvars-departementet.

21:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 19 Maj 1882, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Femte Hufvudtitel. (59.)

Den 2 Juni 1882 i underdånighet föredragen och innehållet af den underdåniga skrifvelsen delgifvet vederbörande till kännedom och efterrättelse, äfvensom föreskrifter meddelade om verkställighet af i ämnet fattade beslut.

22:o af den 20 Maj, med framställningar i anledning af Riksdagens år 1881 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af Statsverkets samt andra af allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1879. (75.)

Från Finansdepartementet öfverlemnadt transsumt af denna skrifvelse i hvad den rörer revisorernas anmärkning derom dels att upplysning icke funnes meddelad i räkenskapen för flottans station i Stockholm huruvida, der upphandlingar af förnödenheter för stationens behof egt rum på annat sätt än medelst auktion, anbud infordrats från flere leverantörer, dels ock att hänvisning icke heller vore lemnad i räkenskapen, hvarest, der kontrakt om leveranser blifvit upprättade, kontrakten skulle i räkenskapen uppsökas. Sedan Marinförvaltningen på grund af nådig befallning inkommit med yttrande i anledning af berörda framställning, har Kongl. Maj:t vid ärendets föredragning den 13 Oktober 1882 anbefalt Marinförvaltningen att meddela erforderliga föreskrifter i ämnet.

23:o af den 20 Maj, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Nionde Hufvudtitel. (63.)

Den 2 Juni 1882 genom Finansdepartementet i underdånighet anmäld inför Kongl. Maj:t och transsumt af skrifvelsen tillika med protokollsutdrag öfverlemnadt till Sjöförsvarsdepartementet, hvarifrån den 12 i samma månad nådiga föreskrifter vederbörande till efterrättelse meddelades.

24:o af den 21 Maj, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Sjunde Hufvudtitel. (61.)

Från Finansdepartementet till Sjöförsvarsdepartementet öfverlemnadt transsumt af denna skrifvelse i hvad den rörer anskaffande af ett isbrytareångfartyg för uppehållande af kommunikation vintertiden mellan Öland och fastlandet; och har Marinförvaltningen under den 2 Juni 1882 erhållit nådig befallning att inkomma med ritning och kostnadsförslag å sådant fartyg.

Stockholm den 30 December 1882.

R. E. Eckerström.

5:o. Kongl. Civil-departementet.

25:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 1 Mars 1882, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till förändrad lydelse af §§ 59 och 64 i förordningen om kommunalstyrelse på landet. (8.)

Anmäldes den 17 Mars, och beslöts utfärdande af kungörelse om ändring i §§ 59 och 64 af förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 Mars 1862.

26:o af den 4 Mars, angående det föreskrifna särskilda sammandraget af enskilda, med statsbidrag understödda jernvägsaktiebolags räkenskaper. (12.)

Anmäldes den 24 Mars, då Kongl. Maj:t beslöt att de ombud, som framdeles komme att

förordnas att å Statens vägnar deltaga i granskningen af enskilda jernvägsaktiebolags räkenskaper och förvaltning, skulle i sammanhang med förordnandet förständigas att låta upprätta det föreskrifna sammandraget af bolagens räkenskaper i öfverensstämmelse med ett uppgjordt och af Kongl. Maj:t godkändt formulär till i fråga varande sammandrag, äfvensom att enahanda föreskrift skulle genom cirkulär till Kongl. Maj:ts vederbörande Befallningshafvande meddelas åt de ombud, hvilka redan blifvit förordnade att verkställa granskning af 1881 års räkenskaper.

27:o af den 4 Mars, angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar. (13.)

Anmäld den 17 Mars och meddelad Styrelsen för Allmänna Väg- och Vattenbyggnader.

28:o af den 29 Mars, angående beviljade statsbidrag till vägars anläggning och förbättring, hamn- och brobyggnader samt vattenkommunikationer, äfvensom sjösänkningar och andra vattenaftappningsföretag. (22.)

Denna skrifvelse anmäldes den 21 April, hvarvid Kongl. Maj:t, med godkännande af det af Riksdagen gjorda tillägget i mom. 3 af de i afseende å förevarande statsbidrag utaf 1881 års Riksdag beslutade vilkor och föreskrifter, förordnade att underrättelse om Riksdagens beslut skulle till efterrättelse meddelas Statskontoret och Styrelsen för Allmänna Väg- och Vattenbyggnader, med befallning för bemälda Styrelse att, vid afgifvande af yttrande och förslag rörande anvisande af statsbidrag för arbeten af beskaffenhet, att deras utförande af Styrelsen kontrollerades, taga i öfvervägande, huruvida särskilda vilkor och kontroller utöfver de i Riksdagens skrifvelse af den 27 April 1881 och den nu anmälda skrifvelsen angifna och af Kongl. Maj:t godkända vilkor syntes böra för hvarje särskildt företag föreskrifvas.

29:o af den 15 April, angående J. Bergströms, W. Carlbergs, med fleres frikallande från viss borgens ansvarighet för återbetalning af två åt Wessman-Barkens jernvägsaktiebolag beviljade statslån. (27.)

Anmäldes den 28 April och blef innehållet af denna Riksdagens skrifvelse delgifvet Fullmäktige i Riksgäldskontoret äfvensom Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Kopparbergs län för vederbörandes förständigande.

30:o af den 17 Maj, med förslag att laga skifte, hvarå fastställelse meddelats, må kunna under vissa förutsättningar genom nytt skifte rubbas. (40.)

Sedan Landtmäteri-styrelsen enligt nådig befallning afgifvit författningsförslag i ämnet, anmäldes ärendet den 13 Oktober, och beslöt Kongl. Maj:t att Högsta Domstolens utlåtande skulle infordras.

Detta utlåtande har ännu ej inkommit.

31:o af den 20 Maj, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående öfverlåtande till Stockholms stad af vissa dels Kronan, dels Riksgäldskontoret tillhöriga tomtdelar utmed Riddarholmskanalen, mot vederlag till Kronan af annan för sammanbindningsbanan genom Stockholm använd, staden tillhörig mark. (46.)

Anmäldes den 2 Juni, och blef innehållet af denna skrifvelse vederbörande meddeladt.

32:o af den 20 Maj, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående upplåtelse till Vesterås stad utaf delar af kronolägenheterna Stallhagen och Munkängen. (47.); och

33:o af den 20 Maj, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående afsöndring af jord från kungsgården Noret i Kopparbergs län till begrafningsplats för Christine församling i Falun. (48.)

Anmäldes den 2 Juni, och har hvad Kongl. Maj:t med Riksdagen i förestående två ärenden beslutit delgifvits Kammarkollegium till kännedom och underdånig efterrättelse.

34:o af den 20 Maj, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen om beviljande af ökadt statsbidrag till statens jernvägstrafiks pensionsinrättning. (65.)

Anmäldes den 2 Juni, och erhöll Direktionen för statens jernvägstrafiks pensionsinrättning befallning att med iakttagande af hvad Riksdagens skrifvelse innehölle beträffande § 7 och dermed sammanhang egande föreskrifter af nu gällande reglemente för pensionsinrättningen, afgifva förslag till de ändringar af samma reglemente, som kunde finnas erforderliga.

Sedan sådant förslag inkommit, utfärdades den 3 sistlidne November nytt pensionsreglemente.

35:o af den 20 Maj, angående gratifikationer till ingeniörer och öfrige vid statens jernvägsbyggnader anstälde tjenstemän, som till följd af inskränkning i dessa byggnader blifvit eller blifva uppsagde från sina befattningar. (69.)

Anmäldes den 16 Juni, då Kongl. Maj:t meddelade förordnande om fördelning af det till omförmälda ändamål anslagna belopp tjugutusen kronor.

36:o af den 20 Maj, angående beviljadt anslag för norra stambanans fortsättning till Sollefteå äfvensom angående föreslagen anläggning af en bibana från Hjerpens station å tvärbanan till Bonäsets lastageplats. (70.)

Anmäldes den 26 Maj, och blef innehållet af denna Riksdagens skrifvelse meddeladt Styrelsen öfver statens jernvägsbyggnader.

37:o af den 20 Maj, angående beviljadt anslag för iståndsättande af vågbrytaren och den yttre hamnarmen vid Visby hamn. (71.)

Sedan Styrelsen för Allmänna Väg- och Vattenbyggnader afgifvit infordradt underdånigt utlåtande i ämnet, anmäldes detta ärende den 16 Juni, då Kongl. Maj:t, jemte gillande af den utaf bemälda Styrelse uppgjorda plan för iståndsättande af vågbrytaren och den yttre hamnarmen vid Visby, för utförande af detta arbete anvisade det utaf Riksdagen derför beviljade anslag; hvarförutom vissa vilkor för statsbidragets åtnjutande i nåder stadgades.

38:o af den 20 Maj, angående vissa för år 1883 beviljade anslags- och lånebelopp. (73.)

Anmäldes den 23 Juni, då innehållet af denna Riksdagens skrifvelse blef meddeladt Styrelsen öfver statens jernvägsbyggnader och Styrelsen för statens jernvägstrafik.

39:o af den 20 Maj, angående anvisande af det till fullbordande af Halmstad-Jönköpings jernvägsaktiebolags jernväg mellan Halmstad och Nässjö beviljade anslagsbelopp. (74.)

Anmäldes den 26 Maj, och blef innehållet af denna skrifvelse meddeladt Statskontoret till kännedom samt Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Hallands län till vederbörandes förständigande.

40:o af den 21 Maj, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Sjette Hufvudtitel. (60.)

Anmäldes den 2 Juni, hvarvid Kongl. Maj:t godkände de beslut, som blifvit utöfver eller med afvikelse från hvad Kongl. Maj:t föreslagit, af Riksdagen fattade; hvarjemte Kongl. Maj:t, med förklarande att i fråga om tillgodonjutande af de utaf Riksdagen beviljade tillfälliga löneförbättringar skulle lända till efterrättelse hvad derom vore eller blefve föreskrifvet, i nåder förordnade, att innehållet af Riksdagens skrifvelse skulle meddelas Statskontoret till kännedom och efterrättelse äfvensom öfriga vederbörande förvaltande verk, styrelser och chefer i de delar, som dem särskildt anginge, med bemyndigande att hos Statskontoret lyfta beviljade extra anslag.

I anledning af särskilda punkter i Riksdagens skrifvelse blefvo särskilda nådiga beslut meddelade.

41:o af den 21 Maj, i anledning af Riksdagens år 1881 församlade Revisorers berättelse, angående verkställd granskning af statsverkets samt andra af allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1879. (75.)

Anmäldes genom Finansdepartementet den 2 Juni samt öfverlemnades till handläggning af Civildepartementet i hvad anginge Riksdagens framställning rörande Ultuna och Alnarps landtbruksinstitut.

Föredrogs genom Civildepartementet den 20 Oktober, hvarvid hvad beträffade Riksdagens framställning i fråga om bokföringssättet vid nämda landtbruksinstitut komitén för afgifvande af förslag till den lämpligaste organisationen af rikets landtbruksinstitut erhöll nådig befallning att, i sammanhang med fullgörande af komiténs uppdrag, jemväl yttra sig rörande Riksdagens omförmälda framställning, hvarförutom Styrelsen för Alnarps landtbruksinstitut förständigades att för framtiden iakttaga att, då utgifter bestridas förmedelst vexlar, ej blott dessa utan jemväl räkningarne å de med vexlarne guldna varor blefve räkenskaperna bilagda.

Stockholm den 30 December 1882.

E. von Krusenstjerna.

6:o. Kongl. Finans-departementet.

42:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 1 Mars 1882, angående åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning af ungskog inom Vesterbottens län m. m. (11.)

Den 23 sistlidne Juni har Kongl. Maj:t låtit utfärda nådiga förordningar angående dels tillägg till § 5 i förordningen den 29 September 1874 angående åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning å ungskog inom Norrbottens län, dels ock åtgärder till förekommande af dylik afverkning å ungskog inom Vesterbottens län, hvarjemte Kongl. Maj:t samma dag meddelat Skogsstyrelsen och General-tullstyrelsen de särskilda föreskrifter, som ansetts erforderliga för tillämpningen af berörda förordningar.

43:o af den 18 Mars, angående val af fullmäktige i Riksbanken. (15.)

44:o af samma dag, angående val af fullmäktige i Riksgäldskontoret. (16.)

Dessa två skrifvelser äro den 31 Mars inför Kongl. Maj:t i underdånighet anmälda och, såsom icke påkallande någon åtgärd, lagda till handlingarne.

45:o af den 15 April, angående de i Regeringsformen föreskrifna kreditivsummor. (28.)

Riksdagens i förestående skrifvelse anmälda beslut har den 5 Maj meddelats Statskontoret till kännedom.

46:o af den 10 Maj, angående tullbevillningen. (36.)

Den 12 Maj har Kongl. Maj:t, med gillande och fastställande af det vid Riksdagens förevarande skrifvelse fogade förslag till tulltaxa, låtit i enlighet dermed utfärda tulltaxa att lända till efterrättelse från och med den 16 i samma månad.

47:o af den 8 Maj, angående stämpelpappersafgiften. (35.)

Kongl. Maj:t har den 23 Juni låtit utfärda nådig kungörelse angående stämpelpappersafgiften samt hvad vid kontrollen och uppbörden deraf bör iakttagas.

48:o af den 18 Maj med förslag till förordning angående tillverkning af bränvin. (42.)

Den 2 Juni har Kongl. Maj:t låtit utfärda nådig kungörelse angående vilkoren för tillverkning af bränvin samt den 3 November ordningsstadga för bränvinsbrännerierna i riket.

49:o af samma dag, angående hvitbetssockertillverkningsafgift. (43.)

Kongl. Maj:t har den 16 Juni låtit utfärda dels nådig förordning om beskattning af hvitbetssockertillverkningen i riket, dels ock nådig kungörelse angående ändring af vissa §§ i ordningsstadgan för hvitbetssockerfabrikerna i riket.

50:o af samma dag, angående dels förhöjning i befordringsafgiften för lokalbref och dels förändringar i assuransafgiften för försändelser med angifvet värde, hvilka befordras inom riket. (44.)

Den 26 Maj hafva nådiga kungörelser utfärdats angående dels upphörande af brefbärareafgiften och förhöjning i portot för lokalbref, dels ock angående ändring i gällande bestämmelser om postverkets ansvarighet för försändelser, som till postbefordran aflemnats, assuransafgiftens belopp m. m.

51:o af samma dag, angående allmänna bevillningen. (66.)

Enligt Riksdagens i berörda skrifvelse gjorda anhållan har Kongl. Maj:t den 26 Maj låtit utfärda nådig kungörelse angående den vid 1882 års Riksdag åtagna allmänna bevillning, hvarjemte Riksdagens beslut angående bevillning för utländske eller andra här i riket icke mantalsskrifne handlande och handelsexpediter meddelats Utrikes-departementet.

52:o af den 20 Maj, angående upprättadt nytt reglemente för Riksgäldskontoret. (72.)

Den 26 Maj i underdånighet anmäld inför Kongl. Maj:t och, såsom icke påkallande åtgärd, lagd till handlingarne.

53:o af samma dag, angående vissa för år 1883 beviljade anslags- och lånebelopp. (73.)

Förestående skrifvelse har den 26 Maj meddelats Statskontoret till kännedom och underdånig efterrättelse.

54:o af den 19 Maj, angående reglering af utgifterna under Riksstatens Första Hufvudtitel. (55.)

Innehållet af denna skrifvelse har den 26 Maj meddelats Riksmarskalksembetet och Statskontoret till kännedom och efterrättelse.

55:o af den 20 Maj, angående försäljning af åtskilliga kronans egendomar. (45.)

Den 2 Juni i underdånighet anmäld inför Kongl. Maj:t och, såsom icke påkallande åtgärd, lagd till handlingarne.

56:o af samma dag, angående jordafsöndring från hemmanet Lilla Pölsatorp N:o 3 samt indragna boställena N:o 2 Bro och N:o 2 Appuna Orregården. (49.)

57:o af samma dag, angående öfverlåtelse på Ingelstads och Jerrestads häradstings- och fånghusbyggnadsskyldige invånare af eganderätten till kronogatehuset N:o 16 Hammenhög. (50.)

58:o af samma dag, angående jordafsöndring från indragna bostället Lilla Flittered. (51.)

Hvad Kongl. Maj:t och Riksdagen i förestående tre ärenden beslutat, har den 2 Juni meddelats Kammarkollegium till kännedom och efterrättelse samt för vederbörandes förständigande.

59:o af samma dag, angående efterskänkande af kronans rätt till dana-arf efter kusken Jan Erik Eriksson. (53.)

60:o af samma dag, angående efterskänkande af kronans rätt till en del af dana-arfvet efter Grosshandlanden F. V. von Stjernemans hustru Mary M. Stjerneman, född Hamilton. (54.)

Kongl. Maj:ts och Riksdagens beslut i ofvanstående två ärenden har den 2 Juni meddelats vederbörande till kännedom och efterrättelse.

61:o af den 21 Maj, angående reglering af utgifterna under Riksstatens Sjunde Hufvudtitel. (61.)

Vid föredragning den 2 Juni af förestående skrifvelse har Kongl. Maj:t förordnat, att skrifvelsen skulle delgifvas Statskontoret till kännedom och efterrättelse, äfvensom att innehållet af samma skrifvelse i de delar, som rörde andra embetsverk och myndigheter, skulle dessa meddelas.

62:o af den 20 Maj, angående reglering af utgifterna under Riksstatens Nionde Hufvudtitel. (63.)

Kongl. Maj:t har vid underdånig anmälan den 2 Juni af ifrågavarande skrifvelse förordnat, att densamma skulle i de delar, som tillhörde handläggning af annat departement än Finansdepartementet, för sådant ändamål till vederbörande departement öfverlemnas samt

att innehållet af skrifvelsen i öfrigt skulle till kännedom och efterrättelse meddelas Statskontoret, hvarjemte Kongl. Maj:t förklarat, att Riksdagens i berörda skrifvelse anmälda beslut, att Kammarskrifvaren å Kammarkollegii gamla stat Lars Magnus Victor Örnberg finge å allmänna indragningsstaten öfverflyttas med rätt att derifrån under vissa vilkor uppbära ett belopp af 1,000 kronor årligen, äfvensom att Jägmästaren i Östersunds revir Georg Edvard Brandberg förklarats berättigad att, utan hinder deraf att han icke uppnått för pensions erhållande stadgad lefnads- och tjenstealder, från och med månaden näst efter den, under hvilken afsked från jägmästarebefattningen honom beviljades, under sin återstående lifstid från allmänna indragningsstaten uppbära en mot hans nuvarande lön svarande pension af 2,250 kronor årligen, skulle vederbörande delgifvas med förklarande, beträffande det för Örnberg å allmänna indragningsstaten uppförda belopp, att detsamma borde till honom utgå från och med månaden näst efter den, under hvilken afsked från kammarskrifvarebefattningen honom beviljades.

63:o af den 21 Maj, angående förvaltningen af kronans jordbruksdomäner. (64.)

Den 10 November har Kongl. Maj:t utfärdat provisorisk instruktion för domänstyrelsen äfvensom fastställt aflöningsstat för embetsverket, samt låtit utfärda särskilda nådiga kungörelser angående dels vilkoren för åtnjutande af de sålunda fastställda löneförmånerna, dels förändrade grunder för förvaltningen af kronans jordbruksdomäner, dels ock sättet för fullföljd af talan mot Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes beslut i frågor, som röra förvaltningen af kronans jordbruksdomäner. Samma dag har Kongl. Maj:t jemväl meddelat föreskrifter angående den lokala domänförvaltningen.

64:o af den 20 Maj, angående verkställd granskning af Statsverkets med flere fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1879. (75.)

Vid föredragning den 2 Juni af förevarande skrifvelse har Kongl. Maj:t förordnat, att transsumt af densamma skulle expedieras till Sjöförsvarsdepartementet i hvad skrifvelsen angick framställning rörande Marinförvaltningen samt till Civildepartementet i hvad den rörde framställningarne i afseende på Ultuna och Alnarps landtbruksinstitut.

Efter inhemtande af Kammarrättens underdåniga utlåtande öfver Riksdagens anhållan om afförande af två fordringsposter från nämnda embetsverks aktorats räkning, har Kongl. Maj:t den 10 November förordnat, att berörda fordringsposter skola afföras från Kammarrättens aktoratsräkning och de öfriga allmänna räkenskaper, i hvilka de äro upptagna.

Beträffande Riksdagens framställning om skyldighet för Öfverintendents-embetet att vid sina räkenskaper bilägga vederbörliga handlingar, utvisande de anbud å arbetens utförande, hvilka genom embetets försorg infordrats, äfvensom om meddelande af föreskrifter, hvarigenom för framtiden vid byggnadsföretag för statens räkning tillräckligt verksam kontroll kunde öfver arbetet utöfvas, har Kongl. Maj:t, efter det Öfverintendents-embetet afgifvit infordradt underdånigt utlåtande, den 25 Juli meddelat Öfverintendents-embetet vissa föreskrifter i ämnet.

65:o af den 21 Maj, angående deltagande för åtskilliga kronoegendomar inom Örebro län uti Hjelmarens och Qvismarens sjösänkningsföretag. (76.)

Kongl. Maj:t har den 2 Juni anbefalt Kammarkollegium att till Kongl. Maj:t inkomma med det yttrande och förslag i förevarande ämne, hvartill kollegium, efter att hafva hört vederbörande, funne omständigheterna föranleda.

66:o af samma dag, angående beräkningen af Statsverkets inkomster. (77.)

Innehållet af denna skrifvelse har den 2 Juni meddelats Statskontoret.

67:o af den 20 Maj, angående de Kongl. teatrarne. (79.)

Vid föredragning häraf den 2 Juni har Kongl. Maj:t befalt, att skrifvelsen skulle Statskontoret och Direktionen öfver de Kongl. teatrarne till kännedom och efterrättelse meddelas; hvarjemte Kongl. Maj:t förordnat, att de Kongl. teatrarnes verksamhet skall under det med den 1 nästlidne Juli inträdda spelåret fortgå efter hufvudsakligen enahanda plan som hittills, i hvilket afseende erforderliga föreskrifter jemväl blifvit vederbörande meddelade.

68:o af den 17 Maj, angående ändring i instruktionen för Riksdagens revisorer i Riksbankens afdelningskontor i orterna. (37.)

Med bifall till Riksdagens derom gjorda anhållan har Kongl. Maj:t den 2 Juni låtit om den af Riksdagen beslutade förändring i omförmälda instruktion utfärda nådig kungörelse.

69:o af den 21 Maj med ny riksstat. (78.)

Ifrågavarande riksstat har den 2 Juni meddelats Statskontoret till kännedom och efterrättelse.

70:o af den 19 Maj med reglemente för Riksbankens styrelse och förvaltning. (67.)

I enlighet med Riksdagens anhållan har Kongl. Maj:t den 8 September låtit utfärda nådig kungörelse i ämnet.

Stockholm den 30 December 1882.

Wilh. Lilliestråle.

7:o. Kongl. Ecklesiastik-departementet.

71:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 29 Mars 1882, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående meddelande af bestämmelser om vården och förvaltningen af Stockholms stads allmänna begrafningsplatser. (23.)

72:o af den 15 April, angående beviljadt lån för fullbordande af tornbyggnaden å Linköpings domkyrka. (29.)

Den 5 Maj har Kongl. Maj:t meddelat Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Östergötlands län och Biskopen i Linköpings stift, i deras egenskap af domkyrkans föreståndare, innehållet af Riksdagens berörda skrifvelse.

73:o af den 26 April, om upphörande af de s. k. resekallspenningarne. (33.)

Kongl. Maj:t har den 5 Maj anbefalt Kammarkollegium att, sedan vederbörande blifvit

hörda, i denna fråga afgifva underdånigt utlåtande, hvilket icke ännu till Kongl. Maj:t inkommit.

74:o af den 4 Maj, angående Kongl. Maj:ts förslag om anvisande af medel för bekostande af två geologers resa till Spetsbergen. (34.)

Den 5 Maj har Kongl. Maj:t i anledning häraf meddelat vederbörande föreskrifter.

75:o af den 21 Maj, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Åttonde Hufvudtitel. (62.)

Kongl. Maj:t har den 12 Juni meddelat vederbörande Riksdagens beslut med deraf föranledda föreskrifter.

76:o af den 20 Maj, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse under eganderätt till Vexiö stad af kyrkoherdebostället Vexiö Domprostegården. (52.)

Den 2 Juni har Kongl. Maj:t anbefalt Kammarkollegium att, efter vederbörandes hörande med anledning af hvad Riksdagen i berörda underdåniga skrifvelse yttrat i fråga om upplåtelse till Vexiö stad af eganderätten till $^1/_2$ mantal krono Vexiö Domprostegården N:o 1, inkomma med underdånigt yttrande och förslag rörande de vilkor, hvarpå sådan upplåtelse må kunna ega rum.

Stockholm den 30 December 1882.

Ex officio
J. Schröderheim.

Förteckning öfver de i förestående uppgifter intagna, genom Riksdagens år 1882 aflåtna underdåniga skrifvelser anhängiggjorda ärenden, hvilka vid utgången af år 1882 i sin helhet eller till någon del icke hos Kongl. Maj:t förevarit till slutligt afgörande.

Kongl. Justitie-departementet.

11:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 26 April 1882 om lagbestämmelser angående de rättsförhållanden, som uppstå genom samegendom i stadsfastighet samt beträffande delning af sådan fastighet. (31.)

13:o af den 17 Maj, med förslag till förordning angående förändrad lydelse af 3, 10 och 21 §§ i lagen angående eganderätt till skrift den 10 Augusti 1877. (38.)

15:o af den 17 Maj, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag rörande lapparne i de förenade konungarikena Sverige och Norge. (41.)

Kongl. Civil-departementet.

30:o af samma dag, med förslag att laga skifte, hvarå fastställelse meddelats, må kunna under vissa förutsättningar genom nytt skifte rubbas. (40.)

41:o af den 21 Maj, i anledning af Riksdagens år 1881 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets samt andra allmänna fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1879. (75.)

Kongl. Finans-departementet.

65:o af den 21 Maj, angående deltagande för åtskilliga kronoegendomar inom Örebro län uti Hjelmarens och Qvismarens sjösänkningsföretag. (76.)

67:o af den 20 Maj, angående de Kongl. teatrarne. (79.)

Kongl. Ecklesiastik-departementet.

71:o af den 29 Mars, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående meddelande af bestämmelser om vården och förvaltningen af Stockholms stads allmänna begrafningsplatser. (23.)

73:o af den 26 April, om upphörande af de s. k. resekallspenningarna. (33.)

76:o af den 20 Maj, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse under eganderätt till Vexiö stad af kyrkoherdebostället Vexiö domprostegården. (52.)

II.

Förteckning på sådana genom de senaste Riksdagarnes till Kongl. Maj:t aflåtna underdåniga skrifvelser anhängiggjorda ärenden, hvilka i Justitie-ombudsmannens till nästlidna års Riksdag afgifna embetsberättelse finnas upptagna såsom i sin helhet eller till någon del hos Kongl. Maj:t oafgjorda, äfvensom uppgift å de åtgärder, hvilka sedermera blifvit med dem vidtagna.

Kongl. Justitie-departementet.

1:o Rikets Ständers underdåniga skrifvelse den 28 Februari 1858, i fråga om lag till ordnande af Notarii-publici-befattningen. (225.)

1882 den 6 Oktober utfärdades nådig stadga angående Notarii-publici-befattningen.

2:o af den 19 Juni 1866, angående föreskrifter rörande ersättningar i händelse af olycksfall vid jernvägstrafik. (90.)

Frågan afvaktar fortfarande Kongl. Maj:ts nådiga beslut.

3:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 15 Maj 1872, angående ändring i gällande stadganden rörande socknemäns inbördes skyldighet att deltaga i prestgårdsbyggnad. (84.)

Kongl. Maj:ts nådiga beslut afvaktas.

4:o af den 24 Maj 1873, angående dels unga förbrytares insättande i förbättrings-anstalter och dels införande af det så kallade progressiva fängelsesystemet. (92.)

Frågan hvilar fortfarande i afvaktan på Fångvårdsstyrelsens infordrade underdåniga utlåtande.

5:o af den 18 Maj 1875, om åtgärder för handelsdomstolars införande i de större städerna i Sverige. (44.)

Detta ärende är, på sätt föregående förteckningar omförmäla, fortfarande beroende på Nya Lagberedningens handläggning.

6:o af den 28 April 1877, i fråga om ändring af 3 Kap. 23 § i Kongl. Stadgan angående försvarslösa och till allmänt arbete förfallna personer af den 29 Maj 1846. (35.)

Sedan de uti sist afgifna förteckning omnämnda komiterade inkommit med förslag till förordning angående lösdrifveri m. m., har Kongl. Maj:t öfver förslaget infordrat samtlige

Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes underdåniga utlåtanden, hvilka utlåtanden ännu icke till Kongl. Maj:t inkommit.

7:o af den 17 Maj 1879, angående förändrad lagstiftning om skilnad i trolofning och äktenskap. (54.)

Kongl Maj:ts nådiga beslut afvaktas.

8:o af samma dag, angående förändrade lagstadganden beträffande förfallolöst uteblifvande af part eller vittnen. (56.)

På sätt annan denna dag upprättad förteckning förmäler, är förordning angående böter för svarandeparts uteblifvande från underrätt utfärdad.

9:o af samma dag, angående revision af gällande förlagsförfattningar samt medgifvande af rätt till underpant i lös egendom åt alla näringar. (58.)

Sedan Riksdagen tillkännagifvit att vid behandling af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till förordning angående förlagsinteckning och i sammanhang dermed erforderliga författningar, Riksdagen funnit sig icke kunna antaga nämnda proposition, har inom Justitiedepartementet utarbetats nytt förslag till lag i ämnet; öfver hvilket förslag Högsta Domstolen med infordradt utlåtande inkommit.

10:o af den 9 Maj 1880, angående utsträckning af tiden för straffarbetes fullgörande i enrum, samt om ombyte i vissa fall af nämnda straffart mot annan sådan. (40.)

Frågan afvaktar fortfarande Kongl. Maj:ts nådiga beslut.

11:o af samma dag, i fråga om gäldandet af sådan ersättning, som omförmäles i 13 Kap. Skiftesstadgan.

Öfver ett inom Justitiedepartementet utarbetadt förslag till förordning angående skyldighet för ny egare af jord att svara för utflyttningsbidrag m. m., som vid laga skifte blifvit bestämdt, har Högsta Domstolen inkommit med infordradt utlåtande.

12:o af den 13 April 1881, angående utredning, huruvida och under hvilka vilkor statsmakten må kunna ikläda sig ansvar för förluster, som af embetsmän genom felaktig embetsförvaltning vållas. (36.)

1881 den 20 Maj i Statsrådet anmäld; och beror ärendet på Kongl. Maj:ts vidare pröfning.

13:o af den 19 April, om förbättrad lagstiftning angående tillsynen å förvaltningen af omyndiges egendom.

Sedan inom Justitiedepartementet utarbetats förslag till förordningar angående tillsyn å förmyndares förvaltning af omyndigs egendom och angående inrättande af förmyndarekassor, hafva underdåniga utlåtanden öfver berörda förslag från vederbörande infordrats.

Ex officio

Carl Boheman.

Kongl. Landtförsvars-departementet.

14:o Rikets Ständers underdåniga skrifvelse af den 5 Oktober 1860, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Fjerde Hufvudtitel. (146.)

De förslag dels till förnyad förordning huru förhållas skall vid besigtningar och öfverbesigtningar då varor eller färdiga arbeten för landt- eller sjöförsvarets behof efter kontrakt levereras, och dels till reglemente, hvarefter vederbörande vid kronoauktioner för landt- och sjöförsvaret hafva sig att rätta, hvilka till följd af Kongl. Maj:ts den 19 Juni 1866 fattade beslut böra af numera Armé- och Marinförvaltningarne upprättas, hafva ännu icke till Kongl. Maj:t inkommit.

15:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 15 Maj 1868, i anledning af väckt fråga om den s. k. administrativa domsrättens upphörande och förvaltningens förenkling i vissa delar. (89.)

Hvilar, i hvad Landtförsvarsdepartementet rörer, enligt nådigt beslut den 6 November 1868.

16:o den 24 Maj 1873, i anledning af gjorda framställningar i fråga om grundskatterna och indelningsverket. (74.)

Sedan de för ändamålet tillsatta komitéer nu mera afgifvit sina betänkanden, lära förslag i dessa ämnen blifva för den nu sammanträdande Riksdagen framlagda.

Stockholm den 30 December 1882.

J. E. Elliot.

Kongl. Sjöförsvars-departementet.

17:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 17 Maj 1879, angående utläggning af ett fyrskepp å grundet Kopparstenarna.

Efter det den i senast lemnade uppgift omförmälda utredning blifvit verkställd, anmäldes ärendet den 20 Januari 1882, dervid Kongl. Maj:t förordnade, att fyrskeppet Grepen skulle, sedan detsamma blifvit försedt med ångmistapparat, utläggas vid berörda grund.

Stockholm den 30 December 1882.

R. E. Eckerström.

Kongl. Civil-departementet.

18:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 9 Maj 1880, i fråga om gäldandet af sådan ersättning, som omförmäles i 13 Kap. Skiftesstadgan. (39.)

Ärendet är öfverlemnadt till Justitiedepartementets handläggning.

19:o af den 11 April 1881, angående revision af gällande expeditionstaxa. (33.)
Sedan inom Civil-departementet förslag till ny expeditionstaxa blifvit utarbetadt, hafva yttranden häröfver infordrats från rikets Hofrätter och flere andra myndigheter. Samtliga dessa yttranden hafva ännu ej inkommit.

Stockholm den 30 December 1882.

E. von Krusenstjerna.

Kongl. Finans-departementet.

20:o Rikets ständers underdåniga skrifvelse af den 20 Juni 1860, i fråga om antagande öfver hela riket af mantalet såsom enhet vid skatteberäkningar och reducerande af mantalsbråken till decimalbråk. (76.)

Sedan Kongl. Maj:t den 20 Juni 1879 uppdragit åt en skatteregleringskomité att, efter fullständig utredning af alla skatteförhållanden i riket, uppgöra förslag till en på denna utredning grundad rättvis fördelning af skattebördorna, hafva till bemälde komité öfverlemnats såväl förestående skrifvelse som vederbörande myndigheters deröfver afgifna underdåniga utlåtanden, för att af komitén tagas i öfvervägande.

Och har komiténs utlåtande i denna del ännu icke inkommit.

21:o af den 25 Juli 1863, i anledning af väckt fråga om närmare bestämmelser i afseende på erhållande af skatterätt å krononybyggen. (109.)

Sedan ett af revisionssekreteraren E. Poignant, enligt nådigt uppdrag, utarbetadt förslag till förordning om åboombyte å kronohemman och lägenheter blifvit, jemte deröfver af länsstyrelserna afgifna yttranden, remitteradt till Kammarkollegium samt kollegium inkommit med utlåtande i ämnet, är detta ärende på Kongl. Maj:ts pröfning beroende.

22:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 2 Maj 1868, angående upphörande af arrendet utaf Sala silfververk. (37.)

Sedan Kammar- och Kommerse-kollegierna erhållit nådig befallning att, efter bergslagsintressenternas hörande, inkomma med underdånigt utlåtande i ämnet, har Kongl. Maj:t den 24 Augusti 1875, med bifall till kollegiernas framställning, förklarat, att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Vestmanlands län egde, då han af kollegierna för utredning af denna fråga derom anmodades, förordna sakkunnige personer att på stället verkställa uppskattning af värdet utaf Sala bergslags och Sala stads samtliga med grufvedriften och silfververket sammanhängande skyldigheter och förmåner, för såvidt icke dessa vore till beloppet eller grunderna för deras beräknande bestämda, samt att derom afgifva berättelse och utredning.

23:o af den 10 Maj 1871, angående år 1870 verkställd revision af Statsverkets m. fl. allmänna fonders förvaltning år 1868. (32.)

Sedan de personer, hvilka af Chefen för Finans-departementet fått sig uppdraget att deltaga i utarbetande af förslag till de formulär och öfriga föreskrifter, som kunde anses

erforderliga för länsräkenskapernas anordnande, på sätt som möjliggjorde deras afslutning och insändande till granskning så tidigt, att riksboksslutet kunde senast inom nio månader efter räkenskapsårets slut varda afslutadt, den 21 Juni 1881 till Finans-departementet inkommit med förslag i berörda hänseende, har Kongl. Maj:t den 16 December samma år anbefalt Statskontoret och Kammar-rätten att, efter vederbörandes hörande, öfver förslaget afgifva underdånigt utlåtande.

Detta utlåtande har ännu icke till Kongl. Maj:t inkommit.

24:o af den 24 Mars 1871, angående omarbetande af Kongl. Förordningen om mantals- och skattskrifningars förrättande. (6.)

Sedan Kammar-rätten den 19 April 1880 till Kongl. Maj:t inkommit med underdånigt yttrande öfver det förslag i förevarande ämne, som afgifvits af den för reglerande af landtstatens löner m. m. tillsatta komité, är detta ärende på Kongl. Maj:ts pröfning beroende.

25:o af den 23 Maj 1873, angående ett Höganäs stenkolsverk beviljadt och från Statskontoret utbetaldt statsbidrag. (69.)

Sedan Kammar- och Kommerse-kollegierna den 23 November 1876 afgifvit utlåtande angående den dem anbefalda utredning samt Direktionen för nämnda stenkolsverk den 1 Mars 1880 till Kongl. Maj:t inkommit med häröfver infordradt yttrande, är detta ärende på Kongl. Maj:ts pröfning beroende.

26:o af den 24 Maj 1873, angående gjord framställning i fråga om grundskatterna och indelningsverket. (74.)

Sedan skatteregleringskomitén till Kongl. Maj:t afgifvit underdånigt utlåtande och förslag i ämnet, är detta ärende på Kongl. Maj:ts pröfning beroende.

27:o af den 23 April 1874, angående nedsättning i kontrollstämplingsafgifterna. (25.)

Detta ärende, deri kontrolldirektören afgifvit infordradt underdånigt utlåtande, är på Kongl. Maj:ts pröfning beroende.

28:o af den 21 Maj 1874, i anledning af Kongl. Maj:ts i den nådiga propositionen angående Statsverkets tillstånd och behof framställda förslag angående allmänna bevillningen. (94.)

Sedan i anledning häraf Kongl. Maj:t den 29 i samma månad anbefalt den för afgifvande af förslag till reglering af landsstatens löner tillsatta komité att inkomma dels med utlåtande öfver den väckta frågan om allmänna bevillningens upptagande i riksstat och statsverkets räkenskaper för det år, då bevillningen inflyter, dels ock med förslag till förändringar i bevillningsstadgan m. m., har utlåtande häröfver blifvit af bemälde komité afgifvet i sammanhang med dess underdåniga betänkande den 13 Oktober 1876 angående uppbörds- och redovisningsväsendet för länen.

Efter det Statskontoret den 25 påföljande November afgifvit infordradt underdånigt utlåtande öfver komiténs betänkande i hvad det rörde skatternas upptagande i riksstaten och räkenskaperna ett år senare än nu eger rum, är målet på Kongl. Maj:ts pröfning beroende.

29:o af den 11 Maj 1876, i anledning af den år 1875 verkställda granskning af Statsverkets med flere allmänna fonders förvaltning under år 1873. (54.)

Öfver Riksdagens i förestående skrifvelse gjorda hemställan om förändring i vissa till stora barnhuset m. fl. inrättningar utgående anslag har Kongl. Maj:t den 19 Maj 1876 infordrat Statskontorets underdåniga utlåtande, hvilket ännu icke till Kongl. Maj:t inkommit.

30:o af den 16 Maj 1876, om åtgärder för erhållande af årliga offentliga redogörelser rörande ränte- och kapitalförsäkrings-anstalternas förvaltning. (75.)

Vid underdånig anmälan den 2 December 1881 af Riksdagens förevarande skrifvelse har Kongl. Maj:t, som den 11 Februari samma år uppdragit åt Landshöfdingen C. A. Sjöcrona att granska ett af försäkringsföreningen i Stockholm afgifvet utkast till förordning angående försäkringsanstalter samt afgifva utlåtande och utarbeta författningsförslag i ämnet, förordnat, att ifrågavarande skrifvelse skulle öfverlemnas till Landshöfdingen Sjöcrona för att tagas i öfvervägande i sammanhang med fullgörande af nyssberörda honom meddelade uppdrag.

31:o af den 17 Maj 1877, angående vilkoren för tillverkning och försäljning af bränvin. (54.)

Den 4 Januari innevarande år har Kongl. Maj:t till Riksdagen aflåtit nådig proposition med förslag till ny förordning angående vilkoren för tillverkning af bränvin.

I fråga om ändring i gällande lagstiftning rörande vilkoren för försäljning af bränvin är ärendet fortfarande på Kongl. Maj:ts pröfning beroende.

32:o af den 15 Maj 1878, angående utfärdande af bestämmelser rörande sättet och ordningen för anmärkningsmåls utförande mot enskild person i fråga om för högt uppburen liqvid. (41.)

Den 22 innevarande December har Kongl. Maj:t af anförda orsaker förklarat Riksdagens förevarande skrifvelse icke till någon Kongl. Maj:ts åtgärd föranleda.

33:o af den 19 Maj 1879, angående reglering af utgifterna under Riksstatens Sjunde Hufvudtitel. (46.)

Den med anledning af Riksdagens berörda skrifvelse den 20 Juni 1879 af Kongl. Maj:t förordnade skatteregleringskomitén har till Kongl. Maj:t afgifvit underdåniga utlåtanden och förslag, dels den 17 Augusti 1881 till ny bevillningsförordning, dels ock den 13 September detta år angående skatteförhållandena i riket.

34:o af den 12 Maj 1880, angående post- och telegrafverkens förening. (49.)

Vid aflåtande till innevarande års Riksdag af nådiga propositionen angående Statsverkets tillstånd och behof har Kongl. Maj:t förklarat Riksdagens i förevarande ämne gjorda framställning icke för närvarande till någon Kongl. Maj:ts åtgärd föranleda.

35:o af den 14 Maj 1880, angående stämpelpappersafgiften. (68.)

Med anledning af Riksdagens i förevarande skrifvelse gjorda framställning i fråga om förslag till ny stämpelpappersförordning har inom Finans-departementet med biträde af tillkallade sakkunnige personer utarbetats förslag i berörda hänseende.

Sedan Statskontoret och Kammarrätten öfver förslaget afgifvit infordradt underdånigt utlåtande, är detta ärende på Kongl. Maj:ts pröfning beroende.

36:o af samma dag, angående allmänna bevillningen. (69.)

På framställning af Chefen för Statistiska Centralbyrån har Kongl. Maj:t den 11 Mars 1881 tillsatt en komité af sakkunnige män med uppdrag att efter utredning af befintliga oregelbundenheter i rikets administrativa, judiciela, ecklesiastika och kommunala indelningar afgifva förslag, huru dessa oregelbundenheter skulle afhjelpas.

Den 9 sistlidne Oktober har komitén afgifvit dylikt förslag, som den 20 i samma månad remitterats till vederbörande myndigheter för inhemtande af deras yttrande deröfver, och har Kongl. Maj:t vid föredragning den 1 innevarande December af Riksdagens förevarande skrifvelse i hvad den rörer gjord framställning om undanrödjande af de för en rättvis och jemlik beskattning menliga följderna af den bristande enheten emellan landets administrativa och ecklesiastika indelningar samt framläggande för Riksdagen af förslag till de ändringar i bevillningsstadgan, hvilka för ändamålets vinnande kunde finnas erforderliga, förklarat att då åtgärder sålunda numera voro vidtagna, hvilka kunde antagas leda till undanrödjande af sjelfva grunden för de af Riksdagen öfverklagade oregelbundenheterna, samt det af Riksdagen åsyftade mål derigenom vunnes på ett mera naturligt och lämpligt sätt än genom ändringar i bevillningsstadgan, helst det måste blifva ytterst svårt, om icke omöjligt, att åstadkomma en lagstiftning i det af Riksdagen antydda syfte af beskaffenhet att blifva för ändamålet tillfredsställande, Kongl. Maj:t funne Riksdagens berörda framställning icke till vidare åtgärd föranleda.

37:o af den 15 Maj 1880, angående försäljning af den till häradsskrifvarebostället Alby N:o 1 och fideikommissegendomen Vernberg gemensamt hörande qvarnlägenhet. (60.)

Den 28 Maj 1880 har Kongl. Maj:t anbefalt Kammarkollegium att höra egaren af ofvannämnda fideikommissegendom och derefter till Kongl. Maj:t inkomma med yttrande angående de köpevilkor, som för qvarnens försäljning ansåges böra bestämmas.

38:o af den 19 April 1881, angående revision af gällande lagstiftning rörande enskilda banker med rätt att utgifva egna banksedlar. (50.)

Kongl. Maj:t har den 18 November 1881 uppdragit åt en komité att afgifva yttrande och förslag dels i fråga om ny lag för enskilda banker med rätt att utgifva egna sedlar, dels rörande erforderlig lagstiftning för aktiebolag, som bedrifva bankrörelse, men ej ega sedelutgifningsrätt, dels ock angående de förändringar, hvilka med afseende å Riksbanken böra ifrågakomma, i händelse en större eller mindre inskränkning skulle komma att ske i den sedelutgifningsrätt, som för närvarande tillkommer enskild bank.

39:o af den 22 April 1881, angående ändring i Kongl. Förordningen rörande hushållningen med de allmänna skogarne i riket. (56.)

Sedan Kammarkollegium, efter Skogsstyrelsens hörande, afgifvit underdånigt utlåtande i detta ärende, har Kongl. Maj:t, med afseende å hvad de hörda myndigheterna erinrat, förklarat Riksdagens ifrågavarande skrifvelse icke föranleda vidare åtgärd.

40:o af den 7 April 1881, angående vilkoren för försäljning af bränvin. (35.)

Den 30 sistlidne Januari har Kongl. Maj:t förklarat sig icke kunna godkänna den enligt förevarande skrifvelse af Riksdagen beslutade ändring af § 4 mom. 1 i gällande förordning angående vilkoren för försäljning af bränvin eller andra brända eller destillerade spirituösa drycker, men med föranledande af syftet i Riksdagens beslut uti en till sistlidne Riksdag aflåten proposition (N:o 24) framlagt förslag till ändring i tulltaxan.

41:o af den 27 April, angående reglering af utgifterna under Riksstatens Sjunde Hufvudtitel. (22.)

Med anledning af Riksdagens i förevarande skrifvelse gjorda anhållan, att Kongl. Maj:t måtte, efter vederbörlig utredning, för Riksdagen framlägga förslag till upprättande af en ordnad och tidsenlig vinterkommunikation emellan Öland och fastlandet, har Kongl. Maj:t hos innevarande års Riksdag gjort framställning i detta ämne.

Stockholm den 30 December 1882.

Wilh. Lilliestråle.

Kongl. Ecklesiastik-departementet.

42:o Rikets Ständers underdåniga skrifvelse af den 26 April 1851, angående åtgärder för en förbättrad själavård i hufvudstaden. (60.)

Sedan Kongl. Maj:t den 13 December 1872 beslutit att till nämnden för ordnande af presterskapets aflöning i hufvudstadens territoriela församlingar låta öfverlemna handlingarna i målet för att tagas i öfvervägande i sammanhang med de nämnden i öfrigt uppdragna göromål och till den vidare åtgärd, hvartill förhållandena kunde föranleda, så har nämnden den 7 December 1874 inkommit med underdånigt utlåtande, som den 30 samma månad remitterats till Stockholms stads Konsistorium, för att, efter vederbörande presterskaps hörande, deröfver afgifva underdånigt yttrande; och, sedan detta yttrande den 25 Februari 1876 till Kongl. Maj:t inkommit, har Kongl. Maj:t den 1 December 1882 afgjort detta ärende.

43:o af den 12 Juni 1866, i fråga om indragning af de s. k. prebendepastoraten. (72.)

Efter det Kongl. Maj:t den 2 November 1866 infordrat samtliga Domkapitels underdåniga utlåtanden i ämnet samt dessa till Kongl. Maj:t inkommit och Kanslersembetet vid universiteten, till följd af nådig befallning den 9 April 1867, underdånigt utlåtande af den 3 Juli 1868 afgifvit, samt Kongl. Maj:t i denna fråga inhemtat allmänna kyrkomötets yttrande, har Kongl. Maj:t den 28 April 1882 meddelat beslut i detta ärende.

44:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 14 Maj 1867, angående ändring i stadgandena om prest- och pastoralexamina samt om andra vilkor för presterlig befordran. (91).

Efter det denna underdåniga skrifvelse jemte från vederbörande infordrade utlåtanden i

ämnet blifvit den 13 Augusti 1868 från Justitie- till Ecklesiastik-departementet öfverlemnad, har Kongl. Maj:t den 21 samma månad häröfver inhemtat underdånigt utlåtande från allmänna kyrkomötet, hvilket utlåtande den 12 påföljande Oktober inkommit; och sedan Kongl. Maj:t den 5 Januari 1869 öfverlemnat detta ärende till behandling af kyrkolagskomitén, hvars förslag den 20 Mars 1874 till Justitie-departementet inkommit, har samma förslag jemte de af Domkapitlen deröfver afgifna yttranden blifvit af Högsta Domstolen granskadt enligt deröfver fördt protokoll, som till Kongl. Maj:t inkommit.

45:o af den 10 Maj 1870, angående afskaffande af åtskilliga från kyrkorna i de provinser, som fordom tillhört Danska monarkien, utgående afgifter. (53.)

Sedan ej mindre Kammarkollegium, efter vederbörandes hörande, än äfven Kanslersembetet för Lunds universitet, Domkapitlen i Lunds och Göteborgs stift samt Statskontoret häröfver afgifvit infordrade underdåniga utlåtanden, har detta ärende jemlikt Kongl. Maj:ts den 16 December 1881 fattade beslut blifvit öfverlemnadt till Skatteregleringskomitén, som i ämnet yttrat sig.

46:o af den 19 Maj 1871, angående upphörande af blifvande Konsistorienotariers rätt till uppbördsprovision å kollektmedel. (77.)

Den 9 Juni 1871 har Kongl. Maj:t anbefalt samtliga Domkapitel samt Hof- och Stockholms stads Konsistorium att häröfver afgifva underdåniga utlåtanden, hvilka till Kongl. Maj:t inkommit.

47:o af den 22 Maj 1873, angående omsättning i penningar af den andel utaf kyrkotionden, som af församlingarna utgöres dels till kyrkorna och dels till akademier eller andra stiftelser. (71.)

Sedan Kongl. Maj:t den 30 Maj 1873 anbefalt Kammarkollegium och Statskontoret att efter vederbörandes hörande häröfver afgifva underdånigt utlåtande och detta utlåtande till Ecklesiastik-departementet inkommit, har detta ärende, jemlikt Kongl. Maj:ts den 16 December 1881 meddelade beslut, blifvit öfverlemnadt till Skatteregleringskomitén, hvilken i ämnet yttrat sig.

48:o af den 10 Maj 1876, om framläggande af förslag till ny ecklesiastik boställsordning. (58.)

Sedan ett i ärendet utarbetadt förslag, enligt Kongl. Maj:ts beslut den 1 November 1878, blifvit öfverlemnadt till granskning af utsedde sakkunnige män och dessa den 20 Maj 1879 till Kongl. Maj:t inkommit med betänkande och förslag i ämnet, hafva Kongl. Maj:ts samtlige Befallningshafvande äfvensom Domkapitlen erhållit befallning att häröfver afgifva underdåniga utlåtanden, af hvilka ännu icke alla till Kongl. Maj:t inkommit.

49:o af den 14 Maj samma år, angående ordnande af döfstum-undervisningen i riket. (71.)

Efter det den af Kongl. Maj:t den 30 December 1876 förordnade komité den 23 Augusti 1878 inkommit med underdånigt betänkande i ämnet och Kongl. Maj:t den 24 i sistnämnda månad häröfver från samtlige landsting och från stadsfullmäktige i Stockholm, Göteborg, Malmö och Norrköping infordrat underdåniga utlåtanden, hvilka blifvit till

komitén öfverlemnade, har komitén med underdånigt yttrande i ämnet den 2 December 1879 till Kongl. Maj:t inkommit.

50:o af den 16 Maj 1876, angående beredande af ökad kontroll å arbetare, som utom deras hemort taga anställning i arbete. (74.)

Detta ärende, som efter vederbörandes hörande blifvit från Civil-departementet till Ecklesiastik-departementet öfverlemnadt, är ännu på Kongl. Maj:ts pröfning beroende.

51:o af den 10 Maj 1880, angående anmälan om folkskolelärares afgång från sin befattning. (44.)

Den 21 Maj 1880 har Kongl. Maj:t anbefalt samtliga Domkapitlen, Stockholms stads Konsistorium samt Öfverstyrelsen för Stockholms stads folkskolor att, efter vederbörande folkskoleinspektörs hörande häröfver afgifva underdåniga utlåtanden, och sedan dessa till Kongl. Maj:t inkommit, har Kongl. Maj:t den 20 Januari 1882 i sammanhang med utfärdande af förnyad nådig stadga angående folkundervisningen i riket, afgjort denna fråga.

52:o af den 9 April 1881, angående ifrågasatta lagbestämmelser rörande s. k. vivisektion. (32.)

Sedan infordrade underdåniga utlåtanden i ämnet blifvit afgifna af så väl Kanslern för universiteten i Upsala och Lund, efter vederbörande akademiska konsistoriers och lärarekollegiets vid Karolinska medico-kirurgiska institutet hörande, som ock af Vetenskapsakademien samt Styrelsen för Veterinärinstitutet, har Kongl. Maj:t den 23 Juni 1882 meddelat beslut i detta ämne.

53:o af den 19 April, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående författning om kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg. (46.)

Kongl. Maj:t har den 5 Maj 1882 låtit utfärda nådig Förordning i ämnet.

54:o af den 22 April, angående omarbetning af folkskolestadgan. (57.)

Den 20 Januari 1882 har Kongl. Maj:t låtit utfärda förnyad nådig stadga angående folkundervisningen i riket.

55:o af den 25 April, angående medgifvande i visst fall af försäljning utaf vissa kyrkolägenheter i Skåne, Halland och Blekinge. (66.)

Kongl. Maj:t har den 6 Maj 1881 anbefalt Kammarkollegium att, efter vederbörandes hörande, inkomma med underdånigt utlåtande öfver Riksdagens i fråga varande framställning; hvilket utlåtande ännu icke blifvit till Kongl. Maj:t afgifvet.

56:o af den 27 April, angående dispositionsrätten till vissa hemman inom Malmöhus län. (67.)

Sedan Kammarkollegium, efter vederbörandes hörande, och Justitiekanslers-embetet afgifvit infordrade underdåniga utlåtanden i denna fråga, har Kongl. Maj:t den 3 November 1882 i detta ärende meddelat beslut.

Stockholm den 30 December 1882.

Ex officio
J. Schröderheim.

Tabell, utvisande hvarest åtgärderna i anledning af de vid Riksdagen år 1882 aflåtna, i Tionde Samlingen af Bihanget till Riksdagens protokoll för samma Riksdag införda skrifvelser, finnas upptagna i Statsdepartementens afgifna förteckningar.

(Första siffertalet utvisar skrifvelsens nummer i ofvanberörda samling, och det senare talet nummern i förenämnda förteckningar.)

1	1	21	17	41	15	61	24, 61
2	2	22	28	42	48	62	75
3	3	23	71	43	49	63	20, 23, 62
4	*)	24	7	44	50	64	63
5	4	25	8	45	55	65	34
6	*)	26	9	46	31	66	51
7	*)	27	29	47	32	67	70
8	25	28	45	48	33	68	***)
9	5	29	72	49	56	69	35
10	6	30	10	50	57	70	36
11	42	31	11	51	58	71	37
12	26	32	12	52	76	72	52
13	27	33	73	53	59	73	38, 55
14	**)	34	74	54	60	74	39
15	43	35	47	55	54	75	22, 41, 64
16	44	36	46	56	16	76	65
17	*)	37	68	57	18	77	66
18	*)	38	13	58	19	78	69
19	*)	39	14	59	21	79	67
20	*)	40	30	60	40		

*) Utfärdade förordnanden.
**) Skrifvelse till Herrar Fullmägtige i Riksgäldskontoret.
***) Skrifvelse till Herrar Fullmägtige i Riksbanken.

Till Riksdagen.

Berättelse

af

Komiterade för tryckfrihetens vård afgifven år 1883.

Under tiden från början af sistförflutna riksmöte har något annat ärende icke förekommit till Komiterades handläggning, än en skriftligen gjord ansökning om Komiterades yttrande, huruvida åtal efter tryckfrihetslagen kunde ega rum å en vid ansökningen fogad skrift med titel: »Stockholms Sanna Mysterier. Skildring af hufvudstadslifvet sådant det ter sig i de höga salarne. Originalberättelse. X. Den siste sonsonen, häftet 41», i händelse densamma blefve till trycket befordrad; och hafva Komiterade efter granskning af berörda skrift funnit den vara af sådan beskaffenhet, att, om den trycktes, åtal deråenligt tryckfrihetslagen kunde ega rum; hvilket Komiterade skolat hos Riksdagen anmäla.

Stockholm den 15 Januari 1883.

N. A. FRÖMAN.

BROR EM. HILDEBRAND. J. ARRHENIUS. CARL J. SCHÖNING.

FRITH. GRAFSTRÖM. J. F. EKLUND. R. M. BOWALLIUS.

D. G. Restadius.